

FEJÉR MEGYE TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA

2013. december

Készült a Fejér Megyei Önkormányzati Hivatal megbízásából
a Lechner Lajos Tudásközpont Nonprofit Kft. Területi és építésügyi szakértői osztályán

LECHNERLAJOS
TUDÁSKÖZPONT

Tervezők:

Vezető tervező:

Vaszócsik Vilja

Tervezők:

Devecseri Anikó
Faragóné Huszár Szilvia
Ginter Gábor
Hamar József
Magócs Krisztina
Majorné Vén Mariann
Sárdi Anna
Schneller Krisztián

Munkatárs:

Staub Ferenc

Osztályvezető:

Göncz Annamária

Ügyvezető:

Barkóczy Zsolt

Budapest, 2013.12.17.

Tartalom

I.	A helyzetelemzés összefoglalása: SWOT	4
II.	Fejér megye célrendszere.....	6
II.1.	Jövőkép.....	6
II.2.	A megye fejlesztési elvei	16
II.2.1.	Horizontális elvek	16
II.2.2.	Horizontális célok	17
II.2.	Átfogó célok	18
II.3.	Stratégiai célok.....	18
II.3.1.	Hálózati együttműködések fejlesztése	18
II.3.2.	Vállalkozó – innovatív társadalom ösztönzése.....	19
II.3.3.	Befektetés az emberekbe	20
II.3.4.	Természeti és kulturális értékek megőrzése, bemutatása, lakókörnyezet javítása	20
II.3.5.	Természeti erőforrások védelme	21
II.3.6.	Versenyképes vállalatok támogatása	22
II.3.7.	Versenyképes gazdaság feltételeinek megteremtése	23
II.3.8.	Periférikus és vidéki térségek felzárkóztatása.....	25
III.	Belső koherencia bemutatása	26
IV.	Funkcionális térségek	30
IV.1.	A funkcionális térségek lehatárolása	30
IV.2.	Funkcionális térségek leírása, távlati célkitűzései és legfontosabb intézkedései.....	35
IV.2.1.	Duna mente – Dunaújváros és térsége	35
IV.2.2.	Budapesti agglomeráció vonzáskörzete	37
IV.2.3.	Mór és térsége	39
IV.2.4.	Székesfehérvár vonzáskörzete	40
IV.2.5.	Felzárkóztatandó térség	42
IV.2.6.	Velencei-tó és térsége, Váli-völgy, Vértes térsége	44
V.	Külső koherencia vizsgálat.....	46
VI.	A területfelhasználás alapelvei.....	50
VII.	A fejlesztés eszköz- és intézményrendszere.....	53
VII.1.	Javasolt prioritások és kapcsolódó intézkedések.....	53
VII.2.	A tervezési folyamat társadalmasítása és legitimáció leírása.....	56
VII.2.1.	A társadalmasított tervezés lépései	56
VII.2.2.	Tervezői javaslatok a partnerségi terv további végrehajtására	58
VII.2.3.	Felelősség és intézményrendszer – A koncepció üzenetei.....	59
VIII.	A KONCEPCIÓ MEGVALÓSÍTÁSÁNAK MONITOROZÁSA	66

I. A helyzetelemzés összefoglalása: SWOT

A megye belső adottságainak (erőségek, gyengeségek) és a területfejlesztési irányokat befolyásoló külső tényezők (lehetőségek, veszélyek) meghatározása a **helyi szereplők ismereteivel kiegészült helyzetelemzés alapján készült¹**, a SWOT elemek közös megfogalmazásával. Ennek legfontosabb megállapításai az alábbiakban foglalhatók össze.

Fejér megye 4358 km²-nyi területén 2011 évi népszámlálási adatok alapján 426² ezer fő él. Közlekedés-földrajzi elhelyezkedése kedvező: jelentős európai innovációs tengelyekhez kapcsolódik, ugyanakkor területének nagy részén a főváros vonzása, fejlesztő hatása is érvényesül. Többek között e tényezők segítették a megye pozitív piacgazdasági beilleszkedését, gazdasági teljesítményét, az országgal megegyező mértékű természetes fogyás melletti pozitív migrációt és a megyék között is kedvező jövedelmi pozíciót. E feltételek összessége markáns fejlődési zónákat rajzol ki. Gazdaságföldrajzi potenciálját tovább erősítik az országos szinten is kiemelkedő ipari és szolgáltatási centrumok (Székesfehérvár, Dunaújváros), az info-kommunikáció fejlettsége, az átlag feletti uniós forrásfelhasználás, valamint az olyan értékek, mint a kimagasló termőhelyi adottságokra alapozott mezőgazdasági feldolgozóipari hagyományok (Mezőföld) és agrárkutató potenciál (Martonvásár), a jelentős kiterjedésű szőlőültetvényekkel rendelkező borvidékek (Móri-, Etyek-Budai borvidék, Velencei-tó környéki települések) és az ivóvízkincs.

Gazdag kulturális örökség alapozza meg a megye turizmusát, de jelentősek az összefüggő erdőterületek, védett természeti és táji értékek is.

Országos szinten is kiemelkedő gazdasági szerepű megyei jogú városok (Székesfehérvár, Dunaújváros) tartoznak Fejér megyéhez, amelyek egyben széles logisztikai hatókörrel rendelkeznek; Dunaújváros a világ leghosszabb belvízi útján fekvő szállítási csomópont. Térségi gazdasági szempontból is további számos említésre méltó funkcióval rendelkező város (Mór, Bicske, Gárdony, Martonvásár, Sárbogárd stb.) erősíti a településrendszert.

A társadalmi erősségek között megemlíthető az oktatási, szakképzési intézmények folyamatos fejlődése és a civil szervezetek aktivitása.

Fejér megye **gyengeségei** között elsősorban az utóbbi években tapasztalható világgazdasági válság hatásai érzékelhetők a GDP visszaesésében, a felsőoktatási és innovációs potenciál visszaszorulásában, valamint a K+F beruházások pozícióvesztésében. Fontos probléma a megye délnyugati részén a kiterjedt társadalmi, foglalkoztatottsági, gazdasági, infrastrukturális szempontból hátrányos helyzetű belső periféria helyzete, ahol a társadalmi leszakadás, szegénység/társadalmi kirekesztés okoz problémát. A kiváló termőterületeken nagytáblás, szűk faj és fajtahasználatú és alacsony élőmunka igényű mezőgazdaság jellemző. További gondot jelentenek egyes közlekedési kapcsolati hiányok, a Duna hajózhatóságának korlátai és az európai normákhoz képest rossz minőségű mellékúthálózat és a minimális szintű kerékpárút hálózat.

¹ FEJÉR MEGYE TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA FELTÁRÓ-ÉRTÉKELŐ VIZSGÁLAT Egyeztetett, végleges dokumentáció 2012. december Készült a Fejér Megyei Önkormányzati Hivatal megbízásából a VÁTI Nonprofit Kft. Területi Információs Szolgáltatói és Tervezési Igazgatóságán

² A véglegesített koncepcióban – a véleményezőik igényeinek megfelelően – a rendelkezésre álló legfrissebb adatok kerültek az anyagba, ezért alkalmanként eltérnek a helyzetfeltárás 2010. évi adataitól.

A turisztikai potenciál megfelelő hasznosítását akadályozza a ráépülő szolgáltatási rendszer alacsony színvonala. Ezen kívül a természeti és kulturális értékek veszélyeztetettsége és a környezetszennyezés is gondot jelent.

A helyi életminőséget a közszolgáltatások körzetesítési problémái terhelik. Az egészségügyi, szociális ellátó és oktatási rendszer (hálózati- és létesítményi infrastruktúra, eszköz- és szakállomány) hiányosságai is hatékony beavatkozásokat igényelnek. A fejlesztések hatékonyságát a szektorok közötti partnerségi kapcsolatok akadozása gyengíti.

A fejlesztési irányokat meghatározó **lehetőségek** közül kiemelkedőek az Európai Unió 2014-2020 pénzügyi ciklusra tervezett alapok (KA, ERFA, ESZA, EMVA) és az azokhoz kapcsolt támogatási célok. Hasonlóan fontos az integrált programok (ITS, ITI, CLLD) kidolgozásában, valamint a kiemelt térségi stratégiákhoz (EUDMrS) való csatlakozásban és az uniós irányelvek érvényesülésében (pl.: VKI) rejlő potenciál. További lehetőséget jelent a kormány által támogatott nagyberuházások megyére gyakorolt pozitív hatása is (pl. a V0 – fővárost elkerülő zöldmezős vasútfejlesztés, M11 – Esztergom/Párkányt az M6-sal összekötő kiemelt főút). A várhatóan felhasználható pénzügyi kereteken kívül érdemes figyelembe venni a különböző témákban már elindult társadalmi paradigmaváltás tényét, például a környezet- és egészségtudatosság, a rurális értékek és a helyi termékek iránti kereslet, vagy az együttműködések fontosságának erősödését. Az erősségekben rejlő gazdasági potenciál hasznosulásának elengedhetetlen összetevője a hazai és külföldi vállalkozások letelepedése a megyében.

A külső tényezők közül a lehetséges fejlődési irányokat **korlátozó tényezők** között kiemelkedő az ember számára létfontosságú természeti erőforrásokat veszélyeztető klímaváltozás, a környezetszennyezés, a termőföld és a vízkészletek túlhasználata. A megye tranzit szerepe, ennek káros hatásainak (légszennyezés, bűnözés) erősödése a közösségi közlekedés folyamatos térvésztesével együtt értékcsökkentő tényezővé válhat. Fejlődést akadályozó összetevő lehet a társadalmi-gazdasági különbségek további növekedése, vagyis a kétsebességes fejlődés, a világgazdasági és európai dekonjunkció, a kiszámíthatatlan gazdasági és jogi, pályázati környezet, továbbá a piacok bizonytalansága. A kiszámíthatatlan gazdasági környezetet növeli, hogy a megye iparának jelentős része olyan külföldi tulajdonban van, mely Magyarországtól, és annál inkább Fejér megyétől teljesen független megfontolások alapján szinte bármikor megszüntethető, külföldre költöztethető. Előrelátható veszélyként jelentkezik a fejlesztési-működtetési források, illetve a különböző ágazati (pl. egészségügy, oktatás, kultúra, műemlékvédelem) finanszírozások csökkenése is. További probléma a forráselosztási torzulások társadalmi egyenlőtlenséget / érzetet előidéző hatása. Számolni kell az olyan negatív társadalmi folyamatokkal, mint az együttműködés hiánya, a decentralizáció és a szubszidiaritás csökkenése. A civil szervezetek aktivitását megtörheti, ha támogatásaik fedezetére nem biztosítanak fejlesztéseik mellé garanciaalapot.

II. Fejér megye célrendszere

II.1. Jövőkép

FEJÉR MEGYE – PANNÓNIA SZÍVE

Fejér megye tradicionális társadalmi, kulturális, gazdasági-logisztikai szerepköreinek fenntartható és innovatív fejlesztése

egyenrangú nagytárségi együttműködéssel, kiváló termőhelyi adottságainak bázisán, a természeti örökségének jövőtudatos kezelésével.

Fejér megye 2030-ra nagytárségi együttműködéssel erősíti pozícióit:

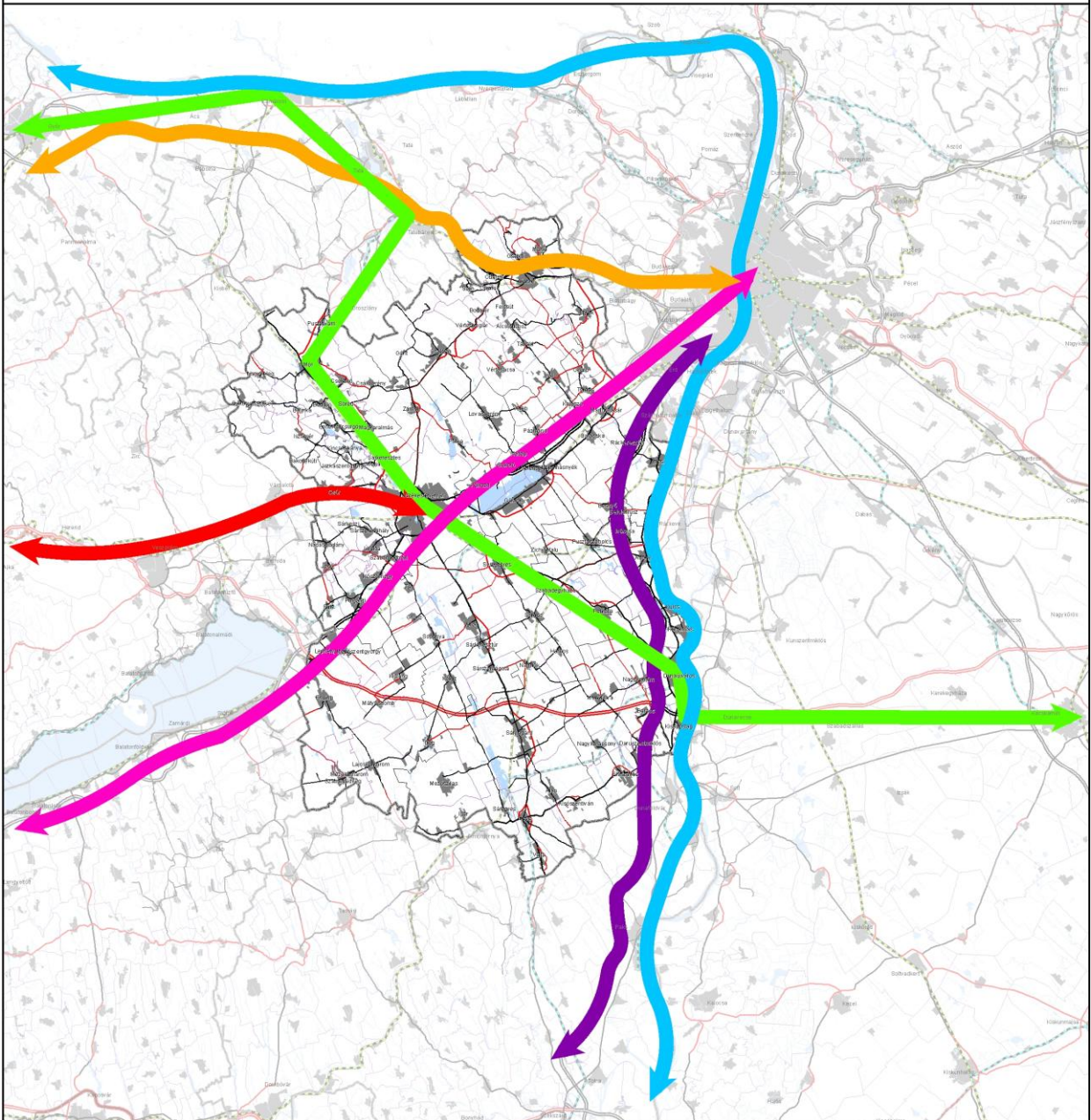
Megyén túlnyúló, országos kapcsolatok erősítése:

- A Székesfehérvár, Dunaújváros és Mór valamint vonzáskörzeteik térségében működő vállalatok kiemelkedő szerepet játszanak a Győr – Komárom – Tatabánya – Mór – Székesfehérvár – Dunaújváros - Kecskemét ipari/logisztikai nagyklaszterben.
- A megyén áthaladó Budapest-Bécs közlekedési folyosónak köszönhetően Bicske térségében további jelentős ipari/logisztikai cégek települnek.
- Az ország két legfontosabb turisztikai célterületét (Budapest, Balaton) összekötő Váli-völgy, Velencei-tó, Székesfehérvár térségének turisztikai potenciálja egyre jobban emelkedik, 2030-ra az ország legjelentősebb turisztikai tengelyévé válik.

Interregionális kapcsolatok bővítése:

- Nemzetközi szinten is kiemelkedő kapcsolatok épülnek a Duna menti térségben, amelynek egyik magyarországi fő központja Dunaújváros.
- Az É-D-i irányú kapcsolatot biztosítja Budapest-Dunaújváros-Pécs-Horvátország között az M6-os autópálya. Az autópálya 2018-ig országhatárig történő kiépítésével a közlekedési folyosó szerepe tovább fokozódik.
- Szintén stabil gazdasági kapcsolatok alakultak ki Székesfehérvár – Veszprém - Ausztria között a 8-as főútnak köszönhetően, amelyek az M8-as autópálya megépülésével kibővülnek Dunaújváros-Kecskemét irányában, bekapcsolva a megye déli, periférikus térségeit is.

Nagyterületi kapcsolatok

- Megyehatár
- Kisterseghatár
- Településhatár
- Vízfelület, vízfolyás
- Belterület
- Budapest - Balaton
- Duna mente
- Győr - Komárom - Tatabánya - Mór - Székesfehérvár - Dunaújváros - Kecskemét
- Budapest - Bécs
- É-D irányú kapcsolat: Budapest – Dunaújváros – Pécs – Ploče (Horvátország)
- Székesfehérvár - Veszprém - Szentgotthárd (Ausztria)

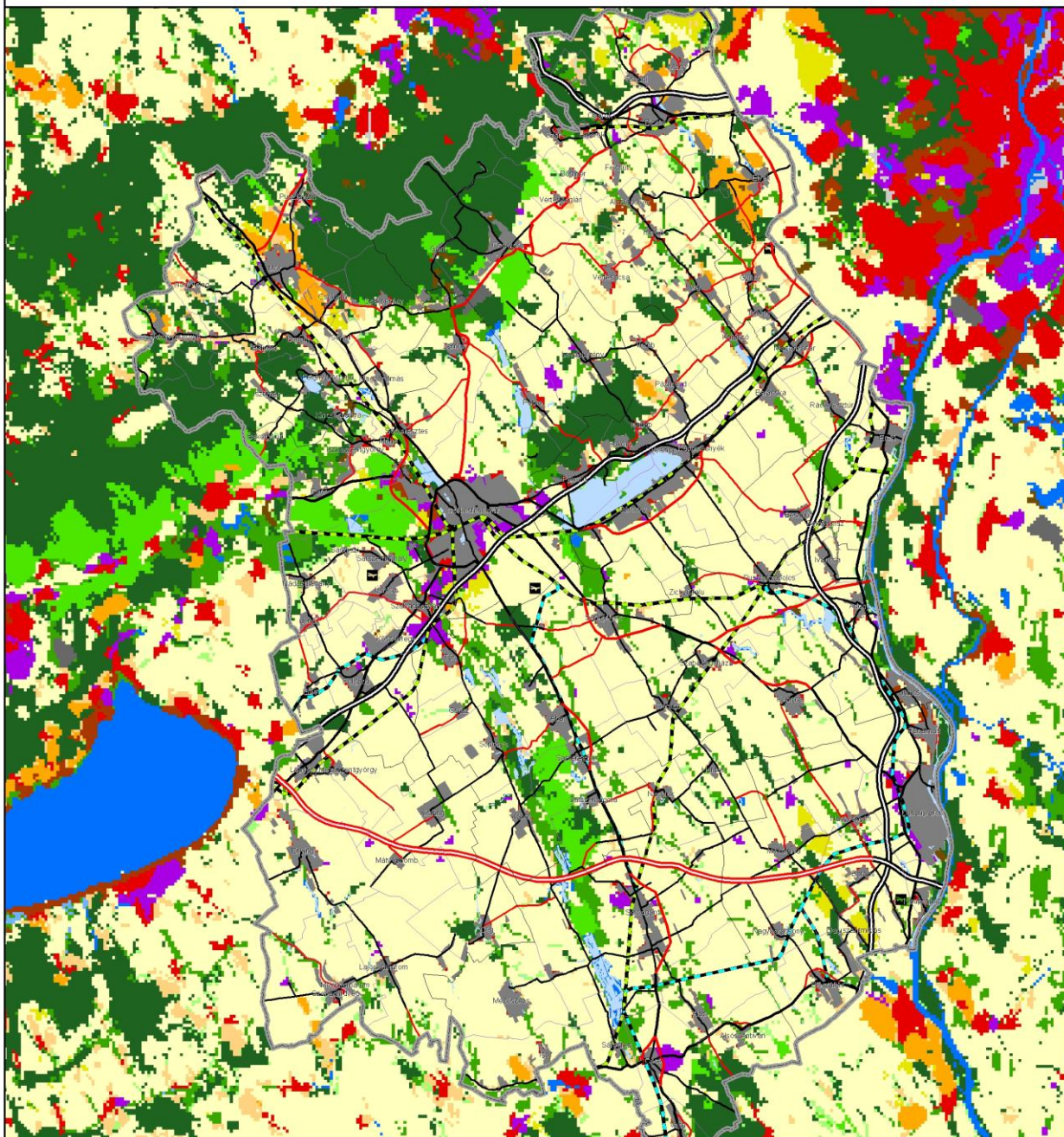
Fejér megye térstruktúrája 2030

A területfejlesztési koncepciók olyan integrált tervek, amelyekben a társadalmi, gazdasági, környezet alakulása, a tervezett infrastrukturális fejlesztések, területfelhasználási elvek kerülnek rögzítésre. Az integrált terv összetett hatást eredményez, így a tervek eredményét egy a jövőképként 2030-ra javasolt térszerkezeti térkép mutatja.

A jövőbeni térszerkezeti térkép elkészítéséhez úgynevezett területi döntéstámogató modell került alkalmazásra. A holland RIKS által kifejlesztett Metronamica területi döntéstámogató modellező rendszer 2006 és 2030 közötti időszakra modellezi a területi folyamatokat. A területhasználat-változás modellezésének alapja egy, az egész országot lefedő 250x250 m-es raszteres területhasználati térkép, amely az Európai Környezeti Ügynökség (EEA) CORINE LandCover felszínborítottság térképén alapul.

A területi döntéstámogató modellező rendszerben egy olyan forgatókönyv készült, amely a megyei koncepció térszerkezetre gyakorolt hatását szimulálja. A Fejér megyei területfejlesztési koncepció megvalósulásának forgatókönyve a következő bemenő adatokat tartalmazza:

Integrált forgatókönyv elemei	Fejér megye területfejlesztési koncepció
<i>Népesedési folyamatok (a települési területekhez köthető népesség adatok)</i>	OFTK átfogó cél 2030: Népesedési fordulat, egészséges és megújuló társadalom A megye népességének fokozatos növekedése.
<i>Ipari- és kereskedelmi területekhez köthető foglalkoztatottsági adatok (feldolgozóipar, villamos-energia ellátás, kereskedelem, szállítás, raktározás)</i>	AZ OFTK átfogó cél 2030: Innovatív magyar gazdasági növekedés és foglalkoztatás 2020-ra a foglalkoztatottak aránya a 20-64 évesek körében eléri a 75%-ot, amelynek megfelelően az ipari és kereskedelmi területekhez köthető országos foglalkoztatottság: 2 097 497 fő
<i>Területi igények alakulása</i>	Nemzeti Erdőprogram alapján 2009-ben készült el a Hosszú távú Erdőtelepítési Koncepcióban meghatározott 27%-os országos erdősültségi arány eléréshez szükséges erdőterületek számítása
<i>Infrastrukturális fejlesztések</i>	A Fejér megyében tervezett főúthálózat fejlesztések 2020-ig megtörténnek. Az M8-as autópálya teljes kiépítése 2025-ig megvalósul.
<i>Területfejlesztési irányok</i>	KSH által kijelölt nagyvárosi település együtteseken a települési és ipari funkciók ösztönzése; A 27/2013. (II. 12.) Korm. rendelet szerinti szabad vállalkozási zónákban, valamint Fejér megye Sárbogárdi és Enyingi járásában az ipari funkciók ösztönzése.
<i>Területrendezési szabályok</i>	Az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény felülvizsgálata során javasolt térszerkezeti és övezeti módosítások érvénybe lépnek.

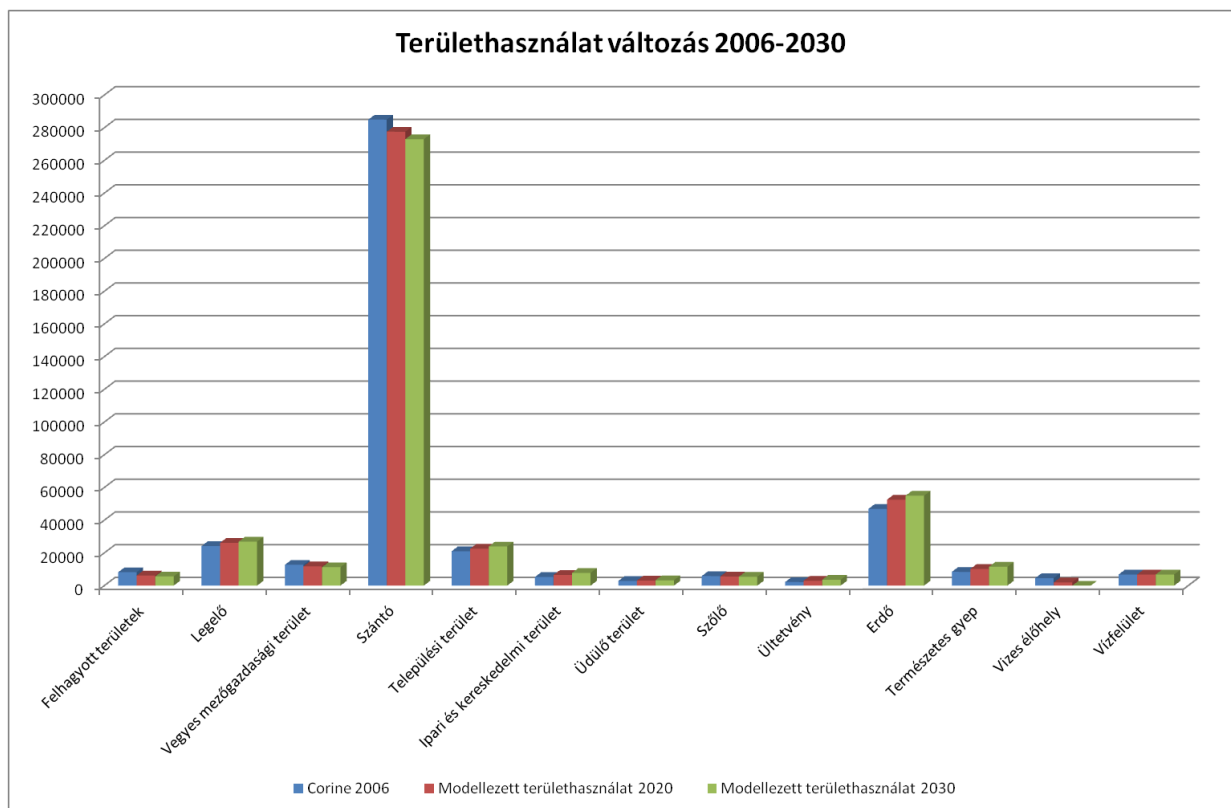

Megyehatár	Gyorsforgalmi út, meglévő	Természetes vegetáció	Ültetvény
Kisterseghatár	Gyorsforgalmi út, tervezett (2025-re)	Legelő	Erdő
Településhatár	Főút, meglévő	Vegyes mezőgazdasági terület	Természetes gyepek
Vízfelület, vízfolyás	Főút, tervezett (2020-ra)	Szántó	Vizes élőhely
Belterület	Mellékút, meglévő	Települési terület	Vízfelület
	Mellékút, tervezett (2020-ra)	Ipari és kereskedelmi terület	Infrastruktúra eleme
	Ten-T vasútvonal	Üdülőterület	Repülőtér
	Országos törzshálózati vasútvonal	Szőlő	Bánya, meddőhányó
	Repülőtér		

FORRÁS: Metronamica, Corine
Fejér megye Területrendezési Terv

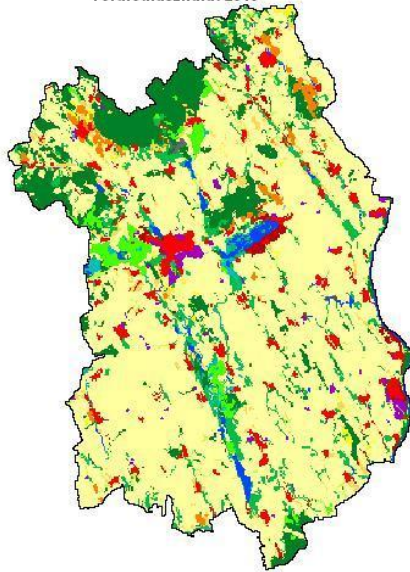
2030-ra várható térstruktúra jellemzői:

- Fejér megye térstruktúrájára a különböző területhasználati elemek változása alapján elsősorban a beépített területek (települési és ipari–kereskedelmi) növekedése jellemző. A folyamattal párhuzamosan a megye természetközeli területei, elsősorban az erdő és a természetes gyepterületek is fokozatosan bővülnek.
- A beépített területek, illetve az erdőterületek kialakulása elsősorban a jelenlegi, kevésbé értékes szántóterületeken várható.
- A mezőgazdasági területeken a szántóterületek csökkenése mellett, a vidéki területeken ösztönzött diverzifikáltabb területhasználat és a multiplikáció hatására, az ültetvények és a szőlőterületek kis arányú növekedése várható.
- A természetes gyepek sok esetben a vizes élőhelyek helyén alakulnak ki, utóbbiak szukcessziós folyamatai, illetve a talajvízszint csökkenés okozta kiszáradás miatt, amit az éghajlatváltozás is felerősít.

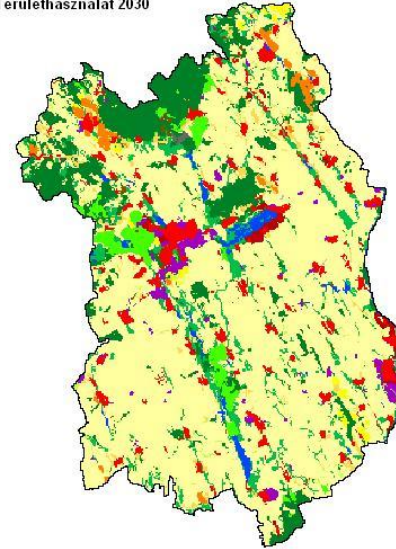

- Természetes vegetáció
- Legelő
- Vegyes mezőgazdasági terület
- Szántó
- Települési terület
- Ipari és kereskedelmi terület
- Üdülő terület
- Szőlő
- Ültetvény
- Erdő
- Természetes gyepek
- Vizes élőhely
- Vízfelület
- Infrastruktúra eleme
- Repülőtér
- Bánya és meddőhányó

Területhasználat 2010

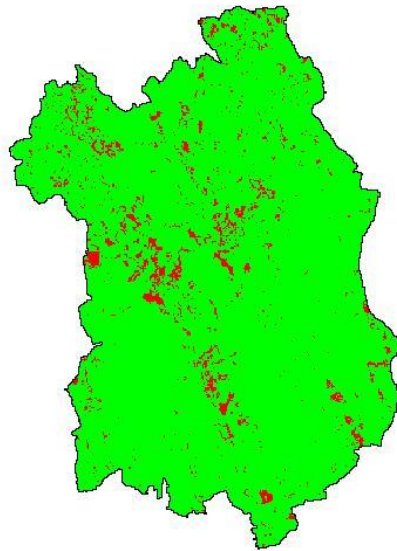

Területhasználat 2030

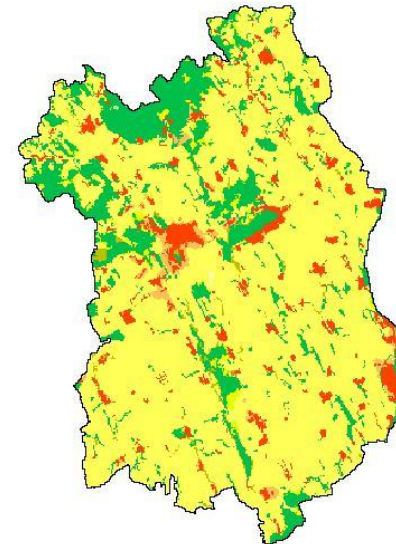

LECHNER LAJOS
TUDÁSPONT

- Eltérő területek
- Megegyező területek

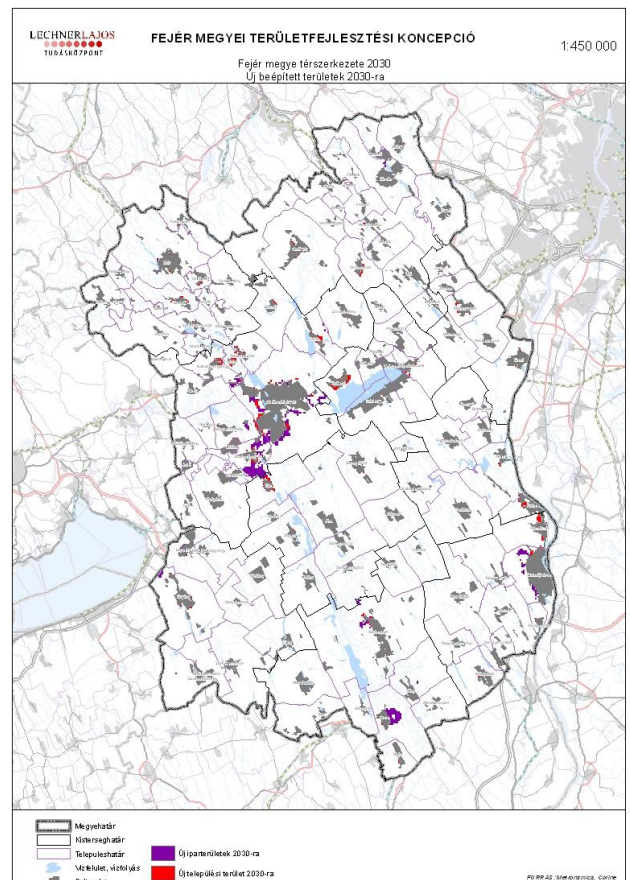

- természetközeli terület
- mezőgazdasági terület
- beépített terület
- mezőgazdasági területből beépített terület
- mezőgazdasági területből természetközeli terület
- természetközeli területből beépített terület
- természetközeli területből mezőgazdasági terület

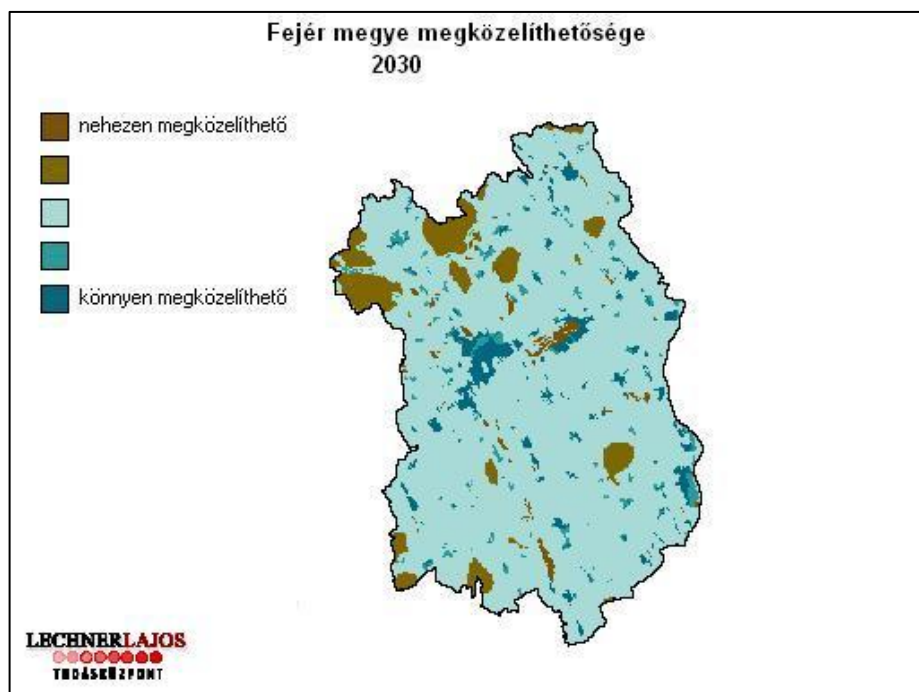
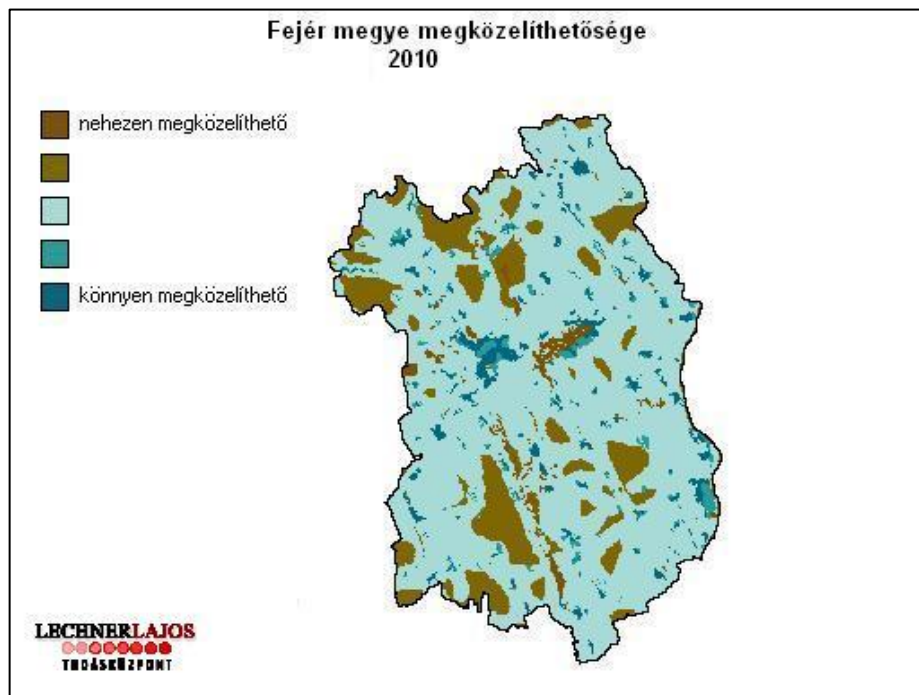

LECHNER LAJOS
TUDÁSPONT

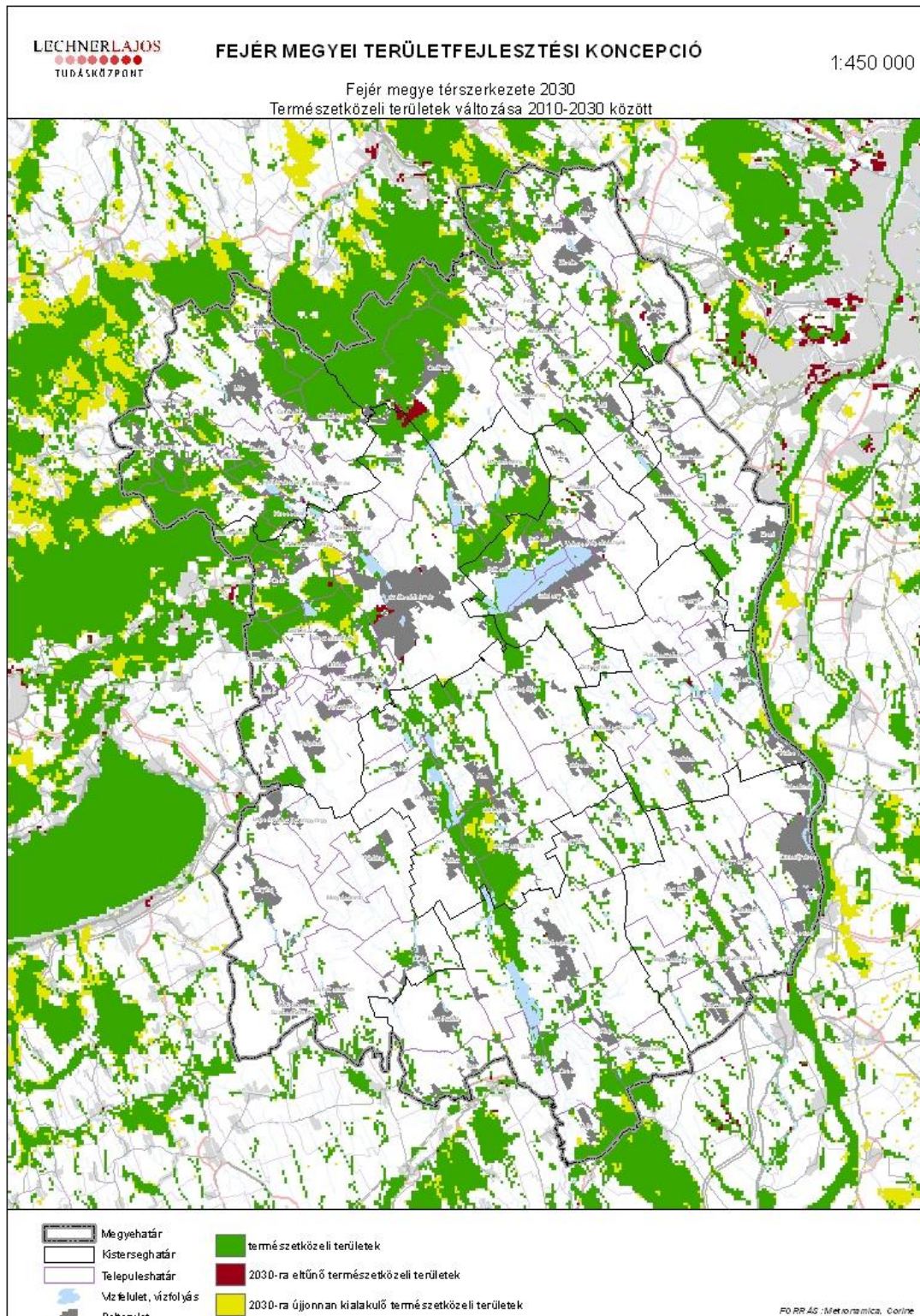
- A települési területek közel 14%-os területnövekedésével lehet számolni 2030-ra. A prognosztizált települési területnövekedést elsősorban az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció által megcélzott fokozatos népességnövekedés, és azon belül a Fejér megyei népességnövekedés, másodsorban a lakások fokozatos méretnövekedése iránti igény okozza.
- A Fejér megyei területfejlesztési koncepció forgatókönyve alapján az új beépített területek kialakulása elsősorban Székesfehérvár, Dunaújváros agglomerációs területein, illetve kisebb mértékben a budapesti agglomeráció vonzáskörzetében várható. A modellező rendszer az új települési térségek elhelyezésekor az agglomerációs folyamatokat, az országos migrációs jellemzőket, a megépülő infrastruktúra elemek hatását, illetve a területrendezési szabályokat (védelmi övezeti szabályok) vette figyelembe.
- Az EU 2020 stratégia magyarországi vállalásának megfelelő 75%-os országos foglalkoztatottsággal számolva a döntéstámogató modellező rendszer az ipari és kereskedelmi területek mintegy 47 %-os növekedését prognosztizálja 2030-ra.
- Az iparterületek várható elhelyezkedésénél a döntéstámogató modellező rendszer a szabad vállalkozási zónákba – Fejér megye esetében a javasolt Enyingi és Sárbogárdi kistérségekben – tervezett ipari fejlesztés ösztönzését, a meglévő ipari központok fejlesztését, a megépülő infrastruktúra elemek hatását és az érvényben lévő területrendezési szabályokat vette figyelembe.

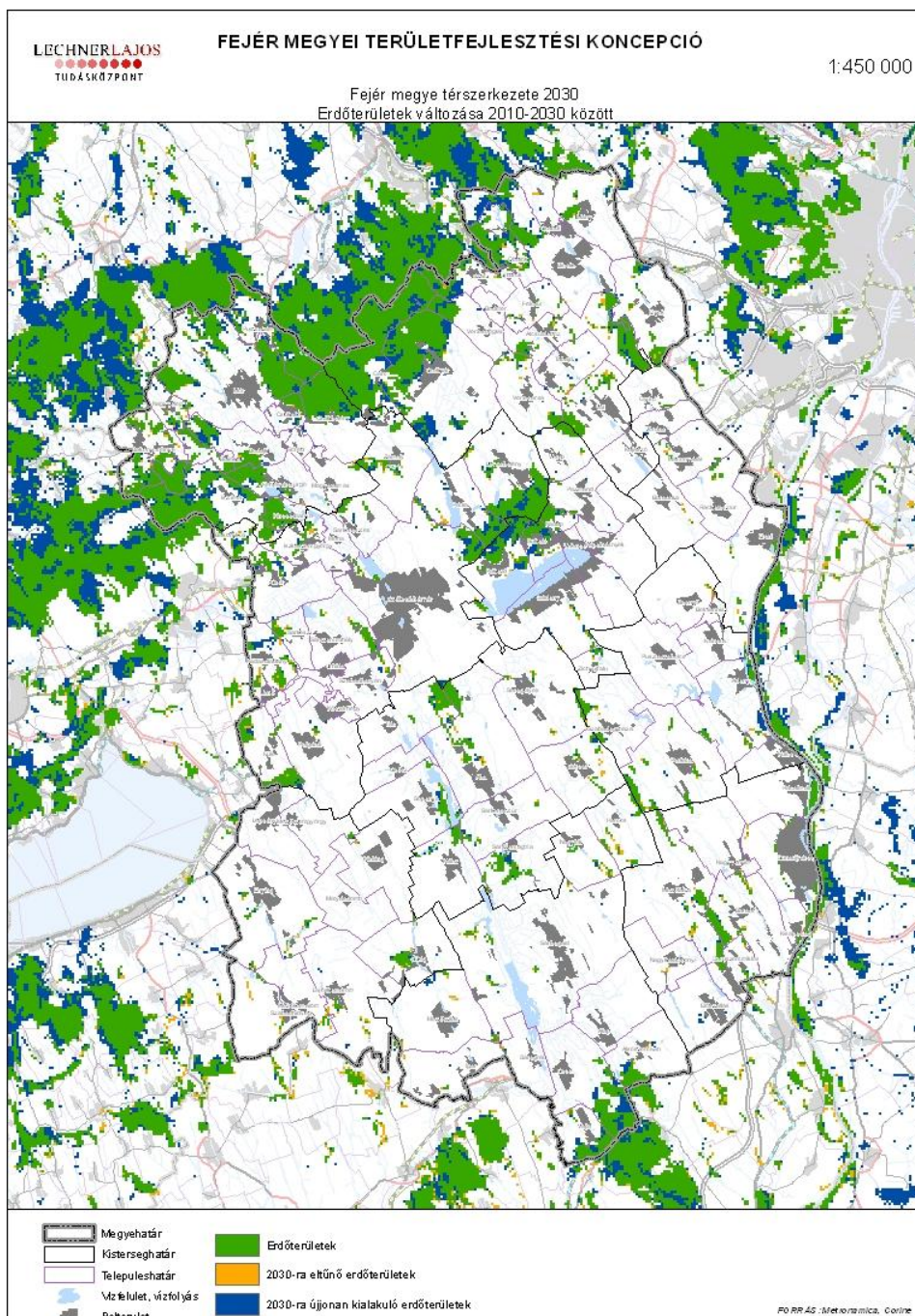
- Fejér megye jövőképe megvalósításának egyik pillére a közúti közlekedési hálózatok fejlesztése. A megyei területfejlesztési koncepció forgatókönyve a tervezett főút- és mellékúthálózat fejlesztések 2020-ig történő megvalósulásával és az M8-as autópálya 2025-ig történő teljes megépítésével számol. A forgatókönyv alapján a megye területeinek megközelíthetősége, utakkal való feltártsága jelentősen javul. A 2030-ra javasolt közúthálózat-fejlesztés legjelentősebb hatása a Székesfehérvári agglomerációban, a Váli-völgy térségben és a megye jelenleg periférikus déli részén várható. A közúti közlekedés mellett lehetőséget és fejlődést jelent a közlekedési kapcsolatokban a térség számára a volt Börgöndi repülőtér területén az Alba Airport regionális repülőtér fejlesztése.

- A 2010 és 2030 közötti időszakra a természetközeli területek változásának bemutatásához a modellező rendszer elsősorban az Országos Területrendezési Terv törvény (továbbiakban OTvT) területfelhasználási térségekre és védelmi övezetekre vonatkozó szabályozásait vette figyelembe. Ennek megfelelően a természetközeli területek 5%-os növekedése várható, elsősorban a természetes gyepek és az erdők bővülésével.

- Az erdőterületek fokozatos bővülésével 2030-ra a megyei erdősültség mintegy 17 %-kal nőhet, közel 55 ezer hektárra. Az erdők növekedésének szakmapolitikai irányait az országos Hosszú távú Erdőtelepítési Koncepció rögzíti, amelyet a Fejér megyei területfejlesztési koncepció tovább erősít. Az új erdőterületek kialakulásának helyét a meglévő erdőterületek és az erdők számára kedvező természeti adottságok határozzák meg. Ennek megfelelően az új erdők többsége a ma is meglévő, összefüggő erdőfoltokhoz kapcsolódva, elsősorban a magasabban fekvő területeken alakul ki.
- Az erdőterületekkel kapcsolatban veszélyként jelentkezik, hogy a kiváló termőhelyi adottságú szántóterületeken, a nagytáblás mezőgazdaság térnyerésével a mezővédő erdősávok, kisebb erdőfoltok fokozatosan eltűnnek a tájból. Fejér megye jövőképeinek megfelelően ezeknek az erdőfoltoknak a kiemelt védelme fontos feladat a jövőben.

II.2. A megye fejlesztési elvei

II.2.1. Horizontális elvek

Város – vidék együttműködésének erősítése

A 2007-2013 programperiódus volt az alulról szerveződő helyi LEADER típusú fejlesztések tanulási időszaka. A 2014-2020 közötti programozási ciklusban új eszközök (CLLD, ITI) bevezetése történik, amelyek bevezetésével a város és vidéke közötti együttműködés kiteljesedhet, alkalmat kínálva arra, hogy az ezekkel az eszközökkel élő térségek újrafogalmazzák egymáshoz való viszonyukat és munkamegosztásban elfoglalt szerepüket.

Általános probléma, hogy a vidék települései forráselvonóként tekintenek a városokra, míg ez utóbbiak számos betöltendő funkció sokaságával magyarázzák fejlesztési-fenntartási igényeik nagyságát. A különböző szintű együttműködések segítik - komplementer feladatok megfogalmazásával - a kölcsönös előnyökön alapuló partnerséget.

A fejlesztési programok hatékonyságának növelése

A különböző szintű és területi kiterjedésű fejlesztési programok eredményessége érdekében szükséges – a közös alapelvek lefektetésén és a szándékok egymásra épülésén túl – azok társadalmasítása, elfogadtatása. A közösségi tudatformáláshoz, a távlatos gondolkodás alátámasztásához a döntéshozatal lényeges eleme a reálfolyamatok megértése, elhelyezése az országos rendszerben. Egy, a fenntarthatóság értékelését szolgáló monitoring hálózat a társadalmi érdekeket emeli közös nevezőre, segítve a széleskörű informáláson keresztül a térségi kohéziót, együttműködést a parciális érdekérvényesítéssel, a fejlesztések párhuzamosságával és ad-hoc jellegével szemben.

A helyi társadalom tájékozottságának növelése elengedhetetlen feltétele az együttműködések kialakulásának. A tájékozottság érzését növeli a lakosság bevonása a helyi és térségi fejlesztési folyamatokba, erősítve ez által a környezettudatosságot is.

A fejlesztési programok hatékonysága nagymértékben függ attól, hogy a kitűzött célok és a tervezett beavatkozások mennyiben tükrözik a helyiek saját környezetükkel, jövőképükkel kapcsolatos elvárásait.

Fenntarthatóság

A rendszer jellegű problémák – rendszer jellegű megoldásokat követelnek. A fenntarthatóság elve alapján: az a projekt a még elfogadható, ahol az egyéni (szűkebb közösségi) haszon nem okoz társadalmi költségeket.³

A fenntarthatóság mérése bonyolult összefüggésrendszeren keresztül lehetséges ugyan, ám tekintettel a fejlődés integratív voltára, az aggregált indikátorokkal történő megközelítés rendre vagy a környezeti, vagy a társadalmi, vagy a gazdasági szempontokat helyezi előtérbe.

³ Dr. Gyulai Iván: A fenntartható fejlődés (Miskolc, 2001)

Ezért a fejlesztések fenntarthatóságát csak elvként lehet meghatározni, ahol a környezeti, társadalmi és gazdasági érdekeket egyforma súllyal és távlatosan kell mérlegelni.

II.2.2. Horizontális célok

Foglalkoztatás növelése

Magyarországon az EU27 átlagához mérten alacsony a foglalkoztatottság. Fejér megyében a 2012 év végi adatok szerint mind a munkanélküliségi (10,3%), mind a foglalkoztatási (52,3%) ráta – a 15-74 éves népesség körében - kedvezőbben alakult az országosnál⁴, de a régióstól kissé elmaradt.

Az EU2020 stratégia célkitűzéseivel összhangban Magyarország vállalása a 20-64 éves népességre vonatkozóan a foglalkoztatási ráta 75%-ra emelése, vagyis az uniós szintű céllal való teljes konvergencia⁵.

Tekintettel arra, hogy Fejér megye jelenleg e mutató terén az országos átlagnál jobban teljesít, elérhető célként fogalmazódik meg, hogy 2020-ra foglalkoztatottsága legalább tartsa meg ezt a pozíciót.

A klímaváltozás kedvezőtlen hatásainak mérséklése

Az éghajlatváltozás korunk egyik legnagyobb kihívása a társadalom és a gazdaság számára, különösen az időjárási szélsőségeknek kitett területeken. A Kárpát-medence térségére az évi átlagnál nagyobb mértékű hőmérséklet-emelkedés várható a nyár és az ősz folyamán, és általában a Duna vízgyűjtőjén az éghajlat melegedésének mértéke nagyobb lesz, mint a globális átlag. A vízhiány, illetve az aszály közvetlen hatással vannak az emberekre, a természetes élővilágra és a vizet felhasználó és attól függő ágazatokra, kiemelkedően a vízgazdálkodásra és a mezőgazdaságra.

A klímaváltozás kedvezőtlen hatásai közül Fejér megyét elsősorban az élelmiszer termelés biztonságának garantálásához szükséges fenntartható vízgazdálkodási feltételek biztosítása, a megfelelő szintű vízkárelhárítás, ár- és belvízvédelem, jégkárelhárítás, vízhiány- és aszálykockázatkezelés (vízvisszatartás, víztározás, öntözés, víztakarékosság stb.), valamint az alkalmazkodás az éghajlatváltozás hatásaihoz problematikája érinti. További feladatokat jelent az EU 2020 Stratégiához illeszkedően országosan is vállalt, számszerűsíthető feladatokhoz való hozzájárulás, az alábbiak szerint.

A megújuló energiaforrások részaránya⁶ az energiafelhasználáson belül 14,6 százalékra nő, a teljes energia megtakarítás-vállalás 10 százalék, az üvegházhatású gázok kibocsátása a 2005. évi szinthez képest legfeljebb 10 százalékkal nő. A célok elérése érdekében a kormányzat a kormányprogramban és az Új Széchenyi Tervben meghirdetett módon nagyléptékű energiatakarékossági programokba és zöld gazdaságfejlesztésbe kíván fogni. A megvalósítás hozzájárulhat a foglalkoztatottság növeléséhez, illetve az innováció alapú beruházások, így a hazai tudásbázis előnybe kerüléséhez.

⁴ Statisztikai tájékoztató Fejér megye, 2012/4 (KSH, 2013. március)

⁵ Összhangban Európával: az EU 2020 Stratégia (NGM, 2010)

⁶ Összhangban Európával: az EU 2020 Stratégia (NGM, 2010)

II.2. Átfogó célok

A / A helyi közösségtudat, a kohézió, a népességmegtartó képesség erősítése, a vállalkozó – innovatív társadalom megteremtése

a hálózati együttműködések fejlesztésével, a vállalkozó – innovatív társadalom ösztönzésével és az emberekbe történő befektetéssel

B/ Az élhető környezet minőségének javítása, a meglévő erőforrások védelme

a természeti és kulturális értékek megőrzésével, bemutatásával, a lakókörnyezet javításával továbbá a természeti erőforrások - hangsúlyosan a termőföld - védelmével

C/ A gazdasági vezető szerep megőrzése és további pozícióerősítés, kiegyenlített gazdasági fejlődés megvalósítása

a versenyképes vállalatok támogatásával, a versenyképes gazdaság feltételeinek megteremtésével valamint a periférikus és vidéki térségek felzárkóztatásával

II.3. Stratégiai célok

II.3.1. Hálózati együttműködések fejlesztése

A 2014-2020 tervezésnek Magyarország és ezen belül Fejér megye úgy indul neki, hogy az egész közigazgatást érintő jelentős változások zajlanak az intézményrendszer, valamint a feladat- és hatáskörök területén is. A 2007-2013 közötti időszak tapasztalatait is figyelembe véve számos probléma adódott a pályázati rendszer bonyolultságából, finanszírozási problémákból, az inadekvát és ad-hoc jellegű forráselosztásból.

Az elkövetkezendő időszak legfontosabb változása az integrált típusú fejlesztések finanszírozásának irányába történő elmozdulás, érteve ez alatt a térségi, ágazatközi és a különböző alapok közötti komplexitás igényét. A fejlesztések hatékonyságának egyik fontos alapfeltétele a különböző szintű együttműködések erősítése lesz, amit a megyei konzultációs fórumok és a pályázatsegítő információs központok támogathatnak.

Emellett a kiélezett piaci versenyben új versenyelőnyök bevezetésére van szükség, amelyek nagy része a térségi komparatív előnyökhöz kötődik, vagyis a belső erőforrások mozgósítására támaszkodik. Az egyre markánsabb helyi/területi gazdasági érdek érvényesítéséhez is tartós partnerségre van szükség, úgy a vállalati, mint civil és önkormányzati szinten.

További lehetőségek rejlenek a nagytérségi együttműködésekben. Ezek elterjedése kitágítja az adminisztratív határokkal mesterségesen elválasztott közös tradíciójú, érdekeltségű területek közötti tapasztalatcserék, közös fellépések lehetőségeit, nő az információáramlás, valamint a párhuzamosságok kiküszöbölésével a beavatkozások hatékonysága. Elsősorban fontos a szomszédos megyékkel történő kooperáció és a megyei jogú városok és a megye

közötti folyamatos partnerség. Fejér megye számára nemzetközi szinten is kiemelkedő nagytársági kapcsolatot az EU Duna Makro-regionális stratégiai partnerségek jelentik. Ezen kívül tovább kell erősíteni a gazdasági kapcsolatokat a Győr – Komárom – Tatabánya – Mór – Székesfehérvár – Dunaújváros - Kecskemét ipari/logisztikai nagyklaszterben, Székesfehérvár-Veszprém- Ausztria felé, illetve az M7-es autópálya mentén, a Budapest-Balaton tengelyen, a Velencei-tó és Váli-völgy irányában.

II.3.2. Vállalkozó – innovatív társadalom ösztönzése

Fejér megye népessége, gazdasági-jövedelmi viszonyait tekintve országos viszonylatban is kedvező helyzetben van. Ennek ellenére a humán területnek is nagymértékben kell részesednie a fejlesztésekből, mivel egyrészt a megyén belül eltérő fejlettségű térségek, települések vannak, másrészt a gazdaság versenyképességének növelése érdekében elengedhetetlen a lakosság szaktudásának, képességeinek, kreativitásának folyamatos gyarapítása. Az emberek kiszolgáltatottságát csökkenti a diverzifikált és a kor követelményeinek megfelelő tudás. E feltételek teljesítéséhez Fejér megyében adott az intézményi háttér, így ezek korszerű infrastrukturális, szervezési és együttműködési kereteinek biztosítására van szükség. A versenyképes szaktudás eléréséhez növelni kell a vállalatok és az oktatási intézmények közötti partnerséget, fejleszteni kell a szakképzést, felnőttképzést.

A felsőfokú oktatási intézményekben el kell terjeszteni a duális képzést, amely biztosítaná a fiatalok diploma utáni megyén belüli elhelyezkedését. Bővíteni szükséges a szakképzések körét a vállalkozási ismeretekkel, az agrártérségekben a mezőgazdasági, vízgazdálkodási, megújuló energia ismeretekkel, valamint rekreációs oktatási programok kidolgozásával a lokális szakmai identitás elsajátításához. A szakképzési programok már ma is igazodnak a térségben található vállalatok és a munkaügyi központ által jelzett igényekhez, ennek folytatása a jövőben is szükséges.

Fejér megye egyik nagy helyzeti előnye - hogy a fejlett Közép-magyarországi régióval határos – konvergencia régió. Emiatt az itt található technológiai, innovációs és kutatási kapacitások, szemben a központi régió kutatóhelyeivel, továbbképzési központjaival, magas támogatáshoz juthatnak a strukturális alapokból. Fejér megye pozíciójának megőrzése érdekében alapvető fontosságú az innovációs bázisok, a kutatások (kutatóintézetek, főiskolák) támogatása, a vállalkozói kompetenciák fejlesztése és az info-kommunikációs lehetőségek bővítése „agglomerációs tudásközpontok” alapításának elősegítésével, elsősorban a felsőfokú képzést nyújtó városokban, ill. kutatóhelyeken (Székesfehérvár, Dunaújváros, Martonvásár), komplex egyetemi- és tudásközpontok kiépítésével, hálózatos együttműködésük elősegítésével.

Az intelligens szakosodási stratégia⁷ alapján a megye és a régió kitörési pontja lehet a villamosmérnöki, informatika, az anyagtechnológia és kapcsolódó műszaki területek (Óbudai Egyetem Alba Regia Egyetemi Központja, Dunaújvárosi Főiskola), a társadalomtudományok (Kodolányi János Főiskola), valamint a mezőgazdasághoz kapcsolódó, a gyakorlati

⁷ RIS3 – Intelligens Szakosodási Stratégia Közép-dunántúli Régió (Egyeztetési anyag) Közép-dunántúli Regionális Innovációs Ügynökség, 2013.

megvalósítást is magába foglaló alap-, módszertani és alkalmazott komplex kutatások megerősítése (Magyar Tudományos Akadémia Agrártudományi Kutatóközpont Martonvásár).

II.3.3. Befektetés az emberekbe

A testileg és mentálisan egészséges társadalom egy térség fejlesztésének előfeltétele. Ennek érdekében meg kell teremteni az egészséges élet alappilléreinek – a testi egészség, a családi kötelek és a közösséghez tartozás – biztonságát.

Ezt elősegítendő az egészségügy fejlesztésekor ki kell alakítani a betegközpontú ellátási rendszert (Móri Városi Kórház és Rendelőintézet, Szent Pantaleon Kórház Dunaújváros, Fejér Megyei Szent György Egyetemi Oktató Kórház Székesfehérvár, Fejér megye teljes szakellátása öt településen és számos telephelyen), ahol nagy hangsúlyt kap a prevenció, illetve a korszerű járó-beteg ellátás.

A családok segítésére szintén preventív, szülő- és családsegítő szolgálat kialakítása szükséges. Elengedhetetlen az oktatási, szociális, egészségügyi alapszolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosítása. Külön hangsúlyt kell helyezni a hátrányos helyzetű csoportok – fogyatékkal élők, mentális és szenvedélybetegek – és családjaik - segítésére, a társadalmi kirekesztés csökkentésére, valamint a pedagógiai szakszolgálat és az autizmussal élők ellátását támogató megyei bázisintézmény fejlesztését. Ehhez a speciális nevelési igényű gyerekek oktatási-nevelési programjainak kidolgozásával és megvalósításával is hozzá kell járulni.

A fenntartható fejlődés, értékeink megőrzése szempontjából távlatosan megtérülő befektetés az egészség- és környezettudatos életmód széleskörű terjesztése, valamint a diákság szemléletformálása a köznevelési programokon, erdei iskolákon és pl. a Duna parti településeken a vízijártasság szabályainak elsajátításán keresztül.

A közösségi tudatformáláshoz, térségi kohézió erősítéséhez a helyi, kisközösségi identitás fejlesztésén keresztül vezet az út. E célok eléréséhez szintén a speciális nevelési programok kínálnak lehetőséget, továbbá a nemzetiségi (pl.: sváb) hagyományokhoz, helyi sajátosságokhoz kapcsolódó közösségi programok szervezése, bővítése. A kulturális szolgáltatások fejlesztése, a kulturális értékek megőrzése, hozzáférhetővé tétele, közösségfejlesztő, felzárkóztatást segítő, valamint a kompetenciafejlesztéshez, versenyképesség biztosításhoz hozzájáruló szerepének kiaknázása szükséges a kulturális intézmények bázisán. Kapcsolódva az elmaradott térségek felzárkóztatásához, a komplexitás növelése érdekében elsősorban a hátrányos helyzetű vidéki térségekben igényel hatékony beavatkozásokat.

II.3.4. Természeti és kulturális értékek megőrzése, bemutatása, lakókörnyezet javítása

A lakókörnyezeti fejlesztések, a településkép javítása segíti a vonzó és élhetőbb környezet megteremtését, növeli a helyi társadalom kötődését. Fejér megye a Közép-dunántúli turisztikai régióba tartozik. Tranzitterülete számos turisztikai áramlatnak. Természeti-táji és épített környezeti értékei és ezek bemutatását szolgáló intézményei révén a turizmus számára kedvező vonzerő kínálattal rendelkezik.

Ilyen vonzerők Fejér megye változatos tájai (Vértes hegység, Velencei-tó térsége, Duna-mente, Sárvíz-völgy, Szent László patak völgye, Váli víz völgye), kulturális és épített örökségi

értékei (barokk és klasszicista főúri kastélyok történeti kertekkel, Székesfehérvár és Mór történelmi városközpontjai, számos műemlék templom és népi építészeti emlék, a magyar államalapításhoz kapcsolódó emlékek, nemzeti emlékhelyek – Székesfehérvár Romkert, Pákozd katonai emlékhely -, római kori régészeti emlékek (Gorsium és térsége, Dunai Limes).

Sajnos azonban ezek a feltételek a helyi közösségek számára – a kedvezőtlen állapot, diszfunkció, gazdasági problémák miatt – nehezen kamatoztatható társadalmi, gazdasági, kulturális erőforrások. Ennek elsősorban az életkörülmények alakításában lenne szerepe, hiszen a lakosok „jól léte” nélkül nehezen képzelhető el a települések szerves turisztikai fejlesztése. A természeti és kulturális örökségi adottságok helyi tudatosítása növeli a kohéziót és előtérbe helyezi az értékvédelmet, melyek csupán ezek után alkalmasak arra, hogy a települések az értékek megőrzése mellett az itt élők számára előnyt teremtsen a sajátos adottságaikból. Az épített örökség olyan erőforrás, amely a múlt emlékeire és értékeire alapozva alkalmas a jövő építésére, továbbá gazdasági jelentőségén túl a közösségépítésben is fontos szerepet tölt be, egyben a kulturális sokszínűség forrása, a kapcsolódó turisztikai szolgáltatások megjelenését, megerősödését indukálja, valamint a kreatív ipar megerősödését is igényli.

A turizmus fejlesztési irányait hozzáigazítva a többi gazdasági tevékenységhez (helyi speciális mezőgazdasági termékek, kis- és kézműipari szolgáltatások stb.), növeli a helyi multiplikációt a vidéki térségekben. Hatása megmutatkozik a gazdaság diverzifikációjában, a turisztikai szolgáltatások bővülésében, a hagyományok felelevenítésében, a természeti-kulturális értékek tudatos fenntartásában, megőrzésében.

II.3.5. Természeti erőforrások védelme

A társadalom és a gazdaság egészséges fejlődésének energiáját kiegyensúlyozottan működő, szennyeződésektől mentes természeti környezete biztosítja. A megyét sújtó antropogén beavatkozások negatív hatásainak semlegesítése komplex megközelítést igényel: egyes elemeinek javítása, egy összehangolt tevékenységsor részeként szolgálja a pozitív vízháztartást és a stratégiai vízkészletek (vízkár-elhárítási, ökológiai, földhasználati, vízminőségi, illetve lakossági- és készletgazdálkodási jellegű) védelmét és fenntartható hasznosítását. Komplex vízgazdálkodási fejlesztést igényel a Velencei-tó vízpótló rendszere, hiszen a tó terhelése szempontjából kedvezőtlen a déli part agglomerálódása, továbbá egyre halaszthatatlanabb a tó egészének komplex rehabilitációja, a part- és vízvédelem. A Séd-Nádor-Gaja vízrendszer megfelelő működtetése és fenntarthatósága érdekében szükséges a jelentősebb befogadók rehabilitációja. A mintegy 2800 hektáros vízrendszer rehabilitációjának célkitűzése a vizek kártételei elleni védelem szintjének növelése, a termelési, gazdálkodási biztonság megteremtése és fokozása úgy, hogy közben a természeti értékeket megőrizzük illetve lehetőség szerint az eredeti állapotra visszaállítsuk, illeszkedve a Víz Keretirányelv célkitűzéseire.⁸

A vízkárelhárítással kapcsolatos további probléma az érintett térségben a települési bel- és csapadékvíz elvezetésének megoldatlansága, ami a Dunántúli-középhegység karsztvízszint emelkedésével az utóbbi időben egyre sürgetőbb beavatkozásokat igényel. Az emelkedő karsztvízszint miatt az elmúlt 40-50 évben az akkori lesüllyesztett karsztvízszint alá

⁸ Forrás: KÖDU – KÖVIZIG Vízkárelhárítási Osztály

elhelyezett hulladékok, veszélyes anyagok elárasztásra kerülnek és a belőlük kioldható anyagok nagymértékű kockázatot jelenthetnek.

A vízfolyások vízminőségét részben a mezőgazdasági területekről származó vegyszerfelhasználás miatti, illetve a települési diffúz terhelések befolyásolják. Komoly probléma, hogy 27 település nem rendelkezik csatornahálózattal, és a 81 ellátott településből 13-ban 70% alatti a rákötési arány, ezeken a helyeken a szennyvízkezelés megoldása elsődleges feladat. A már megépült szennyvíztisztítók egy részében a kapacitásuk nem megfelelő, itt a meglévő tisztítómű, hálózat bővítése szükséges. Ugyanezek a terhelések hatnak a felszín alatti víztestek minőségére is, ám ez utóbbiak javulása csak évtizedekkel a megszűnő hatás után várható.

Az intenzív mezőgazdálkodás a lösz és az azon kialakult mezősi talajok erózióját okozza, ami a vízeróziót és a defláció mértékét csökkentő környezetkímélő agrotechnikák alkalmazásával mérsékelhető. A környezetkímélő gazdálkodás eszközrendszerének alkalmazása a fizikai talaj degradáció mértékének csökkentése mellett a kémiai szennyezést is mérsékli.

Fejér megyének az országostól jóval elmaradó erdőszültségét növelni szükséges egyrészt a közjóléti funkció bővítése, másrészt – többek között - víz-, talaj-, klímavédelmi szerepének fontossága miatt.

A földtani közeget, illetve a felszín alatti vizeket veszélyeztető szennyezettség fokozott kockázatosága miatt e területek kármentesítése szükséges. Jelenleg összesen 10 ilyen terület van Fejér megyében.

II.3.6. Versenyképes vállalatok támogatása

Az agrárium nemzetgazdaságban betöltött szerepe mind országosan, mind Fejér megyében csökkent az elmúlt két évtizedben. Azonban az egyéni gazdaságok magas száma azt mutatja, hogy a népesség jelentős része még mindig erősen kötődik a mezőgazdasághoz. Másrészt a mezőgazdaság, pontosabban annak környezet- és természetvédelmi célokat is integráló rendszerei nem csupán ipari nyersanyagot állítanak elő, hanem tájképi értékeket tartanak fenn, természeti- és kultúrtörténeti értékeket őriznek meg, így a társadalom egésze számára fontos szolgáltató funkciókat látnak el. E potenciált egyrészt az agrárfeldolgozó hagyományok felélesztésével, a házi jellegű, egészséges termékeket kibocsátó feldolgozóipar kiépítésével, szervezésével és marketingjével, másrészt az erre építhető turizmus diverzifikálásával lehet hasznosítani. A megyében a versenyképes agrárgazdaság feltételei adottak, a kiváló termőhelyi adottságú területek aránya, elsősorban a Mezőföld középtájon országos összehasonlításban is kimagasló.

A megye teljes területén fenntartható gazdaságfejlesztésre van szükség. Ez elsősorban a zöldgazdaság előtérbe kerülését kell, hogy jelentse, „zöld klaszter” létrehozásával. Potenciálisan az elmaradott, iparfejlesztések által még nem szennyezett területek erre a legalkalmasabbak, hiszen e térségek komparatív előnyei közé tartoznak: a minőségi élelmiszertermelés jó feltételei, a környezetvédelmi ipari potenciál, a megújuló energiaforrások, valamint az ilyen irányú szakképzéshez rendelkezésre álló szabad munkaerő. A „zöld klaszter” kialakításához szükséges speciális szakképzés biztosításában a megye felsőoktatási intézményeinek aktív szerepet kell játszania.

A kiváló termőhelyi adottságú térségek átfedésben vannak az elmaradott térségekkel, ahol szabad vállalkozási övezetek kijelölése indult meg (Enyingi és Sárbogárdi járások). Itt, együttműködve a szomszédos Tolna megye hasonló problematikájú térségeivel zöld klaszter kialakítása hozhat fellendülést, amihez speciális szakképzést kell biztosítani.

A megye lakosságának ipari foglalkoztatottsága népességarányosan országosan is kiemelkedő. Versenyképességének növelése a meglévő bázisok alapján szükséges az ipari kapacitások minőségi fejlesztésével (termékminőség, hozzáadott érték növelés, innováció, technológia, tudásintenzitás, egyedi termékek), a minőségi termelési háttér biztosításával (infrastruktúra, ipari parkok), a vállalkozások együttműködési képességének és szintjének emelésével (klaszterek, beszállítói hálózat), illetve a környezetszennyező iparok működési feltételeinek szigorításával és környezetkímélő üzemek telepítésével, fejlesztésével. Versenyképességet növelő beruházások: az energiaracionalizálást, az alacsony széndioxid kibocsátásra történő átállást szolgáló fejlesztések.

A legnagyobb foglalkoztatók a városokban, ezen belül főként Székesfehérváron és Dunaújvárosban találhatóak. A nagyvárosok mellett sajátos gazdasági funkcióval bírnak: Bicske (logisztika), Gárdony (turizmus) és Mór (borvidék, jármű- és elektronikai ipar). A kis- és közepes-, valamint a nagyvállalkozások a legnagyobb arányban a feldolgozóiparban működnek. Az összes vállalkozás 70%-át az 1-9 fős mikro-vállalkozások teszik ki, és főként a kereskedelmi szektorban tevékenykednek. A vállalkozások gazdasági teljesítményét a 2008-as gazdasági válság megrendítette ugyanúgy, ahogy a K+F potenciál csökkenése, valamint a KKV szektor innovatív szereplőinek háttérbe szorulása is.⁹ A versenyképes gazdasági pozíció megtartása és további javítása érdekében elengedhetetlen a nagyvállalatok, ipari központok folyamatos technikai korszerűsítése és fejlesztése, amelyekhez a kis- és középvállalkozások beszállítói hálózatának erősítése szükséges. A versenyképesség fenntartásának másik alapeleme a vállalatok rugalmasságának növelése, a folyamatos innováció biztosítása, az e-gazdaságba lépés elősegítése. Szintén a térség versenyképességét növelné a munkaerő mobilitás fejlesztése és az atipikus foglalkoztatási formák elterjesztése.

II.3.7. Versenyképes gazdaság feltételeinek megteremtése

A megye jelenlegi gazdasági szerkezetét és színvonalát illetve gazdasági teljesítményét a korábbi évtizedekben kialakult ipari, agrár- és turisztikai hagyományai, valamint kedvező közlekedés-földrajzi helyzete alapozzák meg.

A Duna nemzetközi jelentőségű hajózhatóságának biztosításával felértékelődik a térség gazdasági-piaci pozíciója az Unión belül, illetve annak déli kapujaként a balkáni országok felé. E kedvező gazdaság-földrajzi potenciál hasznosításának kiemelkedő területe a korszerű, sokrétű szolgáltatást nyújtó logisztikai központok, valamint a kikötői hálózat és az ahhoz kapcsolódó infrastruktúra fejlesztése.

Az evezős megállóhelyek, kikötők létesítése, komplexitásának növelése a folyó menti turizmust kapcsolja be az európai vérkeringésbe. A part menti turisztikai célpontokat

⁹ RIS3 – Intelligens Szakosodási Stratégia, Közép-dunántúli Régió (egyeztetési anyag), Közép-dunántúli Regionális Innovációs Ügynökség, 2013.

célszerű kerékpárút-hálózattal összekapcsolni a megye más idegenforgalmi térségeivel (Velencei-tó, Váli-völgy), a turisztikai programkínálat szélesítése érdekében.

A turisztikai fejlesztések hatékonyságának növeléséhez tovább kell építeni a megye TDM szervezeteinek rendszerét, összekapcsolva marketing és egyéb tevékenységeiket. Annak érdekében, hogy Fejér megye tranzit térségből sokszínű és hosszabb tartózkodásra is csábító térséggé váljon a Budapest – Balaton közötti térben, olyan célcsoport orientált turisztikai infrastruktúra kiépítésére van szükség, ami biztosítja az attrakciók egyedi és minőségi kínálatát.

A meglévő ipari központok országos gazdasági rendszerben betöltött szerepének megőrzése és növelése, valamint a klaszterek kialakítása érdekében szükséges a nagyterületi kapcsolatokat szolgáló közúti és vasúti közlekedési vonalak, multi- és intermodális csomópontok fejlesztése. A közlekedési vonalak azonban akkor szolgálják a legjobban a gazdaság versenyképességének növelését, ha kapcsolatok sűrítésével növelni tudják a multiplifikáció hatósugarát, csökkentik a közlekedési árnyékterületeket, belső perifériákat. Dél-Fejér megye és a kapcsolódó észak-Tolna – északkelet-Somogy összefüggő elmaradott térsége számára, megfelelő közúti (M8) feltárás híján nehezen biztosíthatók a piaci fellépéshez, megmérettetéshez illetve rugalmassághoz és brand-építéshez szükséges feltételek.

A vidéki térségek, kistelepülések számára a munkahelyek elérhetősége és a turisztikai fogadóképesség színvonalának növelése érdekében szükséges fejleszteni a mellékút, a kerékpárút hálózatot és a közúti, illetve kötöttpályás közösségi közlekedést. A turisztikai infrastruktúra fejlesztésében változást jelenthetne az Alba Airport repülőtér fejlesztése.

A kor követelményeinek megfelelő, versenyképes, fenntartható gazdaságot segíti a szélessávú internet szolgáltatások biztosítása úgy a termelési - beszállítói, mint a turisztikai és lakossági kommunikációban, ügyintézésben, alternatív foglalkoztatásban. A vidéki térségekben ma már e feltételek (pl. teleházak) megléte segít kompenzálni a közlekedési nehézségekből adódó hátrányokat.

A cégek letelepedésének elősegítésére, az adókedvezményeken és előközművesített ipari parkokon túl, az adminisztráció és az engedélyezési folyamatot előíró jogszabályi környezet egyszerűsítésére van szükség. E mellett a terület kiválasztásnál célszerű előnyben részesíteni a meglévő, elhagyott és infrastruktúrával rendelkező ipari és katonai területeket.

Nagy hangsúlyt kell fektetni arra, hogy a hatékonyság az energiaracionalizálással, a megújuló energia részarányának növelésével is fokozható legyen. E stratégiai fontosságú célnak többek között az energiafelhasználás csökkentésében és az alternatív megoldásokban kell tetten látni. Ilyen lehet például a vidéki településekben gazdaságtalan nagy rendszerek kiváltása önellátó helyi egységekkel, illetve a másodnyersanyagokra épülő feldolgozóipar és az alternatív erőforrásokon alapuló új termelési szerkezet. Ezzel csökkenthetők a fenntartási költségek, a nagy rendszerektől való függőség, a környezetterhelés.

A kiváló termőhelyi adottságokra alapozva, valamint a klímaváltozás kedvezőtlen hatásainak mérséklésére tekintettel ki kell dolgozni – a vízgyűjtő-gazdálkodási és gazdaságossági szempontoknak megfelelően – a megyei öntözési stratégiát. Ennek eredményei alapján

szükséges megvalósítani egy erre épülő öntözési infrastruktúrát, illetve az öntözőcsatorna elemek helyi gyártását.

II.3.8. Periférikus és vidéki térségek felzárkóztatása

Fejér megye déli, elmaradott térsége az Észak-Tolna és Északkelet-Somogy határos területeivel együtt az ország egyik egységes belső perifériája, ahol gyenge a centrumok foglalkoztatási funkciója, kedvezőtlen a gazdasági szerkezet, valamint a belső kapcsolatok erőtlenek. 3 kistérség a 311/2007. (XI.17.) Kormányrendelet alapján hátrányos helyzetű, míg 13 Fejér megyei település a 240/2006. (XI.30.) Kormányrendelet szerint a társadalmi, gazdasági, infrastrukturális szempontból elmaradott, illetve az országos átlagot jelentősen meghaladó munkanélküliséggel sújtott települések közé tartozik.

A faj- és fajtaszegény, intenzív, nagytáblás agrártermelés alacsony élőmunka-igényű, így ezekben a jó agrárpotenciállal rendelkező kiterjedt térségekben foglalkoztatási problémákat okoz. E potenciál vidékfejlesztési szerepének erősítése érdekében speciális helyi termékek (elsősorban hagyományokkal rendelkező zöldség, gyümölcs) termesztése, a háztáji gazdaságok fejlesztése, a termékfeldolgozás bővítése (gyümölcs, zöldség, hús, tej), illetve halgazdaságok fejlesztése és az ezekre épülő agrárvertikum felépítése célszerű. Így kiteljesedhet a térség „éléskamra” szerepe, ami által egyrészt a helyi, másrészt a környező turisztikai központok (Velencei-tó, Kelet-Balaton, Duna mente) egészséges élelmiszerekkel való ellátásában is szerephez juthat.

A természeti erőforrások, a természetesség és az emberi kapcsolatok, léptékek jelentőségének globális felismerése felértékeli a tradíciókkal rendelkező és ezeket az adottságokat jól hasznosító térségeket; várhatóan megállítja az ökológiai adottságok felélését és a társadalomra káros gazdasági kirekesztettséget is. Az ökológiai gazdálkodás és az ehhez kapcsolódó képzések elterjedésével jelentősen javul az egészséges – várhatóan egyre növekvő piacképes – élelmiszerek előállításának aránya az agrártermelésen belül. A helyi hozzáadott érték, multiplikáló hatás növelése hozzájárul a vidék életlehetőségeinek javításához, a mezőgazdaságból élők életszínvonalának emeléséhez, a sajátos vidékgazdaság kialakításához. Az iparszerű mezőgazdaságot felváltó extenzifikáció, az okszerű területhasználattal együtt javítja a táji rendszerek működését, növeli a biodiverzitást, a természetes élőhelyek arányát, csökkenti a környezetszennyezés, talajdegradáció mértékét. Az ökológiai állapot javulásával bővülnek a természeti erőforrások, javul a mikroklíma.

A leszakadó térségekben, településeken a társadalmi felzárkóztatás érdekében speciális képzési területekre és innovatív foglalkoztatási formák bevezetésére van szükség. Jelenleg a Türr István Képző és Kutató Intézet (TKKI) Székesfehérvári Igazgatósága felnőttképzési és módszertani háttérintézeteként a társadalmi felzárkózás, a mélyszegénység megszüntetése és az esélyegyenlőség terén számos projekt keretében segíti az álláskeresőket, alacsony végzettségűeket, megváltozott munkaképességűeket a felzárkózásban. Ezek a programok mintaértékűek lehetnek a további fejlesztések számára.

A roma népesség aránya a megyében nem mondható magasnak, azonban azokon a településeken, ahol ez jellemző, a felzárkóztatás érdekében megkerülhetetlen a kérdés komplex kezelése.

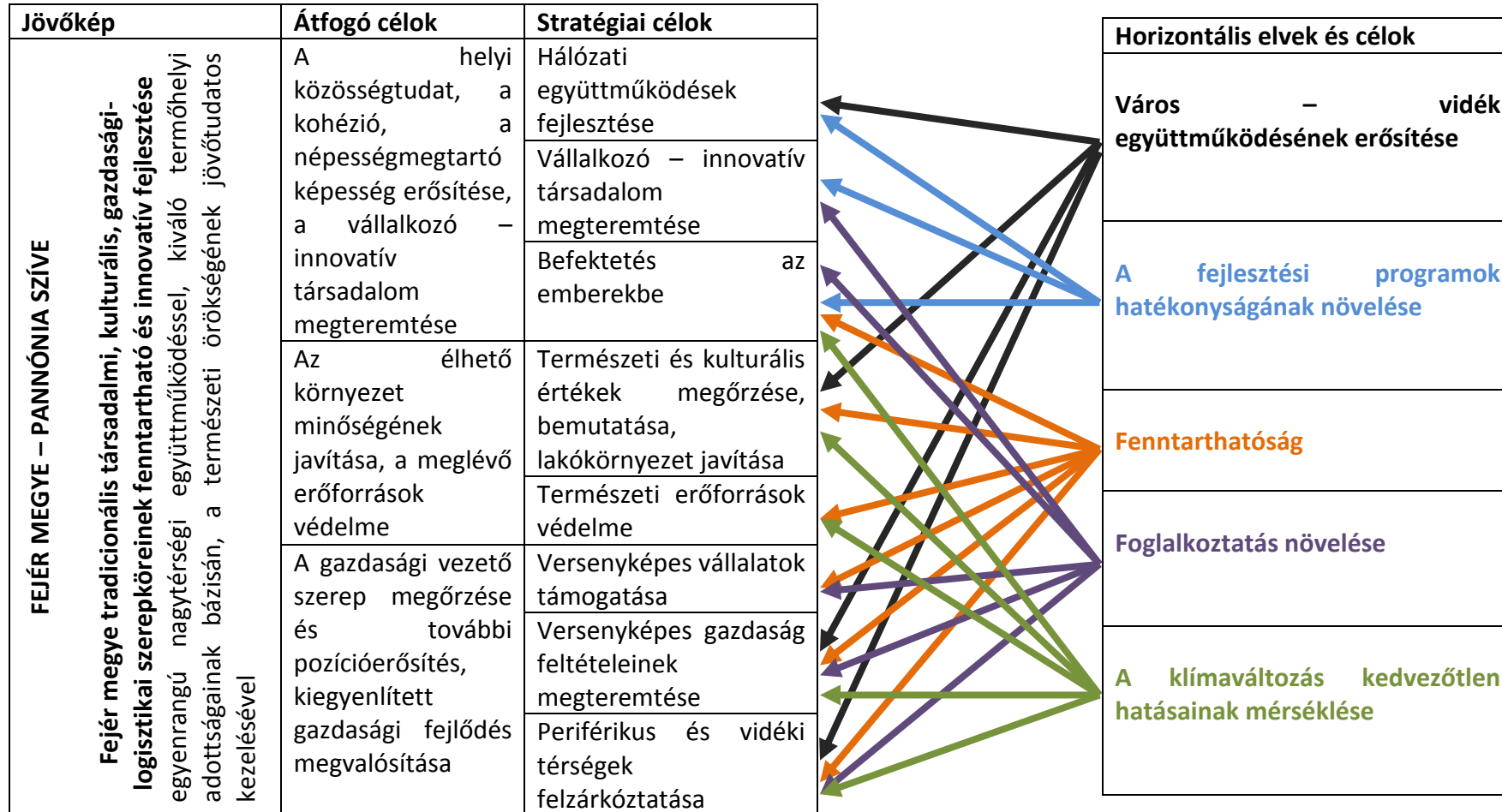
III. Belső koherencia bemutatása

Fejér megye SWOT elemei

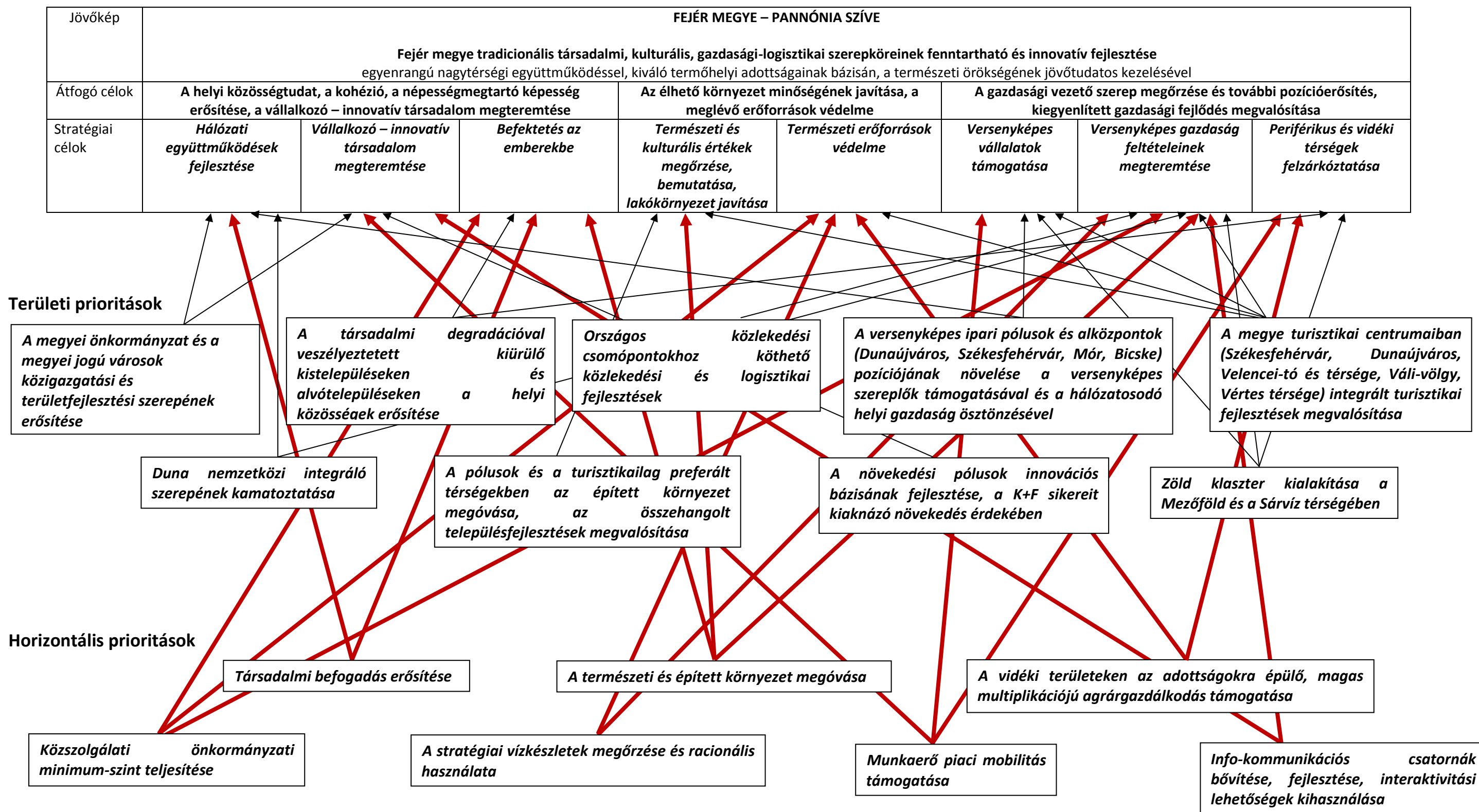
	Erősség	Gyengeség
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kedvező közlekedés-földrajzi elhelyezkedés (európai innovációs tengelyek, a főváros vonzása, fejlesztő hatása, Európai közlekedési folyosók, konvergencia régióként a versenyképes központi régió szomszédsága) 2. Duna-völgy 3. Kedvező közúti közlekedési kapcsolatok (autópálya, főúthálózat) 4. Székesfehérvár - Dunaújváros logisztikai központ(hatóköre kiterjed a Balaton északi partjától Veszprémen át a Tatabánya-Oroszlány-Dunaújváros-Kecskemét vonalig) 5. Markáns fejlődési/fejlettségi zónák (a Mór-Székesfehérvár-Velencei-tó-Dunaújváros településsáv, valamint az M1-től a fővárosi agglomerációhoz kapcsolódóan az M6 megyei kivezető szakaszáig húzódó öv) 6. Országos szinten is kiemelkedő gazdasági szerepű megyei jogú városok: Dunaújváros (kohászati, könnyűipari és logisztikai), Székesfehérvár (közigazgatási központ, elektronikai, logisztikai, valamint kulturális vonatkozásban). 7. Térségi gazdasági szempontból kiemelkedő funkciójú városok: Gárdony, Velence (idegenforgalom, természeti értékek), Bicske (logisztika), Mór (borvidéki központ élénk kkv tevékenységgel), mezőföldi agrár jellegű központok, Martonvásár (agrár-tudásközpont) 8. Turisztikai adottságok közül a kiemelkedően gazdag kulturális örökség dominanciája jellemző, de jelentősek az összefüggő erdőterületek, védett természeti és tájképi értékek is. (kiemelkedően gazdag az épített, régészeti és muzeális emlékekben, Vértes, Velencei-tó,) 9. Történelmi borvidékek jelentős kiterjedésű szőlőültetvényekkel (Móri- és Etyek-Budai borvidék). 10. Mezőgazdasági feldolgozóipari hagyományok, agrárkutató potenciál 11. Kimagasló termőhelyi adottságok 12. Megújuló energiatermelés számára kedvező természeti adottságok (biomassza, szél, nap) 13. Bővülő szakképzés, szakképzési hálózat 14. Átlag feletti uniós forrásfelhasználás (területileg koncentrált) 15. Infokommunikációs rendszer fejlettsége 16. Aktív, nagy számú civil szervezet 17. Gazdag ivóvíz-kincs 	<ol style="list-style-type: none"> 1. A duális ipari szerkezet és a multinacionális cégek elvándorlása miatt Fejér megye GDP részesedése visszaesett 2. Közlekedéskapcsolati hiányok (településközi, Székesfehérvár régióközpont és Tatabánya között, illetve Oroszlány, Bicske felé; Székesfehérvár-Dunaújváros közötti gyenge vasúti összeköttetés; relatíve sok zsáktelepülés, intermodális csomópontok kiépítetlenség, közösségi közlekedés hiányai) 3. A Duna magyarországi szakasza a jelenlegi állapotában nem felel meg a transzeurópai vízi-út kritériumainak. A vízi út javításának lehetőségei korlátozottak. A dunaújvárosi kikötő fejlesztését a jelenlegi helyén az adottságok (vízbázis, természetvédelmi terület) korlátozzák. 4. Az európai normákhoz képest minimális szintű kerékpárút-hálózat (Duna mentén húzódó nemzetközi kerékpárút-hálózaton Eurovelo 6. és a Velencei-tó körüli kerékpár útvonalon – regionális kerékpárút kívül hiányoznak az összefüggő kerékpárutak, plusz Balaton irányába, minőség is) 5. Kiterjedt társadalmi, foglalkoztatottsági, gazdasági, infrastrukturális szempontból hátrányos helyzetű periférikus térségek. (Sárbogárdi, Enyingi, Abai térség) 6. Negatív táj- és területhasználati tendenciák (beépített területek növekedése, agglomerálódási folyamatokat, mozaikosság csökkenése, erdőfoltok csökkenése, zöldmezős beruházások) 7. A megye felsőoktatási és innovációs potenciálja visszaszorul, pozícióvesztés tapasztalható a K+F beruházások tekintetében 8. Gazdag turisztikai vonzerőre gyenge szolgáltatási rendszer épült 9. Nagy eróziós veszélyeztetettség (víz- és szélerózió, lösz falak, szakadó partok) az intenzíven művelt mezőgazdasági talajokon és a Vértes-Velencei hegyvidéken. (Megye középső és déli területét a mezőgazdaság uralja, így a természeti értékek csak mozaikosan tudtak fennmaradni) 10. Vízkészlet-gazdálkodási problémák (Visszatérő, jelentős időszakos vízhiány, dombvidéki vízrendezés, belvíz-kezelés, csapadékvíz-elvezetés) 11. A vízszennyezések hosszú távon veszélyeztetik a felhasználható vízkészleteket. (mezőgazdasági és települési diffúz terhelések, a szennyvíztisztítók és folyékony hulladékéltelvező üzemek, a megfelelő ivóvíz minőség biztosítása néhány helyen probléma.) 12. Fejér megye jelentős légszennyező anyag kibocsátó. A forgalmas közlekedési folyosókon a légszennyezés növekszik. 13. A közszolgáltatások körzetesítési problémái (egészségügyi és oktatási intézmények) 14. Társadalmi leszakadás, szegénység/társadalmi kirekesztés (megváltozott munkaképességűek, szegénység, roma) 15. Szűk faj és fajtahasználatú, intenzív, nagyfajta alacsony élőlétszám-igényű mezőgazdaság (búza, kukorica, napraforgó, repce) 16. Partnerségi kapcsolatok gyengék (szektorok között) 17. A pedagógiai szakszolgálat hiányosságai (hálózati infrastruktúra, eszköz- és szakállomány)
Lehetőség	Offenzív (erősség-lehetőség) stratégia	Deffenzív (gyengeség-lehetőség) stratégia
<ol style="list-style-type: none"> 1. Rurális, agrárértékek, minőségi táplálkozás, környezet- és egészségtudatosság térnyerése, helyi termékek iránti kereslet 2. TEIR (Területi Információs rendszer), partnerséget segítő eszköz 3. Partnerségek bővülése (közszolgáltatások, város funkciók, centrum-periféria) 4. Jövedelem szint kiegyenlítődése, magasabb szinten 5. Kulturális örökség helyszínekre vonatkozó pályázati lehetőségek 6. Víz Keretirányelv előírásai 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Agrárfeldolgozó hagyományok felélesztése, versenyképes élelmiszeripari termékek fejlesztése, brand-építés 2. Energiahatékonyság javítása és a megújuló energia fokozott bevonása az energia ellátásba 3. Az Európai Duna Stratégiában rejlő turisztikai, kulturális, közlekedési és környezetvédelmi célkitűzésekhez való megyei kapcsolódás (projektek, kapcsolatépítés) 4. Civil hálózatépítés és a civil szervezetek támogatása forrásallokációval 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Cégek letelepedésének elősegítése (adókedvezmények, ipari parkok stb.) – foglalkoztatottság növelése 2. Fő- és mellékút-hálózat állapotának javítása, hiányzó hálózati elemek (elkerülő szakaszok, összekötő utak, zsáktelepülések) kiépítése 3. Kerékpárút-hálózat szabványos fejlesztése és kiszolgáló infrastruktúra kiépítése (kerékpár turizmus, települések közötti kapcsolatok) 4. Együtt tervezendő térségekre (agglomerálódás) integrált fejlesztési-rendezési tervek és település-rehabilitációs tervek készítése

<ol style="list-style-type: none"> 7. Duna stratégiához való kapcsolódás 8. Komplex/integrált programok támogatások az EU-ban (Székesfehérvár, Velencei-tó, IVS, IT, CLLD) 9. Hazai és külföldi vállalkozások letelepedése 10. Intermodalitás támogatása, Győr-Dunaújváros Ipari logisztikai klaszter 11. Kormány által támogatott beruházások területfejlesztő hatása (Paks, M8, NSV, reptér, új vasúti híd Dunán) 12. KKV beszállítói program, közbeszerzési program változása 13. Kohéziós Alap támogatásai (energihatékonyság és megújuló energia, alkalmazkodás a klímaváltozáshoz, kockázat megelőzés és vízügyi beruházások, transz-európai hálózatok, alacsony CO2 közlekedési rendszerek és városi közlekedés támogatása) 14. Európai Szociális Alap támogatásai (foglalkoztatás és a munkavállalói mobilitás ösztönzése, oktatásba, készségekbe és az egész életen át tartó tanulásba történő beruházás, társadalmi befogadás erősítése és a szegénység elleni küzdelem, intézményi kapacitás növelése és a közigazgatás hatékonyságának fokozása) 15. Európai Regionális Fejlesztési Alap támogatásai (ÁTMENETI és FEJLETTEBB régiók – energiahatékonyság és megújuló energia, illetve KKV-k versenyképessége és innováció; fenntartható városfejlesztés (integrált intézkedések) támogatása) 16. Európai Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Alap támogatásai (hozzájárulás a mezőgazdaság versenyképességéhez, a természeti erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodáshoz, az éghajlatváltozás elleni fellépéshez a vidéki térségek kiegyensúlyozott területfejlesztéséhez) 	<ol style="list-style-type: none"> 5. Szakképzés további bővítése, hálózat korszerűsítése 6. Multimodális logisztikai központok fejlesztése, az Alba Airport által biztosított cargo szolgáltatásokkal kiegészítve 7. Ipari központok üzemének technológiai fejlesztése, korszerűsítése, versenyképességének javítása 8. Felkészítések erősítése, a munkavállalók és vállalkozók szakmai ismereteinek bővítése 9. Gasztró- és borturizmus fejlesztése a történelmi borvidéken, brand-építés, rendezvények fejlesztése 10. Termelési és értékesítési szövetkezetek erősítése a versenyképesség javítása érdekében (piacszerzés, marketing) 11. Megyei pályázatsegítő információs központok létrehozása (projektgenerálás, partnerség segítése, pályázati segítsége, koordináció) 12. E-gazdaságban részt vevő vállalkozások erősítése, IKT innovációk kiemelt támogatása 13. Nők munkavállalásának elősegítése, alternatív foglalkoztatási formák elterjesztésével (pl. távmunka, részmunkaidő), családbarát foglalkoztatók támogatásával, valamint a bölcsődék, óvodák elérhetőségének biztosításával 14. Széles sávú infrastruktúra, többek között passzív széles sávú infrastruktúra létrehozása, fejlesztése és kiterjesztése, ingyenes települési WIFI kapcsolatok létesítése 15. Digitális oktatás-képzés-nevelés feltételeinek megteremtése 16. Integrált IKT megoldások alkalmazása: „intelligens városok” e-kormányzása, e-közigazgatás fejlesztése, digitális társadalmi befogadás 17. Megyei Konzultációs Fórumok szakmai háttérének biztosítása 	<ol style="list-style-type: none"> 5. Vállalatok és felsőoktatási intézmények partnerségi programjainak ösztönzése, gyakorlati képzés fejlesztése 6. Turisztikai szolgáltatások, marketing fejlesztése 7. Természeti és kulturális értékek turisztikai vonzerővé alakítása 8. Tájhasználat-váltás, mezőgazdaság diverzifikációjának ösztönzése (birtokrendezés, szabályozás, agrár-környezetgazdálkodási támogatások) 9. Felszíni vízkészletek fenntartható, szabályozott és összehangolt használata 10. Szennyvízkezelés megoldása (alternatív szennyvízkezelés, szennyvíztisztítók korszerűsítése, rákötési arány növelése) 11. Bel- és csapadékvíz csatornák kiépítése és fenntartása 12. Innovatív foglalkoztatási formák elterjesztése (nők, idősek, megváltozott munkaképességűek, képzetlenek helyi foglalkoztatása) 13. A hagyományos településrészek és arculat újraélesztése és revitalizációja, új funkcióval történő hasznosítása (épített örökség fenntartható hasznosítás), közterületek parkosítása 14. Vállalkozások innovációs beruházásainak, a technológiai transzferek és kutatás-fejlesztések ösztönzése 15. Kutatási együttműködések bővítése, kutatói létszám emelése, agglomerációs tudásközpontok alapítása 16. Közszolgáltatások területi optimalizációja, feladat- és hatáskörhöz illeszkedő intézményrendszer kialakítása, önkormányzati minimum-szint teljesítése 17. Dunai közlekedési folyosó hasznosítása, kikötőfejlesztés 18. Közforgalmú, közösségi közlekedés elősegítése, feltételeinek javítása, rendszerek összehangolása, intermodális közösségi közlekedési csomópontok kiépítése, egységes tarifarendszer megszervezése 19. A hulladékgazdálkodás, a szelektív hulladékgyűjtés fejlesztése, az illegális hulladéklerakó helyek felszámolása
<p>Veszély</p>	<p>Kitörési (erősség-veszély) stratégia</p>	<p>Válság (gyengesség-veszély) stratégia</p>
<ol style="list-style-type: none"> 1. Az egészségügy, oktatás, kultúra finanszírozásának csökkenése 2. Társadalmi-gazdasági fejlődési különbségek erősödése, olló nyílása, életminőség romlása 3. A termőföld további mennyiségi csökkenése (beépítések következtében) 4. Klímaváltozás hatásainak erősödése: a csapadékmennyiség csökkenése és a hőmérséklet emelkedése a tenyészidőszakban, a belvízveszély növekedése 5. A mezőgazdaság és a ráépülő feldolgozóipar piacának bizonytalansága, a termelők kiszolgáltatottsága 6. Világgazdasági, európai dekonjunkció, recesszió, keresletcsökkenés a továbbiakban is fennmarad vagy elmélyül 7. A turizmust befolyásoló egyéb ágazati fejlesztések elmaradása (szolgáltatások, út, szennyvíz, vízminőség, levegő, zaj) 8. Környezetszennyezés növekedése 9. Kiszámíthatatlan gazdasági és jogi környezet 10. Együttműködés hiánya (ágazatok, intézmények, települések között) 11. Decentralizáció és szubszidiaritás csökkenése 12. Uniós forrásokból kevesebbet kap Magyarország, a területi fejlesztési források is csökkennek 13. Duna stratégia végrehajtása késlekedik, nincs előre lépés 14. Civil fejlesztések mellett nincsenek garancia alapok a támogatások fedezetére 15. Ellentmondásos pályázati feltételek, pályázati „fehér foltok”, pályázatok bonyolultsága 16. Természeti és kulturális örökségek elhanyagolása, állapot romlása, pusztulása 17. Közforgalmú közösségi közlekedés folyamatos térvészése 18. Transzitszerep káros hatásainak erősödése 19. Az épített örökség megőrzésének feltétel hiányai 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Megyei öntözési stratégia kialakítása, korszerű öntöző infrastruktúra kiépítése a vízgyűjtő-gazdálkodási szempontoknak megfelelően 2. Hazai alternatív energia berendezések gyártása 3. Környezetkímélő, a termőtalaj és vízkészletek védelmét szem előtt tartó agrárgazdálkodás kialakítása, vegyszer használat csökkentése 4. Kulturális örökség hasznosítására, funkcióval való megtöltésére vonatkozó stratégia kialakítása (kastély és kastélypark együttes kezelése, turisztikai hasznosítása) 5. Felszín alatti vízkészletek védelme, racionális vízhasználat elterjesztése 6. Egészség- és környezettudatos életmódra nevelés, szemléletformálás 7. Közösségi info-kommunikációs hozzáférési lehetőségek biztosítása 8. Info-kommunikációs csatornák bővítése, intézményi és vállalati internetes oldalak tartalmának bővítése, fejlesztése, interaktivitási lehetőségek kihasználása 9. Vállalkozási klaszterek kialakítása, támogatása – mikro-, kis- és középvállalkozások beszállító hálózat kialakításának támogatása 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Magas kézimunka igényű gazdálkodási formák támogatása, helyi termékek piacának erősítése, külső függőség csökkentése, patrióta gazdaság megteremtése 2. Vidékgazdaság erősítése, multiplikáló hatás növelése, „vidékfejlesztési-inkubátorházak” kialakítása 3. Komplex felzárkóztató programok kidolgozása a hátrányos térségekre, partnerségi együttműködések kialakításával (CLLD) 4. Roma integrációs program kidolgozása, megvalósítása 5. Kiemelt programok a hátrányos helyzetű gyerekek oktatására, alternatív oktatási, nevelési lehetőségek támogatása 6. A szegénységi programokban dolgozó civilek támogatása 7. Helyi és kisközösségi identitásfejlesztés, közösségi programok szervezése, helyi sajátosságok, hagyományokhoz kapcsolódó nevelési programok kialakítása

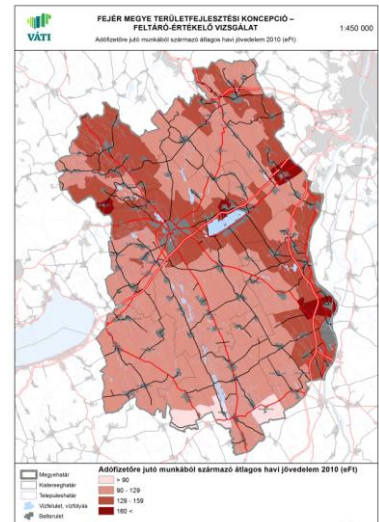
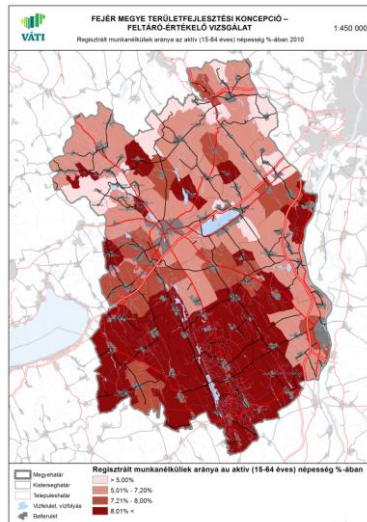
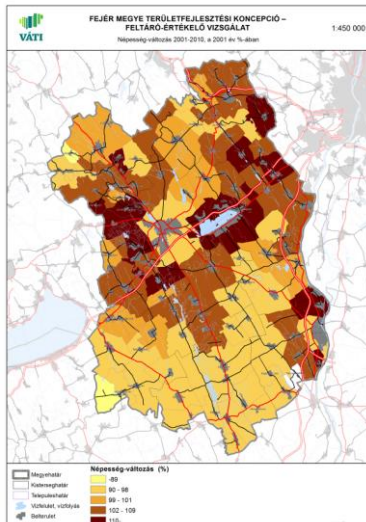
Fejér megye célpiramisa

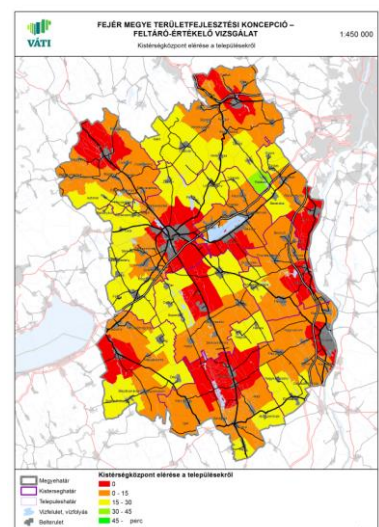
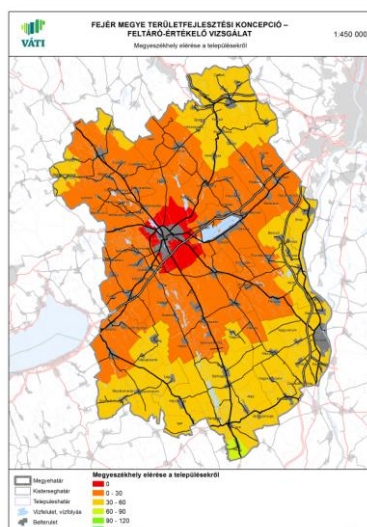
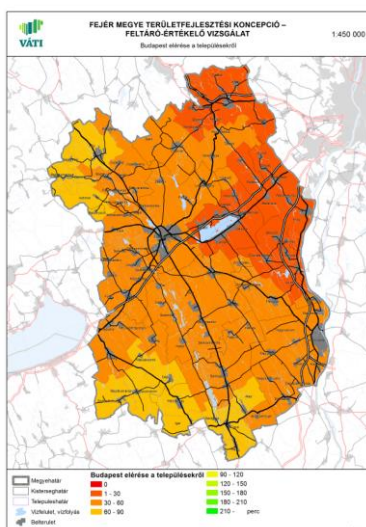
Fejér megye célpiramisának megvalósítása a prioritásokon keresztül

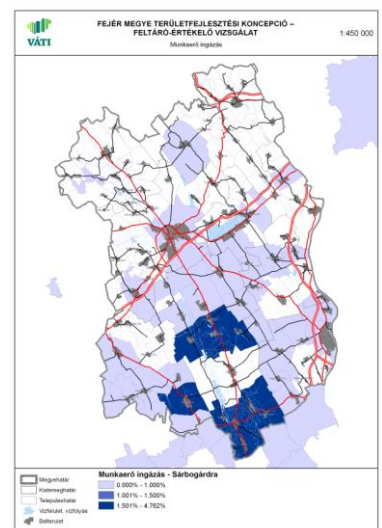
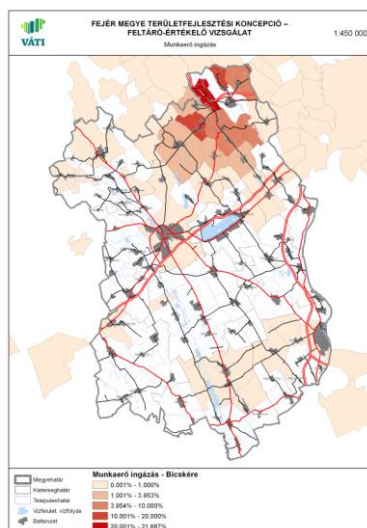
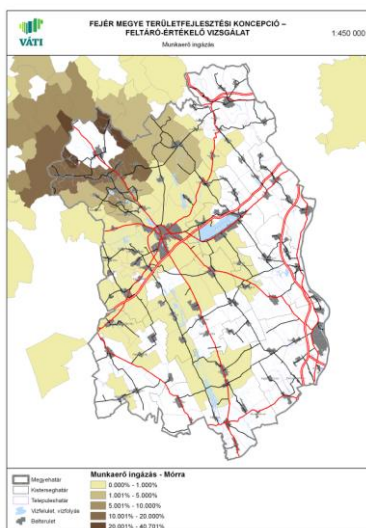
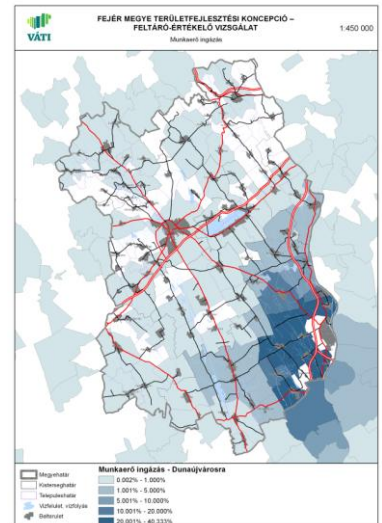
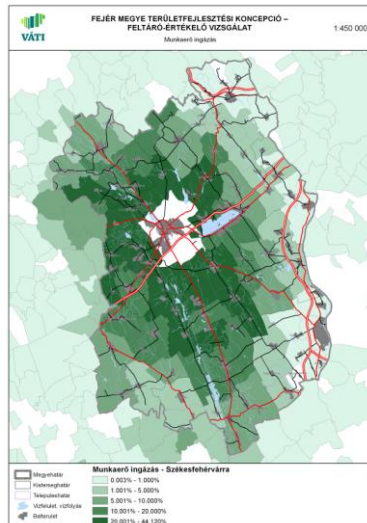
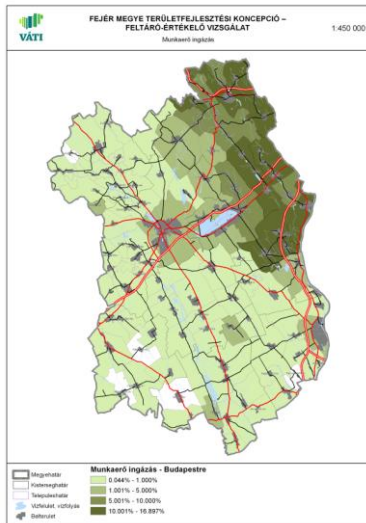
- Társadalmi, gazdasági helyzet:
 - Népeségváltozás 2001-2010 között
 - Regisztrált munkanélküliek aránya 2010
 - Adófizetőre jutó munkából származó átlagos havi jövedelem 2010

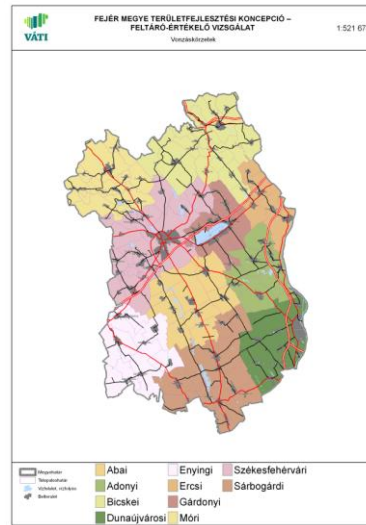
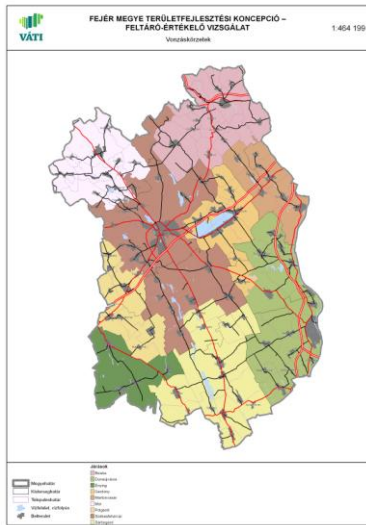
- Közúti elérhetőség:
 - Budapestre
 - Székesfehérvárra
 - Kistérségi központokra

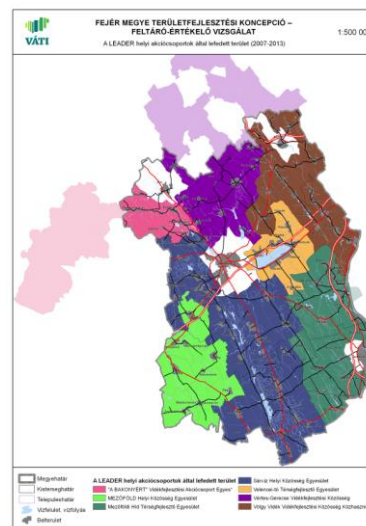
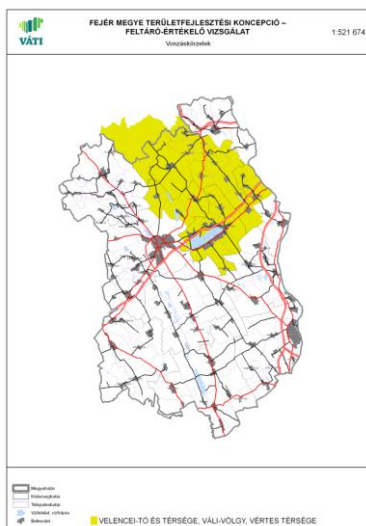
- Napi munkaerő ingázás:
 - Budapestre
 - Székesfehérvárra
 - Dunaújvárosba
 - Móra
 - Bicskére
 - Sárbogárdra

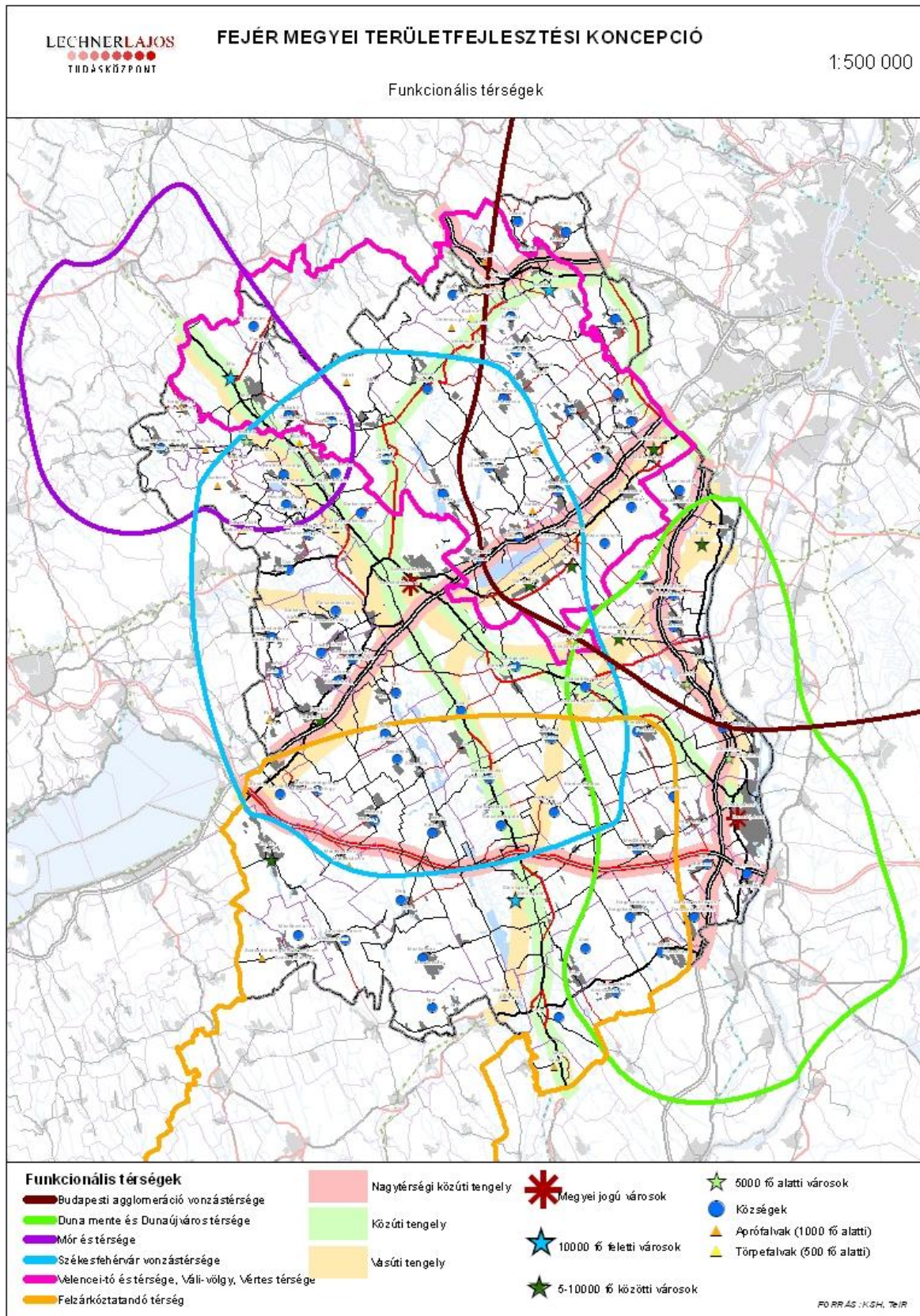
- Közigazgatási, statisztikai határok:
 - Kistérségek határai
 - Járások határai

- Terület- és vidékfejlesztési egységek:
 - meglévő működő területfejlesztési tanács területe (Velencei-tó és térsége, Váli-völgy, Vértes térsége)
 - LEADER helyi akciócsoportok működési területei

A lehatárolás eredményeként a megyében 6 funkcionális térség alakult ki, amelyek bizonyos területeken átfednek, közöttük a kapcsolatot a közúti és vasúti tengelyek biztosítják.

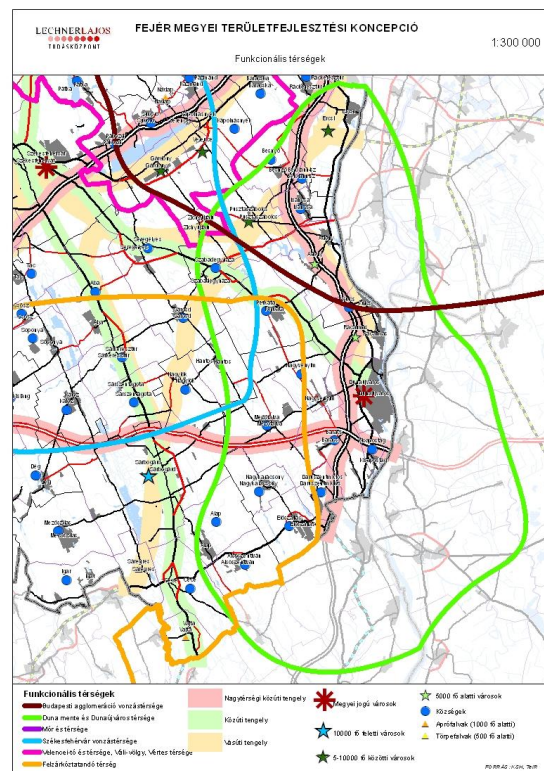

IV.2. Funkcionális térségek leírása, távlati célkitűzései és legfontosabb intézkedései

IV.2.1. Duna mente – Dunaújváros és térsége

Leírás: A fővárosi agglomeráció vonzáskörzetébe nyúló, 5 megyére (Pest, Fejér, Tolna, Bács-Kiskun, Baranya) kiterjedő, ugyanakkor önálló gazdasági kisugárzással is rendelkező térség a megye dunai kapcsolatát jelenti, annak sokoldalú potenciáljával. A folyó menti települések – a Duna nemzetközisége révén – részesei az európai vízi közlekedésnek, turisztikai és kereskedelmi forgalomnak. Településeit az M6 autópálya fűzi fel. Gazdasági, foglalkoztatási súlypontja, szellemi bázisa Dunaújváros, amelynek hatása a megyén túl, a Pentele-híd révén még a folyó balparti térségében is érezhető.

Jövőkép: 5 megyére kiterjedő ipari-kereskedelmi, logisztikai és közszolgáltatási centrum

Specifikus célok:

A már ma is jelentős vonzásképeséggel jellemezhető térség erősítésére van szükség, a több lábbon állás, a diverzifikáció megteremtésén túl a versenyképesség innovációs, technológiai, korszerű energetikai fejlesztések általi növelésével. Ezt elsősorban Dunaújváros intermodális központtá alakításával, az ipari-logisztikai szerepkör és beszállítói hálózat, valamint vállalalkozási klaszterek fejlesztésével és hajózóút potenciál hasznosításával lehet elérni. Hangsúlyt kell fektetni a Duna táj, mint turisztikai elem hasznosítására, kiegészítve a világörökség várományos limes kulturális értékeivel, és egyéb épített örökségi értékek programokba kapcsolásával. A kedvező közlekedési kapcsolatok révén a térség alkalmas továbbá a vízi turizmuson felül a gasztro- és borturizmus, konferencia-, egészség- és rekreációs turizmus fejlesztésére, a TDM szervezeti rendszerébe történő bekapcsolódásra. Az EUDMrS egyik eredménye lehet a turizmusban egy közös Duna-brand kialakítása, amire a térségnek fel kell készülnie. A megyének ezt a turisztikai célterületét a meglévőkön túl kerékpárút kapcsolattal is össze kell kötni a Velencei-tó és Váli-völgy térségével.

A Dunaújvárosi Főiskola által kezdeményezett, 5 megye (Pest, Fejér, Tolna, Baranya, Bács-Kiskun) részéről támogatott egy Érdtől a déli országhatárig nyúló integráltan fejlesztendő „Duna menti ITI” térség kialakulása van folyamatban, amelynek célja a helyi gazdaság-, a turizmus- és humánerőforrás fejlesztés, közlekedésfejlesztés és a táji- és települési környezet megújítása.

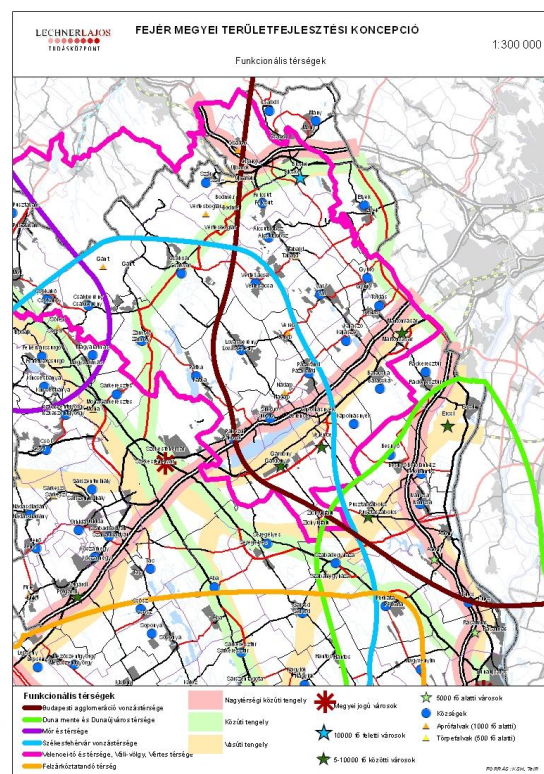
A főiskolának, Székesfehérvárral együttműködve, további fontos szerepet kell játszania összehangolt integrált képzések beindításában többek között a terület- és városfejlesztési, turisztikai, gépészeti és egyéb műszaki szakemberképzésben, továbbá a kutatói programok és létszámok összeállításában, agglomerációs tudásközponttá alakításában.

A térségben jelentős szerepet kell, hogy kapjon a felszíni- és felszín alatti vizek védelme és az integrált és fenntartható vízgazdálkodás.

IV.2.2. Budapesti agglomeráció vonzáskörzete

Leírás: A főváros agglomerációjához kapcsolódó vonzáskörzetet a Pest megye határmenti – az M1-től az M6-ig terjedő - sávjában fekvő, illetve a foglalkoztatási-, rekreációs- és lakófunkciójában egyre szorosabban kötődő Velencei-tavi települések alkotják. Legfőbb problémája e térségnek az önálló identitás, illetve a budapesti vonzások megyeiekkel helyiekkel történő ellensúlyozásának kérdése, vagyis hogy a Váli-völgyi és Vértes térségi, valamint a Velencei-tavi területek vonzása a megyeszékhelyhez erősödjön. Ez közmegegyezést kíván a centrum-periféria területén, illetve szoros együttműködést Fejér és Pest megye között, a negatív hatások semlegesítése, valamint a helyzeti előnyök kiaknázása terén. (A térséget közvetve, illetve közvetlenül érintő, tervezett, ám végleges nyomvonallal még nem rendelkező VO – vasúti elkerülő és „M11” teherforgalmi főúti folyosó a döntés előkészítés fázisában vannak, így hatásuk a térségre még nem értékelhető.) Jelentős funkcionális szerepeket betöltő városai: Bicske – logisztikai, Martonvásár – kutatási, tudományos központok.

Jövőkép: Kölcsönösségi alapú kapcsolatrendszer erősítése

Specifikus célok:

„A kapcsolatrendszer erősítése a negatív hatások mérséklése mellett, kölcsönösségi alapon”- a centrum és periféria közötti közmegegyezés szükséges a térségben. Az itt lévő települések alvótelepülés funkciójának elkerülése érdekében fontos feladat a helyi identitás-erősítés, a települési környezet javítása, a közszolgáltatási és az infrastrukturális színvonal fejlesztése. Az agglomerációs népességnövekedés negatív hatásainak mérséklésére komoly figyelmet kell fordítani a foglalkoztatási központok elérését biztosító közösségi közlekedési rendszerek fejlesztésével és az egészséges környezet, valamint a meglévő természeti és kulturális értékek megóvásával. A főváros közelsége ugyanakkor lehetőséget nyújt a térségnek, hogy mint turisztikai szolgáltató illetve rekreációs térség jelenjen meg az ország egyik legnagyobb

turisztikai piacán, illetve hogy az itt letelepedő vállalatok bekapcsolódjanak a központi gazdasági vérkeringésbe.

Központi kérdése a térségnek az önálló helyi, illetve megyei identitás és a megyeszékhelyhez való kötődés erősítése, a főváros agglomerációjának egyes spontán folyamataival szembeni kiszolgáltatottsággal csökkentésével egy időben. Fontos szempont ebben az esetben, hogy a térségi települések az alvótelepülési funkción túl más szereppel is rendelkezzenek (pl. turisztikai, beszállítói vállalkozások, egészséges élelmiszerellátás, idősgondozás stb.), önálló foglalkoztatási lehetőségekkel, helyi gazdaságfejlesztéssel. Ez annál is inkább fontos, mivel a lakossági és turisztikai szolgáltatások csak lakossági igényre építve tudnak teljes körűen üzemelni, és fennmaradni. Ezt a célt szolgálja a Vértes, Váli-völgy kerékpárútjának összekapcsolása a Duna mentével, valamint a Velencei-tóval.

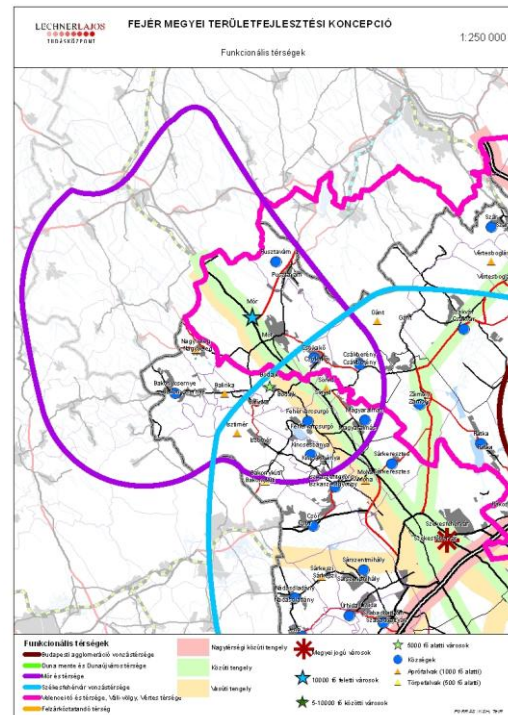
A térségben tervezett kiemelt fejlesztések: a csak kismértékben kapcsolódó (2 települést érintő) M11 kiemelt főút, valamint a még végleges nyomvonallal nem rendelkező V0 fővárost elkerülő szakaszának megépítése elsősorban a teherforgalmat szolgálják majd, és ebből a szempontból az ökoturisztikai funkcióval történő összehangolást igényelnek. Meg kell oldani a nagy forgalmú települések átkelési szakaszainak áthelyezését, elkerülők építését (pl. Martonvásár).

E térségnek a megyén belül is kiemelkedő adottsága a Közép-magyarországi versenyképes régióval való közvetlen szomszédság, ami lehetővé teszi bizonyos forrásokhoz kapcsolódó funkciók idevonzását a konvergencia régiókba. Emiatt a strukturális alapokból (ERFA, ESZA) magas támogatást kaphatnak az itt működő kutató- és képzési helyek. Ezért a Közép-magyarországi Régióból kiáramló vagy a központi régió közelében telephelyet alapító kutatóhelyek/intézmények, képzési központok, innovatív KKV-k befogadására szolgáló ún. „agglomerációs tudásközpontok” alapításának elősegítése a térség, s egyben a megye, egyik kiugrási lehetősége. Martonvásárnak, mint „agglomerációs agrár-tudásközpontnak a megerősítése a megye elsődleges érdeke.

IV.2.3. Mór és térsége

Leírás: A térség gazdasági szerepe a Győr- Komárom - Tatabánya- Székesfehérvár négyyszögben önálló arculattal bír. A Móri borvidék a Velencei-tó – Vértes – Váli-völgy térséggel, valamint a Bakony lábi településekkel jó alapot jelentenek a turizmus különböző válfajai összekapcsolására. Mór jármű- és elektronikai ipari profilja jelentős fejlődési potenciállal rendelkezik, amelyhez további foglalkoztatási és ezekkel harmonizáló képzési igények kapcsolódnak.

Jövőkép: Prosperáló vállalkozói paradicsom

Specifikus célok:

Ahhoz, hogy Mór és térsége prosperáló vállalkozói tényező legyen, elsősorban a versenyképesség növeléséhez szükséges feltételeket kell biztosítani. Ezek elsősorban a közlekedési kapcsolatok fejlesztésében (Székesfehérvár-Mór-Tatabánya), - ezzel egy időben a móri elkerülő megépítésében - a gazdasághoz illeszkedő szakképzések szükségességében, valamint a turizmus terén együttműködő térségek összekapcsolásában (Vértes, Váli-völgy, Velencei-tó körzetével, kerékpáros, bor- és lovas útvonalak) igényelnek beavatkozásokat. Jelentős feladatok hárulnak a TDM szervezetekre, azok rendszerré szervezésére, a marketing munkára (közös márka kialakítása), valamint a turizmushoz kapcsolódó vendéglátási-, borászati feldolgozó kapacitásfejlesztésekre.

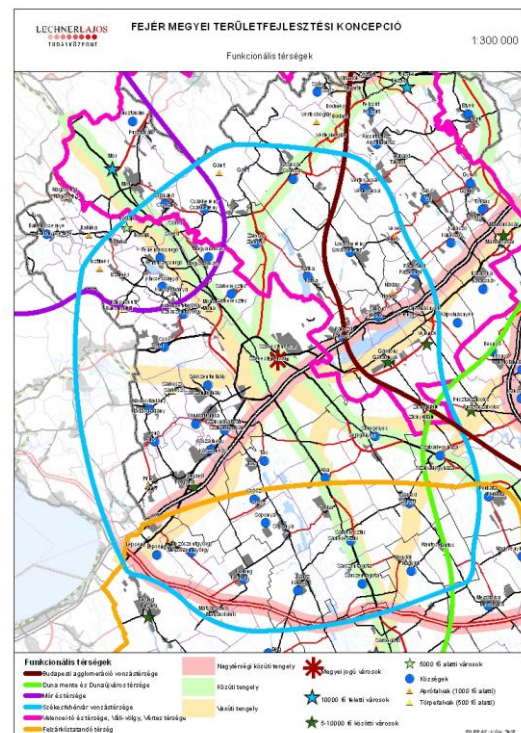
A KKV-k versenyképességének növeléséhez elkerülhetetlen a termelési technika korszerűsítése az innováció és a napi elvárásokhoz történő rugalmas alkalmazkodás érdekében. A termelésbe bevonandó munkaerő számára megfelelő lakókörnyezetet kell biztosítani településfejlesztéssel, valamint új lakóterületek kijelölésével. Megoldandó probléma a hivatásforgalom bonyolítása Mór-Komárom és Tatabánya felé.

A vidéki településeken komolyan kell foglalkozni a hatékony energiaellátással, az önálló települési megoldásokkal. A kistelepüléseken a turizmus fejlesztésére számos elképzelés született, az alapinfrastruktúra fejlesztésektől a falusi-, vallási- (Fehérvár csurgó, Csákberény, Csókakő) és zárandokturizmus (Bodajk), továbbá a lovas és túraútvonalak kialakításáig (Vértes-Bakony összekötése).

IV.2.4. Székesfehérvár vonzáskörzete

Leírás: A megyeszékhely: fontos közlekedési „fordítókorong”, ipari-logisztikai tengely, kulturális, turisztikai, foglalkoztatási és közigazgatási központ, amelynek megyehatáron átnyúló hatásai vannak. Emiatt elengedhetetlen az együttműködés a szomszédos térségekkel (Mór, Velencei-tó, Balaton stb.) és megyékkel, megyeszékhelyekkel. Erősen agglomerálódó hatások jellemzik a térséget, ahol számos településen a lakófunkció dominál. A gazdag természeti és épített értékek, kulturális hagyományok, foglalkoztatási, gazdaság szervezési és önálló egészségügyi, oktatási bázisán sokrétű fejlődési pálya rajzolható meg korábbi versenyképességi pozíciója helyreállítása érdekében.

Jövőkép: Élhető kulturális-szakraális központ, innováció-orientált gazdasági fordítókorong

Specifikus célok:

Széleskörű központi szerepéből adódóan, fejlesztésében rendkívül kiterjedt együttműködést igénylő térség. Emiatt a – már ma is igen sokrétű és fejlett – közlekedési kapcsolatok mellett a ráhordó-elkerülő kapacitások növelése és a multi- és intermodális közösségi közlekedési csomópontok fejlesztése igényel hatékony beavatkozásokat. Ez a gazdasági versenyképességet és a beszállítói hálózat rugalmasságát növeli, valamint a foglalkoztatási funkciót is szélesíti. Ezekhez a célokhoz jól illeszkedik a fejlesztés alatt álló Alba Airport regionális repülőtér.

A turizmusfejlesztés terén erőteljes hangsúlyt kell helyezni a magyar államalapításhoz kapcsolódó emlékekre, valamint az arra felfűzhető, az iskolai nevelésben jelentős szerepet játszó patrioták útvonalakra. Ebben a vonzásterület településeinek is jut különböző tematikájú szerep, a falusi- illetve agrárturizmustól a kerékpáros-lovas-, erdei iskolák központjainak láncolatáig. Az ehhez szükséges egészséges élelmiszerek biztosítását a környező agrártérségekből kell biztosítani. E területen együtt kell működni a szomszédos Velencei-tavi, balatoni, Móri-borvidéki stb. térségekkel egyrészt az infrastrukturális feltételek kialakításával (kerékpárút), másrészt a szolgáltatások, közös marketing, országos brand építéssel és a TDM rendszerbe illeszkedéssel. Komplex turisztikai programokat kell megvalósítani Gorsium és

térsege római kori régészeti bemutató területekre, és Székesfehérvár épített örökségeinek bemutatására.

A térség gazdasági versenyképességének növelése érdekében szükséges a vállalkozások technológiai fejlesztése, korszerűsítése, az innovációs beruházások és az innováció és megújulás kiterjesztése a gazdaság és a társadalmi élet minden területére, technológiai transferek és kutatás-fejlesztések ösztönzése. További feladat az e-gazdaság elterjesztése, valamint az IKT-k kiemelt támogatása. Ehhez járul hozzá a szakképzési intézetek speciális, helyi cégekkel közös mentori programok kialakítása, a képzések gyakorlati részének erősítése. A helyi felsőoktatási intézményeknek közös kutatási-fejlesztési együttműködésekkel kell erősíteni az oktatási intézmények megyei szerepét, jelentős hangsúlyt helyezve a nemzetközi kapcsolatok ápolására, csereprogramokra.

A Közép-magyarországi régió versenyképes besorolása miatt számos budapesti intézmény kutatási és továbbképzési szolgáltatásainak támogatására nem lesz lehetőség, ezért ágazati és intézményi stratégiai cél, hogy a Budapest vonzáskörzetében lévő konvergencia régiókban, felsőfokú képzést nyújtó városokban – elsősorban Székesfehérváron – technológiai, innovációs és kutatási kapacitásokat építsenek ki. Székesfehérváron egy olyan komplex egyetemi kutatási- és tudásközpont kiépítésére van szükség, amely integrált és interdiszciplináris K+F projekteket tud befogadni. A megyeszékhely főiskolái - Kodolányi János főiskola, Óbudai Egyetem Alba Regia Egyetemi Központja, Nyugat-Magyarországi Egyetem Geoinformatikai Kar –tudásbázisa jó alapot biztosít az innovációs, kutatási kapacitások kiépítésének.

Meg kell oldani a Megyei Konzultációs Fórumok szakmai háttérének biztosítását, valamint a következő pályázati ciklusban – az előző évek tapasztalataira építve – pályázatsegítő információs központok további működését, amely a projektgeneráláshoz, partnerségek felépítéséhez nyújt tanácsot, a pályázati intenzitás növelése érdekében.

Székesfehérvártól, mint megyeszékhelytől és járási központtól elvárható a magas szintű közszolgáltatási feladatellátás. Ez a szakképzési intézmények részéről a folyamatos együttműködést, a szociális ellátás terén az intézményfejlesztést, a gyermekvédelem terén a speciális otthonokat, a preventív ellátást és az ambuláns kezelés megoldását teszi szükségessé. A közszolgáltatási feladatok területi optimalizációját a feladat- és hatáskörökhöz illeszkedő intézményrendszer kiépítésével kell biztosítani. A kor követelményeinek megfelelően meg kell oldani a jelentős közlekedési költség- és idő megtakarítással járó e-kormányzást, e-közigazgatás fejlesztést.

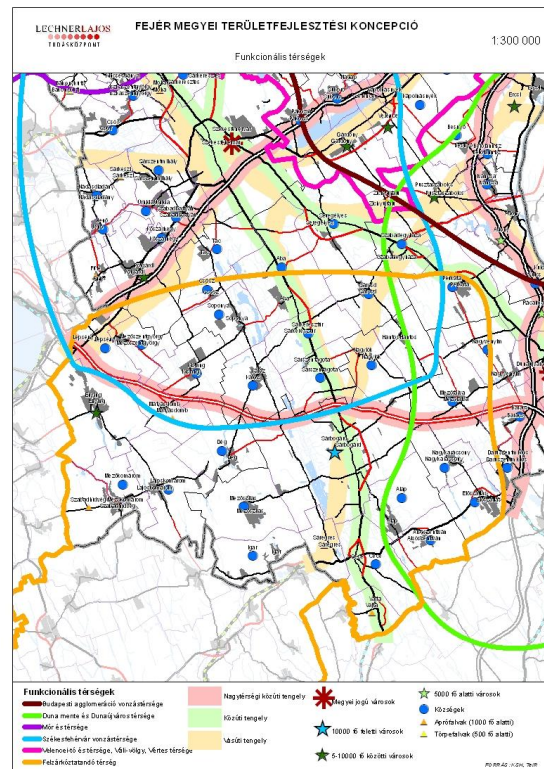
A városi élet minőségének javítása, valamint a verseny-, látvány-, a tömeg- és szabadidőspport fejlesztése is nagy jelentőséggel bír.

A megyeszékhely és környezete esetében kiemelt fontosságú a térségi együtt tervezés kérdése, mivel ugyanúgy ahogy a megye egyes térségei egy erősebb vonzású fővárosi agglomeráció pozicionálási problémákkal küzdő perifériái, Székesfehérvár vonzáskörzetében is számos „vákuumtelepülés” található, amelyeknek nem tisztázott a térségi munkamegosztásban elfoglalt szerepe. A 2014-2020 időszakban bevezetendő új fejlesztési eszköz: az Integrált Területi Beruházás (ITB – ITI) szükségessé teszi az együtt tervezendő térségekben a kooperációt. Fontos továbbá, hogy a vonzáskörzetben található települések a helyi sajátosságaikra alapozva, a helyi identitás növelése mellett felhasználják komparatív előnyeiket az egész térség versenyképességének növelése érdekében.

IV.2.5. Felzárkóztatandó térség

Leírás: Kihasználatlan természeti és kulturális adottságokkal, kiváló mezőgazdasági termőhelyi potenciállal rendelkező periférikus térség. A megye meghatározó térszerkezeti vonalai elkerülik, lakosságának jelentős része az alacsony jövedelmezőségű mezőgazdaságból él. Az infrastrukturális fejlesztések hatékonysága alacsony színvonalú, fenntartásuk fajlagos költsége a periférikus helyzetű településeken nagyon magas. Társadalmi – gazdasági - jövedelmi mutatói kedvezőtlenek.

Jövőkép: A térség éléskamrája

Specifikus célok:

Az ország egyik legjobb agráradottságú térsége képessé kell, hogy váljon arra, hogy népességét megtartsa, és megfelelő megélhetést biztosítson számára. Ezt elsősorban az agrártermékek helyi feldolgozásával és annak további multiplikációs hatásával lehet elérni. Az alacsony élőmunka-igényű nagyüzemi mezőgazdasággal szemben extenzív gazdasági tevékenységekkel (zöldség- és gyümölcsstermesztés, halászat-vadászat, kisállattartás) szükséges növelni a diverzifikációt, értékhozzáadást (fel- és átdolgozás, szolgáltatás, elosztás, kereskedelem, fejlesztés, marketing – brand-építés stb.). Ebben a LEADER kezdeményezések szerepe továbbra is jelentős lesz, és további lehetőséget teremt a 2014-2020 időszakban új eszközként bevezetésre kerülő, a fejlesztések komplexitását segítő közösségvezérelt (CLLD) fejlesztés.

A vidékgazdaság kialakításához „vidékfejlesztési inkubátorházak” és a szövetkezeti együttműködések támogatása, valamint a cégek letelepedését elősegítő adó- és egyéb adminisztratív kedvezmények bevezetése szükséges. A Sárbogárdi és Enyingi térség szabadvállalkozási övezetté alakítására kezdeményezés történt.

A dél-Fejér – észak-Tolna – északkelet-Somogy összefüggő elmaradott, periférikus térség számára a közúthálózat-fejlesztés alapvető volna. Az ebben a ciklusban elmaradó M8 építést akkor lehetne némileg kompenzálni e-gazdasági módszerekkel, ha ezek a kompetenciák már

ma is adottak lennének. Ennek hiányában azonban a támogatott tájhasználat-váltásra és a mezőgazdaság diverzifikációjának ösztönzésére építő térség rövidtávon csupán kismértékben tud a tágabb térség „éléskamrája” lenni, ez hosszabb távú cél lehet.

Az extenzív mezőgazdaság kiterjesztésének a turizmus kiegészítésében is jelentős szerepe lehet. Napjainkban az egészséges élelmiszereket, helyi termékeket, egészséges környezetet kínáló turisztikai célterületek iránti igények növekedése tapasztalható. A tradicionális termelési kultúra, tájgazdálkodás bemutatása a Séd-Nádor-Gaja vízrendszer rehabilitációját követően lehetővé válik. Ily módon lehetővé válna a Sárvíz természetes víztároló kapacitásának hasznosítása, amellet, hogy javulnának a térségi klimatikus tényezők, biztosíthatóvá válna a termőföldek vízutánpótlása, és végül megteremthető egy kiemelt ökoturisztikai lehetőségeket kínáló térség.

A fenntartható vidékfejlesztésben fontos tényező az alternatív energiafelhasználási módszerek, közműmegoldások elterjesztése. Az önellátó falvak korszerű helyi választ adnak a mai globális környezeti problémákra, valamint megoldják a gazdaságtalan nagyrendszerek kérdését is a térségben.

A jelenlegi turisztikai adottságokra alapozott szolgáltatásfejlesztéseken túl, a helyi piacok építését, kerékpárutak (pl. a Balaton és a Duna, Velencei-tó irányába), lovas- és fogatútvonalak kialakítását szükséges támogatni.

A térség felemelkedése a népesség szakképzése, készségfejlesztések nélkül elképzelhetetlen. Ezért az ebben a térségben fejleszteni kívánt agrártermeléssel, feldolgozással, marketinggel, megújuló energiával, öntözéssel, környezetvédelmi iparral, turizmussal és tájgazdálkodással kapcsolatos, valamint a vállalkozási ismeretek terjesztése fontos feladat, már az iskolai oktatásban is.

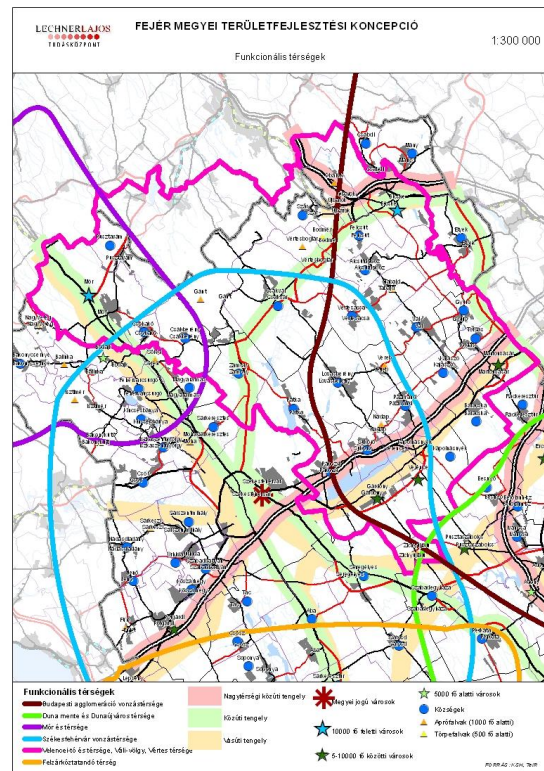
A roma népesség felzárkóztatása érdekében biztosítani kell a családsegítést, korai fejlesztés, óvoda – iskola – szakképzés, felnőttképzés elemekből álló program megvalósítását.

A térség népesség-mobilitását segítené a Sárbogárd – Dunaújváros és Sárbogárd - Székesfehérvár közötti közösségi közlekedés fejlesztése, valamint a déli megyehatár-közeli közlekedési fehér foltok (Dég, Lajoskomárom) felszámolása.

IV.2.6. Velencei-tó és térsége, Váli-völgy, Vértes térsége

Leírás: Turisztikai adottságok alapján lehatárolt, önálló térségi fejlesztési tanáccsal rendelkező térség, amelynek két végpontja országos térszerkezeti vonalakhoz kapcsolódik. Jelentős része a budapesti agglomeráció vonzáskörzetéhez tartozik, így a fővárosi lakosság kiköltözésének színhelye. Egyes területei már ma is a minőségi turizmust szolgálják, további fejlesztésével sajátos ökoturisztikai térséggé léphet elő, együttműködésben a Móri borvidékkel. Itt található az ország első natúrparkja, a Vértesi Natúrpark.

Jövőkép: Ökoturisztikai paradicsom

Specifikus célok:

Az egységesen ökoturisztikai célterületté alakítható térség ideális fekvése lehetővé teszi, hogy elsősorban a fővárosi, illetve közeli nagyvárosi lakosok számára éppen a legszükségesebb egészség, csendes, nyugodt környezetet biztosítsa, sokrétű adottságaival. Ez a Velencei-tó környékén elsősorban a minőséget javító fejlesztéseket kell, hogy jelentse a tó komplex (partfal- és vízvédelem, kotrások) rekonstrukciójával, a felszíni vízvezetés megoldásával, strandok felújításával, fejlesztésével, attrakciófejlesztéssel (műemlékek felújítása, állagmegóvása, élményt nyújtó közlekedési módok, látogatóközpont kialakítása). A térségek egységes fejlesztési területté válása eleve 2 megye együttműködését igényli. További kapcsolatokat szükséges kialakítani – a saját térségi kerékpárút hálózat fejlesztését követően - a Móri borvidékkel, valamint a Duna menti EuroVelo hálózattal, illetve a Balaton irányába.

Kiemelt hangsúlyt kell helyezni a helyi – térségi – megyei TDM rendszer továbbépítésére, a szervezetek közötti együttműködésre.

A turisztikai infrastruktúra fejlesztése terén figyelmet kell fordítani a minőségi turizmus, kiemelt szerepben az ökoturizmus fogadás feltételeinek javítására (természeti és kulturális örökség), a természetjáró túraútvonalak karbantartásával, a lovas- és horgász turizmus célterületeinek bővítésével, minőségének emelésével, valamint attrakciók komplexitásának

növelésével (Nagy Károly csillagda, Esterházy és Brunszvik kastélyok, Pákozdi Katonai Emlékhely, gasztro- és borturizmus). Az erdők közjóléti- és védelmi funkciójának erősítése, a környezeti károk mérséklése erdőtelepítéssel és mezővédő erdősávok kialakításával szintén fontos feladat.

A demográfiai folyamatoknak köszönhetően, már ma is megfigyelhető az idősotthonok, szociális otthonok megjelenése térségben. Ez egy jelentős élők munkát követelő, magas értékű tevékenység, mely további befektetéseket és kiskereskedelmi forgalmat is vonzhat.

A turisztikai térség élelmiszerral való ellátásában ugyancsak elsődleges szerepet kell biztosítani a megyei helyi termékeknek.

Bár a térségben az utóbbi időben jelentős beruházások történtek a szezonhosszabbítás céljából a turizmus továbbra is szezonális, hasonlóan az országos trendekhez, és csak kiegészítő jövedelemforrás a legtöbb település számára. Ezért erősíteni kell az egyéb ipari-, agrár- és szolgáltatási jellegű gazdasági vállalkozásokat a diverzifikáció és versenyképesség érdekében. Fontos lenne ez azért is, mert erős a térség átfedése a fővárosi agglomeráció vonzástérségével, és ezért szüksége van az önálló identitású gazdaságra, amelynek – természetesen – az ökoturisztikai profilhoz illeszkedően, a szigorú környezetvédelmi követelményeknek is meg kell felelnie.

A turizmushoz kapcsolódóan fontos a célirányos szakképzések elindítása, valamint a nyelvi- és marketing ismeretek bővítése a térségben. Hangsúlyt kell helyezni a települések környezetének, infrastrukturális- és szolgáltatási színvonalának javítására, épített örökségeinek fenntartható hasznosítására.

A stratégiai vízkészletek megőrzése érdekében fontos beavatkozásokat igényelnek a felszíni és felszín alatti vízkészletek védelme, és a fenntartható vízgazdálkodás biztosítása. Az ökoturisztikai célhoz illeszkedve, kiemelten fontos a térségben az alternatív energiafelhasználás és közműmegoldások támogatása, az ilyen szempontból önellátó (első ütemben) mintafalvak kialakítása és turisztikai bemutatása.

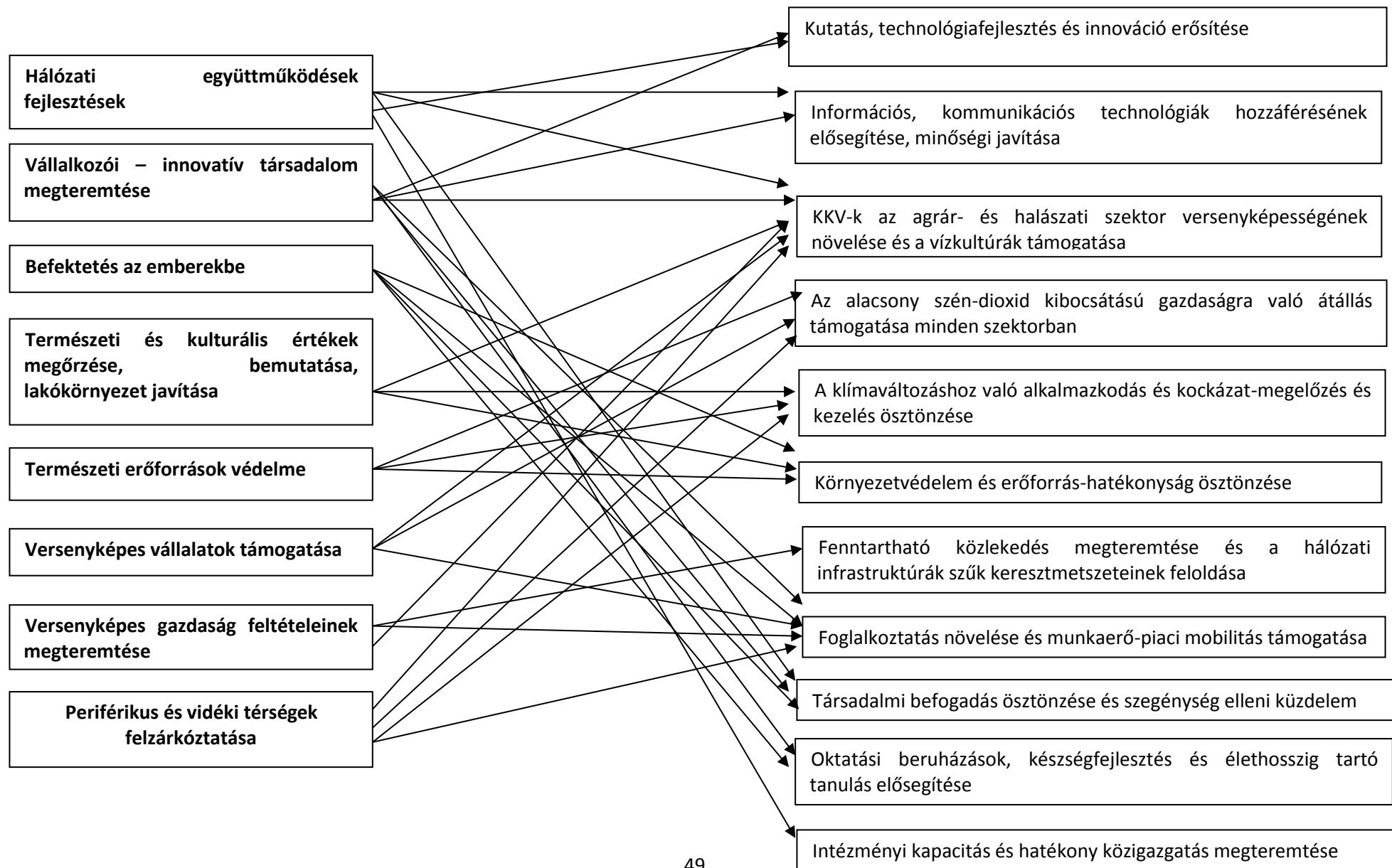
V. Külső koherencia vizsgálat

A Fejér Megyei Területfejlesztési Koncepció stratégiai célkitűzései	A Növekedési Terv célrendszere	Az Új Széchenyi Terv célrendszere	A Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia célrendszere	A Nemzeti Vidékstratégia célrendszere	Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció célrendszere
Hálózati együttműködések fejlesztése		Hálózati gazdaságfejlesztés			Biztonság, korszerű és hatékony nemzeti közszolgáltatások, jó állam
		Egységes és integrálódó társadalom és gazdaság, egyenlő létfeltételek az ország egész területén			
Vállalkozó-innovatív társadalom megteremtése	Befektetés a tudásba, a felsőoktatás képzési szerkezetének átalakítása a piaci igények alapján	Megújuló Magyarország – Zöld Gazdaságfejlesztés			Kreatív és tudástársadalom, korszerű gyakorlati tudás, K+F+I
		Vállalkozásfejlesztés – Üzleti környezet fejlesztése			
		Tudomány – Innováció - Növekedés			

A Fejér Megyei Területfejlesztési Kon koncepció stratégiai célkitűzései	A Növekedési Terv célrendszere	Az Új Széchenyi Terv célrendszere	A Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia célrendszere	A Nemzeti Vidékstratégia célrendszere	Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Kon koncepció célrendszere
Befektetés az emberekbe	Befektetés a tudásba, a felsőoktatás képzési szerkezetének átalakítása a piaci igények alapján	Otthonteremtés - Lakásprogram	Stabil a kor kihívásainak megfelelő készségekkel rendelkező emberek, a kirekesztettséget csökkentő társadalom		Közösségi megújulás, értéktudatos és szolidáris társadalom, roma integráció
	Polgári közösségi öntudat és bizalom erősítése				
	A lakosság egészségi állapotának javítása				
Természeti és kulturális értékek megőrzése, bemutatása, lakókörnyezet javítása	Tiszta, egészséges, versenyképes környezet megteremtése		A fenntarthatóságot támogató kultúra kialakítása		Stratégiai erőforrások nemzeti megőrzése, fenntartható használata, környezetbiztonság
Természeti erőforrások védelme	Tiszta, egészséges, versenyképes környezet megteremtése	Megújuló Magyarország – Zöld Gazdaságfejlesztés	A környezeti eltartó-képesség szempontjainak érvényesítése	Tájaink természeti értékeinek, erőforrásainak megőrzése	Stratégiai erőforrások nemzeti megőrzése, fenntartható használata, környezetbiztonság
Versenyképes vállalatok támogatása	Exportpiacokon jelenlévő magyar tulajdonú vállalkozások további	Foglalkoztatás			Gazdasági növekedés, versenyképes, exportorientált, innovatív

A Fejér Megyei Területfejlesztési Kon koncepció stratégiai célkitűzései	A Növekedési Terv célrendszere	Az Új Széchenyi Terv célrendszere	A Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia célrendszere	A Nemzeti Vidékstratégia célrendszere	Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Kon koncepció célrendszere
	terjeszkedésének elősegítése				gazdaság
Versenyképes gazdaság feltételeinek megteremtése	Szabad vállalkozási zónák kialakítása	Gyógyító Magyarország – Egészségipar	Gazdasági feltételek erősítése	Sokszínű és életképes agrártermelés	Gazdasági növekedés, versenyképes, exportorientált, innovatív gazdaság
	A gazdaság helyi pillérének megerősítése – természeti értékre, tudásra és munkára épülő helyi növekedés				Gyógyuló és gyógyító Magyarország, egészséges társadalom (egészség-és sportgazdaság)
		Tudásgazdaság		Élelmezési és élelmiszerbiztonság	Az ország makro-regionális gazdasági és térszerkezeti csomópont
		Közlekedés - Tranzitgazdaság			Növekedésünk motorjai: városok, kiemelt térségek és befektetési övezetek
Periférikus vidéki térségek felzárkóztatása	A gazdaság helyi pillérének megerősítése – természeti értékre, tudásra és munkára épülő helyi növekedés	Megújuló Magyarország – Zöld Gazdaságfejlesztés		A vidéki gazdaság létalapjainak biztosítása, a vidéki foglalkoztatás növelése	Öngondoskodó, élhető és életképes vidék, egészséges élelmiszer-termelés és ellátás
	Szabad vállalkozási zónák kialakítása				Vidéki térségek érték alapú felemelése

Kapcsolat Fejér megye fejlesztési irányai és az Európai Unió 2014-2020 kohéziós időszakának tematikus célterületei között

VI. A területfelhasználás alapelvei

A városi és a rurális funkciók térbeli csoportosítása és a barnamezős fejlesztéseket a zöldmezős beruházásokkal szemben előnyben részesítő területhasználat (OTK horizontális elv¹⁰)

- Az együtt tervezendő / funkcionális térségekben közösen kell kijelölni a különböző célra hasznosítható területeket. Ilyenek az agglomerálódó zónák, elsősorban a Budapesti agglomeráció, Székesfehérvár és Dunaújváros vonzáskörzete, ahol a zöldmezős beruházások megvalósítására alkalmas nagykiterjedésű szabad területek is rendelkezésre állnak. E zónákban az urbanizáció fel fog gyorsulni, aminek szabályozott kereteket kell biztosítani annak érdekében, hogy a pazarló, koordinálatlan területfelhasználás, a települések közötti verseny a funkciók letelepítésében, területek átminősítésében elkerülhető legyen.

A közkinccset képező természeti és kulturális értékek megőrzése mellett ezen értékek és a közszolgáltatások - terhelhetőségen belüli - értékmegőrző elérhetősége, hozzáférhetősége, akadálymentesítése (OTK horizontális elv)

- Alapvető elv, hogy az erdőterületek aránya ne csökkenjen, lehetőség szerint annak növelésére kell törekedni. Ennek kedvező hatásai a fenntarthatósági, illetve a klímaváltozás kedvezőtlen hatásainak mérséklésére irányuló horizontális elvek teljesülését segítik. Míg az elsónél az ökológiai állapot egyensúlyához járul hozzá, addig az utóbbinál a vízgazdálkodási, mikroklimatikus és természetes vízvisszatartási viszonyokat javítja.
- A kulturális örökség és a természeti környezet szempontjából érzékeny területeken indokolt elkerülni a település hagyományos szerkezetének és jellegének megváltoztatását, a települések beépített területének kiterjesztését és a közlekedési hálózat fejlesztéséhez kötődő üzletközpontok, raktárbázisok céljára új beépítésre szánt területek kialakítását.
- A hálózat fejlesztésekor olyan nyomvonal, vagy telepítési helyszín kiválasztására kell törekedni, amely nem érint országos jelentőségű védett természeti területet, Natura 2000 területet, illetve térségi ökológiai hálózatot.
- A megszakított ökológiai folyosókban a funkcionális kapcsolatot erősítésére kell törekedni (pl. visszagyepesítés, fasorok, cserje és erdősávok telepítése).
- A kiváló adottságú szántóterületeken szükséges elősegíteni az agrár-térszerkezetet előnyösen formáló mozaikos védő erdősávok, fasorok telepítését, egyben biztosítani kell a meglévő mezsgyék, erdősávok védelmét.
- A hagyományos tájhasználat megtartása érdekében nagyon fontos a külterületek (elsősorban az erdő-, mező- és vízgazdálkodási területek) építési lehetőségeinek szigorú szabályozása, különösen a település-közeli kertés területeken, valamint – a szőlőművelés fenntartását segítve – a borvidékekhez tartozó szőlőterületeken.

¹⁰ 97/2005. (XII. 25.) OGY határozat az Országos Területfejlesztési Konceptióról

- A borvidéki települések I-II. szőlőkataszteri besorolású külterületi részein elsősorban a szőlő- és borgazdálkodással, borturizmussal összefüggő fejlesztések támogatandók, de lehetőleg beépítésre szánt terület kijelölése nélkül.

A fejlesztések hely kiválasztása, a területi közigazgatás és a közszolgáltatások szervezése szolgálja a fenntarthatóságot, az értékmegőrzést és a biztonságot (OTK horizontális elv)

- A kiváló termőhelyi adottságokkal rendelkező termőföldeken (szántó, szőlő, gyümölcsös, gyep művelési ágban) beruházások elhelyezésére csak kivételesen indokolt esetben kerülhet sor, ha a beruházás közérdekű célt szolgál és arra más, kisebb értékű terület nem áll rendelkezésre.
- A közcélú vezeték nélküli, elektronikus hírközlést szolgáló bázisállomásokat üzemeltető szolgáltatók között elsődleges a közös állomások alkalmazása.
- A lakott területek árvízi biztonságának megteremtése céljából szükségessé válhat a vízvisszatartások különböző módszereinek alkalmazása (művelési ág változtatások, záportározók, árvízcsúcs-csökkentő tározók stb. létesítése).
- A mentesített ártéri öblözetek területén, mélyfekvésű, „vízjárta területen” új beépítésre szánt területek csak korlátozó feltételekkel, vagy egyáltalán nem jelölhetők ki.
- Az öntözés elterjesztéséhez szükséges a birtokkoncentráció elősegítése.

Az utazásra fordított idő csökkentése, az utazás biztonságos és fenntartható módjának, valamint akadálymentesítésének biztosítása (OTK horizontális elv)

- A nagytárségi kapcsolatokat szolgáló közúti és vasúti közlekedési vonalakon multi- és intermodális csomópontok, és légi közlekedés (Alba Airport) fejlesztése.
- El kell érni a közlekedési vonalak, kapcsolatok sűrítését, ezzel növelni szükséges a multiplikáció hatósugarát, csökkentik a közlekedési árnyékterületeket, belső perifériákat.
- A vidéki térségek, kistelepülések számára a munkahelyek elérhetősége és a turisztikai fogadóképesség színvonalának növelése érdekében szükséges fejleszteni a mellékút, a kerékpárút hálózatot és a közúti, illetve kötöttpályás közösségi közlekedést.
- Szükséges a szélessávú internet szolgáltatások biztosítása a termelési - beszállítói, a turisztikai és lakossági kommunikációban, ügyintézésben, alternatív foglalkoztatásban. A vidéki térségekben ma már e feltételek (pl. teleházak) megléte segít kompenzálni a közlekedési nehézségekből adódó hátrányokat.

A helyi környezettudatosság, a táji értékek iránti felelősség, a helyi adottságokhoz igazodó térségi gazdaság és társadalom kialakításának szolgálata (OTK horizontális elv)

- A természeti környezet által meghatározott térségekben, kisléptékű, helyi termékek feldolgozása / speciális helyi funkciókhoz kapcsolódó ipar- illetve turizmusfejlesztés legyen lehetséges. Itt a munkahelyteremtő, kisvállalkozói, beszállítói típusú fejlesztéseknek elsősorban a kisvárosok támogatott gazdaságfejlesztésére kell irányulnia, megfelelően szigorú környezeti kritériumok alapján. A vidéki kisvárosokban, egyéb településeken koncentrálódó helyi gazdaságfejlesztések azon túl, hogy növelik a helyi multiplikációt – a mellészerveződő kereskedelmi, szolgáltatói, oktatói stb. funkciókkal -, csökkentik a nagyvárosok ingázások miatti közlekedési, környezeti, területhasználati stb. problémáit.

A közlekedés és az áruszállítás környezeti, műszaki, közbiztonsági károkozásának és kockázatának csökkentése (OTK horizontális elv)

- A települések belterületei és a mellettük tervezett főútvonalak, elkerülő utak között védő-takaró zöldsávok létesítése javasolt.

A fejlesztéseknek a meglévő területekhez kapcsolása, a települések közti területek lehetőség szerinti természetközeli állapotban tartása, illetve fenntartható mezőgazdasági hatása (OTK horizontális elv)

- Az új beruházásokat, lakóterület-növelést elsősorban a meglévő beépített területek rehabilitációs és rekonstrukciós területein indokolt elhelyezni. Ennek megfelelően korlátozni javasolt új területek igénybevételét zöldmezős beruházások, ipari parkok, új lakóterületi egységek és lakóparkok céljára. Ezért preferálni, támogatni ajánlott a meglévő lakóterületek intenzívebb hasznosítását, illetve a lakatlan és funkcióját veszített, üres létesítmények újrahasznosítását. Eerre jó példa a volt Börgöndi repülőtér és laktanya fejlesztése és ipari parkká alakítása.
- A települési területek összenövését meg kell akadályozni.
- Korlátozni kívánatos, illetve szigorú feltételekhez javasolt kötni a beépítésre szánt területek bővítését (pl. az igénybevételre kerülő zöldfelületek tényleges kompenzációja, az igénybevételre kerülő biológiailag aktív felületeknek magas biológiai aktivitású területek létesítésével történő területi pótlása) a védett természeti területek környezetében és az ökológiai hálózat egyéb területein, a kiváló termőhelyi adottságú szántó, szőlő- és gyümölcsös termőterületen, hidrológiai védőterületen, belvíz- és árvízveszélyes területen, továbbá ott, ahol azt a településkép-védelmi, valamint a talajvédelmi szempontok megkövetelik.

VII. A fejlesztés eszköz- és intézményrendszere

VII.1. Javasolt prioritások és kapcsolódó intézkedések

Funkcionális térségek	Budapesti agglomeráció vonzáskörzete	Duna mente – Dunaújváros és térsége	Székesfehérvár vonzáskörzete	Mór és térsége	Felzárkóztatandó térség	Velencei-tó és térsége, Váli- völgy, Vértes térsége
Területi prioritások	Intézkedések					
A megyei önkormányzat és a megyei jogú városok közigazgatási és területfejlesztési szerepének erősítése		Integrált IKT megoldások alkalmazása: „intelligens városok” e-kormányzása, e-közigazgatás fejlesztése, digitális társadalmi befogadás				
	Közszolgáltatások területi optimalizációja, feladat- és hatáskörökhöz illeszkedő intézményrendszer kialakítása					
			Megyei Konzultációs Fórumok szakmai háttérének biztosítása			
Duna nemzetközi integráló szerepének kamatoztatása		Az EU Duna Makro-regionális Stratégiában rejlő gazdasági, turisztikai (limes), kulturális, közlekedési és környezetvédelmi, vízügyi célkitűzésekhez való megyei kapcsolódás (projektek, kapcsolatépítés)				
		Dunai közlekedési folyosó hasznosítása, kikötőfejlesztés				
A társadalmi degradációval veszélyeztetett kiürülő kistelepüléseken és alvótelepüléseken a helyi közösségek erősítése	Helyi és kisközösségi identitásfejlesztés, közösségi programok szervezése, helyi sajátosságokhoz, hagyományokhoz kapcsolódó nevelési programok kialakítása			Helyi és kisközösségi identitásfejlesztés, közösségi programok szervezése, helyi sajátosságokhoz, hagyományokhoz kapcsolódó nevelési programok kialakítása		
				Komplex felzárkóztató programok kidolgozása a hátrányos térségekre, partnerségi együttműködések kialakításával		
				Roma integrációs programok kidolgozása, megvalósítása		
Országos közlekedési csomópontokhoz köthető közlekedési és logisztikai fejlesztések	Multimodális logisztikai központok fejlesztése					
	Közforgalmú, közösségi közlekedés elősegítése, feltételeinek javítása, rendszerek összehangolása, intermodális közösségi közlekedési csomópontok kiépítése, egységes tarifarendszer megszervezése					
A pólusok és a turisztikailag preferált térségekben az épített környezet megóvása, az összehangolt településfejlesztések megvalósítása		A hagyományos településrészek és arculat újraélesztése és revitalizációja, új funkcióval történő hasznosítása (épített örökség fenntartható hasznosítása)				A hagyományos településrészek és arculat újraélesztése és revitalizációja, új funkcióval történő hasznosítása (épített örökség fenntartható hasznosítása)
	Együtt tervezendő térségekre (agglomerációk) integrált fejlesztési-rendezési tervek és település-rehabilitációs tervek készítése					

Funkcionális térségek	Budapesti agglomeráció vonzáskörzete	Duna mente – Dunaújváros és térsége	Székesfehérvár vonzáskörzete	Mór és térsége	Felzárkóztatandó térség	Velencei-tó és térsége, Váli- völgy, Vértes térsége
A növekedési pólusok innovációs bázisának fejlesztése, a K+F sikereit kiaknázó növekedés érdekében	Vállalatok és felsőoktatási intézmények partnerségi programjainak ösztönzése, gyakorlati képzés fejlesztése, mentori rendszer kiépítése, nemzetközi kapcsolatok szélesítése					
	Kutatási együttműködések bővítése, kutatói létszám emelése					
A versenyképes ipari pólusok és alközpontok (Dunaújváros, Székesfehérvár, Mór, Bicske) pozíciójának növelése a versenyképes szereplők támogatásával és a hálózatosodó helyi gazdaság ösztönzésével	Ipari központok üzemeinek, telephelyeinek technológiai fejlesztése, korszerűsítése, versenyképességének javítása					
	Vállalkozások innovációs beruházásainak, a technológiai transzferek és kutatás-fejlesztések ösztönzése					
	E-gazdaságban résztvevő vállalkozások erősítése, IKT-k kiemelt támogatása					
	Vállalkozási klaszterek kialakítása, támogatása – mikro-, kis- és középvállalkozások számára beszállítói hálózat kialakításának támogatása					
	A megújuló energia részarányának növelése, alternatív energia berendezések gyártása, zöldgazdaság fejlesztése					
	Duna menti magasparkok, lőszfalak védelme					
A megye turisztikai centrumaiban (Székesfehérvár, Dunaújváros, Velencei-tó és térsége, Váli-völgy, Vértes térsége) integrált turisztikai fejlesztések megvalósítása	Kulturális örökség hasznosítására, funkcióval való megtöltésére vonatkozó stratégia kialakítása (kastély és kastélypark együttes kezelése, turisztikai hasznosítása)				Kulturális örökség hasznosítására, funkcióval való megtöltésére vonatkozó stratégia kialakítása (kastély és kastélypark együttes kezelése, turisztikai hasznosítása)	Kulturális örökség hasznosítására, funkcióval való megtöltésére vonatkozó stratégia kialakítása (kastély és kastélypark együttes kezelése, turisztikai hasznosítása)
	Turisztikai szolgáltatások, marketing fejlesztése, TDM szervezeti rendszer továbbépítése					Turisztikai szolgáltatások, marketing fejlesztése, TDM szervezeti rendszer továbbépítése
	Diverzifikált, adottságokra épülő turisztikai kínálat erősítése (gasztró- és borturizmus, konferencia-, egészség- és rekreációs, zarándok-, falusi turizmus), brand-építés, rendezvények szervezése					Diverzifikált, adottságokra épülő turisztikai kínálat erősítése (gasztró- és borturizmus, konferencia-, egészség- és rekreációs, zarándok-, falusi turizmus), brand-építés, rendezvények szervezése
	Az erdők közjóléti és védelmi funkcióinak erősítése; a környezeti károk mérséklése erdőtelepítéssel és mezővédő erdősávok kialakításával					
Zöld klaszter kialakítása a Mezőföldön					Cégek letelepedésének elősegítése (adókedvezmények, ipari parkok stb.), egyszerűbb adminisztrációs és engedélyezési folyamatot lehetővé tevő jogszabályi környezet biztosítása	
					Agrárfeldolgozó hagyományok felélesztése, versenyképes élelmiszeripari termékek fejlesztése, brand-építés.	
					Termelési és értékesítési szövetkezetek erősítése a versenyképesség javítása érdekében (piacszerzés, marketing)	
					Vidékgazdaság, a helyi multiplifikáló hatás erősítése, „vidékfejlesztési inkubátorházak” kialakítása	
					A tájhasználat-váltás, a mezőgazdaság diverzifikációjának ösztönzése (birtokrendezés, termőföld-használat, szabályozás, agrár-környezetgazdálkodási támogatások)	

Funkcionális térségek	Budapesti agglomeráció vonzáskörzete	Duna mente – Dunaújváros és térsége	Székesfehérvár vonzáskörzete	Mór és térsége	Felzárkóztatandó térség	Velencei-tó és térsége, Váli- völgy, Vértes térsége
Horizontális prioritások	Intézkedések					
A stratégiai vízkészletek megőrzése és racionális használata	Felszín alatti vízkészletek védelme, racionális vízhasználat elterjesztése					
	Felszíni vízkészletek fenntartható, szabályozott és összehangolt használata, a megfelelő vízgazdálkodás biztosítása					
	Megyei öntözési stratégia kialakítása, korszerű öntözési infrastruktúra kiépítése a vízgyűjtő-gazdálkodási szempontoknak megfelelően, a kapcsolódó iparágak fejlesztése (öntöző berendezések, műtárgyak gyártása, szakemberképzés)					
	Környezeti kármegelőzés és kárelhárítás, valamint környezeti kármentesítés támogatása					
Társadalmi befogadás erősítése	Civil hálózatépítés és civil szervezetek támogatása forrásallokációval					
	Kiemelt programok a hátrányos helyzetű gyerekek oktatására, alternatív oktatási, nevelési lehetőségek támogatása, a kapcsolódó intézményrendszer fejlesztése					
Munkaerő piaci mobilitás támogatása	Innovatív foglalkoztatási formák elterjesztése, szociális szervezetek támogatása					
	A nők és megváltozott munkaképességűek munkavállalásának elősegítése, atipikus foglalkoztatási formák terjesztésével (pl. távmunka, részmunkaidő), családbarát foglalkoztatók támogatásával, valamint bölcsődék, óvodák elérhetőségének biztosításával, munkahelyek akadálymentesítésével					
	Vállalkozói aktivitás növelése, pályaorientációs képzések bővítése, álláskeresési technikák terjesztése, vállalkozóvá válás segítése, vállalkozásfejlesztési ismeretek terjesztése					
	Szakképzés további bővítése, hálózat korszerűsítése, a piaci kereslethez rugalmasan alkalmazkodó képzési szerkezet létrehozása					
A természeti és épített környezet megóvása	Egészség- és környezettudatos életmódra nevelés, szemléletformálás; erdei iskolák támogatása					
	Az energiahatékonyság javítása és a megújuló energia fokozott bevonása az energiaellátásba					
	Természeti és kulturális értékek turisztikai vonzerővé alakítása					
	Lakókörnyezet javítása – épületállomány, utak, közösségi terek, közterületek parkosítása					
Közzolgálati önkormányzati minimum-szint teljesítése	Bel- és csapadékvíz elvezető rendszerek kiépítése és fenntartása					
	Szennyvízkezelés megoldása (alternatív szennyvízkezelés, szennyvíztisztítók korszerűsítése, rákötési arány növelése)					
	A hulladékgazdálkodás hiányosságainak felszámolása, a szelektív hulladékgyűjtés arányának növelése és az illegális hulladéklerakó helyek felszámolása					
	Kerékpárút-hálózat szabványos fejlesztése és kiszolgáló infrastruktúra kiépítése (kerékpáros turizmus, települések közötti kapcsolatok)					
	Fő- és mellékút-hálózat állapotának javítása, hiányzó hálózati elemek (elkerülő út-szakaszok, összekötő utak, zsáktelepülések) kiépítése					
	Helyi szintű preventív, családsegítő, szülőképző szolgáltatások megerősítése					
	Beteg centrikus egészségügy megteremtése – egységes, korszerű járó-beteg ellátó hálózat, kétpólusú komplex kórházi ellátás, ügyeleti integrálás, prevenció, rehabilitáció erősítése					
Alapvető szociális és oktatási intézmények infrastrukturális (akadálymentesítés, épület- és eszközállomány), humán és módszertani feltételek megteremtése (óvoda, iskola, szakképzés, kollégium stb.)						
Info-kommunikációs csatornák bővítése, fejlesztése, interaktivitási lehetőségek kihasználása	Az Ivóvízminőség-javító Program megvalósítása					
	Közösségi info-kommunikációs hozzáférési lehetőségek biztosítása, ingyenes települési WIFI kapcsolatok létesítése					
	Széles sávú, többek között passzív széles sávú infrastruktúra létrehozása, fejlesztése és kiterjesztése					
A vidéki területeken az adottságokra épülő, magas multiplikációjú agrárgazdálkodás támogatása	Digitális oktatás-képzés-nevelés feltételeinek megteremtése					
	Környezetkímélő, a termőtalaj és vízkészletek védelmét szem előtt tartó agrárgazdálkodás kialakítása, vegyszerhasználat csökkentése					
	Magas kézimunka igényű gazdálkodási formák elterjesztése, helyi termékek piacának erősítése, külső függőség csökkentése, patrióta gazdaság elterjesztése					

VII.2. A tervezési folyamat társadalmasítása és legitimáció leírása

A helyi önkormányzatokról szóló 2011. évi CLXXXIX. tv. értelmében a megyék legfontosabb feladatává vált a területfejlesztés, továbbá a 2011. évi CXCVIII. tv. arról rendelkezik, hogy a megye a területfejlesztés legfontosabb szintje. E két törvényen túl az elmúlt időszakban változtak – többek között - a területfejlesztési intézmények, a szakigazgatási szervek feladat- és hatáskörei (pl.: vízügy) is. A megyei szintű tervezés szakmai koordinációja és ellenőrzése központosítása erősödött. A 2014-2020 tervezési időszak számos központi és megyei szerepköreinek kialakítása még tart.

E rendkívül széleskörű és mélyreható változások a megyei tervek kidolgozásában-végrehajtásában segítő partnerséget, a társadalmasításban résztvevő érdekeltek bevonását is új alapokra helyezi.¹¹

VII.2.1. A társadalmasított tervezés lépései

Fejér Megyei Önkormányzati Hivatal Elnöke az új megyei területfejlesztési koncepció elindításáról elektronikus levélben **tájékoztatta** a települési önkormányzatokat, és arra kérte a polgármestereket, hogy a területfejlesztéssel, -rendezéssel, környezet- és természetvédelemmel kapcsolatos települési **információkat** (dokumentumokat, rendeleteket és célkitűzéseket) küldjék meg a megye számára. A döntéshozó további **tájékozódását** szolgálták a begyűjtött előző ciklusra vonatkozó pályázati támogatások, tapasztalatok, hiányosságok-pozitívumok ismertetése, listája.

A jelen tervezési folyamatot megelőző igényként merült fel a szomszédos megyékkel történő **kooperáció, partnerség**, amelynek során számos kérdésben meghatározásra kerültek a bilaterális együttműködések területei. Így többek között:

- Somogy megyével a szerkezeti tervek összehangolására, különös tekintettel a foglalkoztatás, az elővárosi vasúti közlekedés, az egészségügyi és szociális szolgáltatások, összekötő utak építése, kommunális hulladékgazdálkodás, a közbiztonság, Balaton fejlesztésre és turisztikára vonatkozóan;
- Pest, Tolna, Komárom-Esztergom és Veszprém megyével a szerkezeti tervek összehangolása, különös tekintettel a foglalkoztatás, az elővárosi vasúti közlekedés, az egészségügyi és szociális szolgáltatások, összekötő utak építése, kommunális hulladékgazdálkodás területén.

A tájékoztatási, tájékozódási és információgyűjtési szakaszt követően elkészült a területfejlesztési koncepció készítésében **érintett** társadalmi, gazdasági, közigazgatási **szervezetek** bevonásának **elemzése**¹².

A tervezés társadalmasításában a munka eredményességét növelő további tényező a vizsgálati, helyzetértékelő munka véglegesítése előtti, közös SWOT elkészítése volt. A 2012. szeptember 20-i munkaértekezlet előtt a Megbízó összeállította az érdekeltek listáját, akik elektronikus formában előzetesen megkapták a vizsgálat, SWOT elemek munkaanyagát,

¹¹ Útmutató a megyei önkormányzatok számára a megyei területfejlesztési koncepciók kidolgozásához, valamint az Országos Területfejlesztési Koncepció kidolgozásában való közreműködéshez 2012 (NGM, NTH)

¹² Az elemzés megtalálható a Fejér megye Területfejlesztési Koncepciója feltáró-értékelő vizsgálat Egyeztetett, végleges dokumentáció 2012. december című dokumentum 2. sz. mellékletében

valamint egyéb tájékoztatási célú dokumentumokat (pl.: a Nemzeti Fejlesztés 2020 – stratégiai vitaanyagát).

A munkaértekezleten a résztvevők¹³ a SWOT elemek megtárgyalása után, több fordulón keresztül, kiscsoportos munkával, majd az eredmények nyilvános bemutatásával és vitájával eljutott a konszenzusos első célszintig. E **szakmai-társadalmi konzultáció** legfőbb eredménye volt a megye területfejlesztési koncepció feltáró-értékelő fázisában, a legfontosabb, intézkedési szint közös kidolgozása.

Fejér megye területfejlesztési koncepciójának vizsgálati, helyzetértékelési munkaanyagának a SWOT első célszintjével kiegészített dokumentációját a Megbízó kb. 150 helyre címzetten kiküldte, közzétette a Fejér Megyei Önkormányzat honlapján, továbbá minőségbiztosítás céljából megküldte az NTH, illetve a KDRFÜ részére. A tervezők a beérkezett 268 **észrevétel**¹⁴ **átvezetésével véglegesítették** a döntés előkészítő dokumentációt, amelynek **elfogadása** megyei közgyűlési 129/2012. (XI.29.) önkormányzati határozattal valósul meg.

A koncepcióalkotás előkészítéseként **széleskörű társadalmi egyeztetés** zajlott (1. melléklet), amelynek keretében a járási egyeztetéseken 92 önkormányzat, 18 civil szervezet, 39 szakmai szervezet képviselőjében összesen 266 fő, míg a szakági egyeztetéseken 40 szervezet képviselőjében összesen 81 szakértő vett részt. A társadalmi egyeztetési folyamatról a **Fejér Megyei Hírlap** több esetben tudósított (2.,3. melléklet).

A Megbízó által a megye kilenc **járásában szervezett konzultációs fórumokra** elsősorban az érintett járás önkormányzatai, a civil szervezetek, a LEADER akciócsoportok munkaszervezetei és a fontosabb helyi vállalkozók kaptak meghívást. A konzultációs fórumok idejét, helyét, a résztvevők listáját és az elkészült emlékeztetőket az 2. melléklet tartalmazza.

A tervezők szűkebb körben **szakági egyeztetéseket** tartottak, ahol egyes speciális bánásmódot igénylő témára fókuszálva újabb szempontok születtek a további tervezés számára. A szakági egyeztetés az alábbi 7 témakörben valósult meg:

- Településfejlesztés, településrendezés, épített örökség védelme
- Ipar, turizmus, foglalkoztatás, szakképzés
- Közlekedés
- Környezetvédelem, természetvédelem, vízgazdálkodás, vízkár elleni védelem
- Mezőgazdaság, erdőgazdaság
- Oktatás, szociális ellátás, gyermekvédelem

A szakági egyeztetésekről készült emlékeztetőket és a jelenléti íveket a 3. melléklet tartalmazza.

A területfejlesztési koncepció munkaközi anyagának elkészítését segítette a 4. sz. mellékletben található **kérdőív**, amelyet az érintett társadalmi, gazdasági, közigazgatási szervezeteknek és a megye összes településének kiküldésre került. A kiküldött kérdőívek közül 52-t küldtek vissza az érintettek, amelynek eredményeit a koncepcióalkotás során felhasználtuk.

¹³ Az elemzés megtalálható a Fejér megye Területfejlesztési Koncepciója feltáró-értékelő vizsgálat Egyeztetett, végleges dokumentáció 2012. december című dokumentum 3. sz. mellékletében

¹⁴ Az elemzés megtalálható a Fejér megye Területfejlesztési Koncepciója feltáró-értékelő vizsgálat Egyeztetett, végleges dokumentáció 2012. december című dokumentum 5. sz. mellékletében

A koncepció célrendszerének felállítására és a funkcionális térségek lehatárolására újabb **munkaértekezletre** került sor 2013. március 26-án. A munkaértekezleten résztvevők (6. sz. melléklet), konszenzussal elfogadták a megyén belüli funkcionális térségek lehatárolását, és megfogalmazták a megye hosszú távú jövőképét, a specifikus és a stratégiai célokat.

Fejér megye területfejlesztési koncepciójával érintett társadalmi, gazdasági, közigazgatási szervezetek eddigi **részvételét a partnerségi folyamatban** és a koncepció végrehajtásában várható további szerepeit az 5. melléklet rögzíti.

A koncepció munkaanyagot a Fejér megyei Önkormányzat az **egyeztetési, véleményezési eljárásban** 150 közigazgatási, gazdasági és civil szervezetnek, illetve a megye összes önkormányzatának megküldte, illetve a megyei honlapon közzétette. Az egyeztetéssel párhuzamosan az NTH, KDRFÜ részéről, újabb minőségbiztosítás is megtörtént. A jelenlegi végleges Fejér megyei koncepció anyaga a 38 véleményezőtől beérkezett 203 vélemény átvezetésével (8. melléklet) történt.

VII.2.2. Tervezői javaslatok a partnerségi terv további végrehajtására

A koncepció további egyeztetésére, a programozási fázisban, illetve a 2014-2020 közötti programidőszakban szükségessé válhat **Megyei szakmai Konzultációs Fórumok** létrehozása, amelyek feladata egy-egy, a megye fejlődése szempontjából fontos szakmai program kialakítása, folyamatos egyeztetése, koordinálása. A javasolt megyei szakmai konzultációs fórumok célját, tagjait a 7. melléklet tartalmazza.

A koncepció megvalósításának fontos szereplői továbbá a térségi fejlesztési tanácsok, amelyek sorát a 3 működő intézményen kívül javasolt kibővíteni az Európai Duna Régió Stratégiához kapcsolódó területfejlesztést koordináló intézménnyel. Ezzel a céllal jött létre a Dunaújvárosi Főiskola kezdeményezésével, valamint a Duna Menti Városok Együttműködési Fórumának támogatásával a **Közép-Duna Mente Integrált Területi Beruházási Program** (ITI). Résztvevői az érintett megyék (Pest, Fejér, Tolna, Baranya, Bács-Kiskun), valamint a jelentősebb városok (Érd, Dunavecse, Dunaújváros, Paks, Baja, Mohács), lehatárolása Érd városától a folyó mindkét partján az országhatárig található városok vonzáskörzeteiből tevődik össze. A Duna Menti Városok Együttműködési Fórumának ajánlásával 2012 júniusában elkészült a Közép-Duna mente térség (ITI) fejlesztési stratégiája 2014-2020, amelynek célrendszerével történő egyeztetés, konzultáció szükséges.

Hasonlóan a fenti program alapú kezdeményezéshez, szükséges a funkcionális térségekre szervezett, az integrált tervezést segítő térségi közösségek, **Funkcionális Térségi Konzultációs Fórumok** létrehozása. E térségekre sajátos, szerteágazó és integrált megoldást kívánó tervezés szükséges, a területfejlesztés és területrendezés egyidejű szempontjainak, feltételeinek érvényesítésével. A tervezésben résztvevők körét úgy célszerű megállapítani, hogy az érintett települések képviselői mellett helyet kapjanak a szakmai és civil szervezetek, valamint a vidékfejlesztési műhelyek is.

A Fejér megyei területfejlesztési koncepció egyeztetésével egy időben négy felsőoktatási intézmény (Kodolányi János Főiskola, Dunaújvárosi Főiskola, Nyugat-magyarországi Egyetem

székesfehérvári Geoinformatikai Kara és az Óbudai Egyetem Alba Regia Egyetemi Központja) a Felsőoktatási Intézmények és Szakértők Térségfejlesztő Konzorciumának (FISZTK) megalapításáról szóló megállapodást kötött. A felsőoktatási intézmények profiljuknak megfelelően – többek között – a társadalomtudományi, a közgazdasági és a műszaki tudományok területén nyújthatnak segítséget a területfejlesztésben és a kohéziós felzárkóztatásban. A konzorciumi megállapodás fontos célja, hogy a felsőoktatási intézményekben meglévő tudást és szellemi értéket kamatoztassák.

A területfejlesztés integrált jellegénél fogva számos szakterület, települési önkormányzat és egyéb érdeképviseletek rálátást kaphattak a különböző területek összefüggésrendszerére, felmerülő konfliktusaira. A folyamatosan működő konzultációs fórumok hozzájárulnak ahhoz, hogy a megye egyik legfontosabb dokumentumát az érdekeltek magukénak érezhessék, támogathatónak és megvalósíthatónak gondolják. A későbbi tervezési, megvalósítási fázisokban a konzultáció biztosítja a további együttműködésre való nyitottságot, majd a megvalósításban a részvételi hajlandóságot.

VII.2.3. Felelősség és intézményrendszer – A koncepció üzenetei

Felelősség és intézményrendszer, a koncepció üzenetei:

Az alábbi fejezetben a társadalmi egyeztetés során (szakmai egyeztetések, járási konzultációk, kérdőívek) felmerült, a koncepció megvalósítását döntően befolyásoló kérdések, problémák összegzésére kerül sor. A felsorolt témák nem teljes körűek, azok bővítése, illetve tisztázása a tervezés további fázisaiban, illetve a megyei koncepció megvalósítása során történhet.

Fejér megyei Területfejlesztési Koncepció (FMTK) üzenetei a több ágazatra kiterjedő, országos szinten megoldandó problémákról:

A területfejlesztés az elmúlt időszakban döntően az alapvető közszolgáltatások, ellátórendszerek, infrastruktúrák kiépítésére fókuszált (szennyvízkezelés, iskola felújítások, ivóvízkezelés). Ennek ellenére ezeknek a - helyi életminőséget meghatározó – közszolgáltatásoknak az esélyegyenlőséget biztosító, illetve elfogadható szintű kiépítettsége sokszor még ma sem megfelelő. Az alapvető infrastruktúrák és ellátórendszerek kialakítása, folyamatos fenntartása nem célja a területfejlesztésnek, hanem alapfeltétele. Sajnos az egységes közszolgálati minimum szint még ma sem alakult ki, és működtetési források hiányában színvonaluk folyamatosan romlik. Az ilyen problémákkal küzdő vidéki településeken a gazdaság hanyatlása, a lakosság elvándorlása várható. A probléma kezelésére javasolt egy - az állam által az önkormányzatokon keresztül garantált - országos közszolgáltatási minimum szint meghatározása és annak biztosítása állami és önkormányzati forrásokból az ország különböző területein egységesen.

A 2007-2013 támogatási ciklus tapasztalatai alapján a fejlesztések hatékonyságának növelése érdekében nagyon fontos a kiszámíthatóság, a hosszú távú tervezhetőség és a tartós partnerség megvalósítása országos szinten. A területfejlesztést csak a hosszú távon fennmaradó, tartósan működőképes projektek ösztönözhetik. Ezek megvalósításához azonban nélkülözhetetlen a kiszámítható gazdasági-, jogi-, pályázati- és adózási környezet megteremtése. Szintén a fejlesztési elképzelések megvalósítását segíti a szektorok közötti partnerségi kapcsolatok erősítése, az ágazatközi együttműködések fejlesztése. Ugyanakkor a

térség hosszú távú fejlesztéséhez az Európai Unió kohéziós alapjainak felhasználásán kívül szükség van az önkormányzatok fejlesztési-működtetési forrásaira, illetve a különböző ágazati (pl. egészségügy, oktatás, kultúra, műemlékvédelem) finanszírozásokra is.

A fejlesztési programok hatékonysága nagymértékben függ attól, hogy a kitűzött célok és a tervezett beavatkozások mennyiben tükrözik a helyiek saját környezetükkel, jövőképükkel kapcsolatos elvárásait, így a decentralizáció és a szubszidiaritás a fejlesztési döntéseknél a jövőben is fontos lesz. A következő ciklusban a szubszidiaritás megvalósításának leghatékonyabb eszköze a LEADER programok mintájára a kisvárosokat is bevonó helyi közösségi fejlesztések megvalósítása (CLLD). Az újonnan kialakítandó CLLD közösségek, akkor lehetnek igazán hatékonyak, ha a már működő kapcsolati rendszert és az elmúlt évek tapasztalatait képesek kamatoztatni, azaz a mostani helyi LEADER akciócsoportok feladatkörét és forrásait terjesztik ki a CLLD lehetőségeivel és eszközeivel.

Az FMTK által a pályázati rendszerrel szemben támasztott elvárások:

A 2007-2013 közötti időszakban számos probléma adódott a pályázati rendszer bonyolultságából, finanszírozási problémákból, inadekvát és ad-hoc jellegű forráselosztásból.

A civil szervezeteknek, önkormányzatoknak, de a vállalkozásoknak is nagyon nehéz előteremteni a projektek előfinanszírozásához szükséges induló tőkét, ezért fontos lenne a legalább 25%-os előfinanszírozás biztosítása a projektek pályázati finanszírozásakor.

A fejlesztések hatékony megvalósítását sokszor akadályozta - az egyszerre több fejlesztési területet is átfedő - komplex pályázati lehetőségek hiánya. A több ütemben megvalósítandó fejlesztések megvalósítását korlátozta, hogy a beruházás fenntartási szakaszában további fejlesztési projektekre pályázatot nem lehetett benyújtani.

A regionális fejlesztési alapoknál a városok fejlesztési igényei előnyt élveztek, a vidéki, kisebb települések infrastruktúra fejlesztéseire nem állt rendelkezésre elegendő forrás.

A vidéki térségekben a kistelepülések önkormányzatai számára a legfőbb akadályozó tényező az önerő hiánya volt.

A pályázati pénzek lehívásának korlátja volt az önkormányzatok saját bevételeinek alacsony szintje és a valós igényekkel nem találkozó pályázati kiírás, az alacsony támogatási intenzitás. A kistelepülések számára olyan egyedi feltételeket kell teremteni, amelyek lehetővé teszik a vidék valódi felzárkóztatását. Ilyen egyedi feltétel lehet a könnyített pályázat, a célzott, de eredményeiben megfelelően számon kért támogatások, a fejlesztési projektek előfinanszírozása (természetesen szigorúan szabályozott keretek között), a szállítói finanszírozás általánossá tétele, az önerő részarányának csökkentése állami segítséggel, valamint a kedvezményes és gyors hitel felvételének lehetősége.

A helyi infrastruktúra forráselosztásának rossz konstrukciójára utal, hogy a városkörnyéki települések nem kerülhettek bele a „hátrányos helyzetű” kategóriába, ezért a helyi utak felújítására nem, vagy csak korlátozottan jutottak forráshoz. Így a városkörnyéki települések szinte már az élehetetlen komfortfokozatba estek vissza.

Szintén az önerővel – így humánerőforrással - szűkösen rendelkező pályázókat zárta ki az adminisztráció nehézsége, a túlzott bürokrácia, a bonyolult pályázati rendszer, illetve a pályázati előkészítésre lehívható támogatás hiánya, ennek következtében a tervek hiánya. Az alacsony pályázói aktivitást sokszor a vállalkozások esetében is az állandó likviditási probléma okozta. A rossz gazdasági mutatók miatt a fejlesztési hitelek felvétele kockázatos volt.

A civil szervezetek aktivitását sokban növelné garanciaalap létrehozása (pl: Szent István Hitelszövetkezet, az Első Fejér Megyei Etikusbank).

A forráshiány miatt elutasított pályázatok száma csökkenthető az ésszerű forrásfelhasználásra vonatkozó előzetes kontroll bevezetésével. A pályázati kiírásoknál előfordult a nehezített információhoz jutás, az irreálisan rövid határidők.

Adott pályázati időszakokat követően minden esetben pontosítani kell a kiírást a szükségleteknek megfelelően, kerülni kell az információhoz jutás akadályozását és az irreális beadási határidők kiírását.

Sokszor már a pályázat előkészítését hátráltatja a bürokrácia, mint tulajdonosi hozzájárulások beszerzése állami területek esetén (pl. Velencei-tó, állami közutak, MÁV területek), közműszolgáltatók hosszadalmas ügyintézése, a pályázók kiszolgáltatottsága mind az engedélyezési eljárások, mind a kivitelezések kapcsán.

A TÁMOP-os pályázatok rendszerét úgy kellene átalakítani, hogy a forráshiányos önkormányzatok is hozzájussanak, mivel ma a késedelmes kifizetések miatt ez nehézkes.

AZ FMTK üzenetei a gazdaságpolitikának:

A cégek letelepedésének elősegítésére, az adókedvezményeken és előközművesített ipari parkokon túl, az adminisztráció és az engedélyezési folyamatot előíró jogszabályi környezet egyszerűsítésére van szükség.

Gazdaságfejlesztésnél körültekintő fejlesztési terület kijelölés, sokoldalú egyeztetés szükséges, különben működésképtelen területek jönnek létre. Ipari parkok kialakítása esetében rugalmas szabályozásra lenne szükség, mert nagy idővesztést okoz, míg beindul a valós kialakítás. A földhivatali átsorolás nehézkes, HÉSZ megváltoztatása bonyolult, a környezetvédelmi szakhatósági eljárás nagyon hosszú.

A vállalkozások indításának támogatása ne kampányszerű, hanem folyamatos programokkal valósuljon meg: mikrohitel, tanácsadás, képzés.

Fontos a kutatási felsőoktatási intézmények és a cégek közötti valódi partnerségi programok támogatása, országos szinten növelni kell az innovációra, kutatásra, képzésekre fordítandó összegeket. A jelenlegi, az ipari forradalomhoz hasonlatos korszakváltásban azok az országok lehetnek csak sikeresek, ahol magas az investíció a kutatásba, oktatásba (Skandinávia). Az átstrukturálódás az egész világon elkezdődött, ehhez a folyamathoz Magyarországnak is fel kell zárkóznia.

Fejér megye periférikus, leszakadó, iparhiányos területeinek felzárkóztatása érdekében javasolt a 27/2013. (II. 12.) Korm. rendelet szerinti szabad vállalkozási övezetek kiegészítése, a Sárbogárdi és Enyingi járás településeivel.

AZ FMTK üzenetei a foglalkoztatáspolitikának:

Az atipikus foglalkoztatási formák elterjesztése kiemelten fontos feladat, ami jelenleg országos szinten sem működik. Minta értékű projektek kidolgozása szükséges a munkaerőpiacról eddig kiszoruló munkavállalók - fogyatékkal élők, kisgyermekesek, periférikus térségekben élők – munka világába történő visszavezetésére. Szintén ilyen minta értékű projekteket képviselnek a társadalmi vállalkozások, amelyek országos szintű támogatását növelni kell.

Az FMTK üzenetei a közlekedéspolitikának:

A közlekedési rendszerek fejlesztésekor szükséges a különböző operatív programok közötti átjárhatóság biztosítása, vagyis az integrált megközelítés. Ez elsősorban a multimodális csomópontok kialakításánál (kikötő – vasúti-közúti - légi kapcsolatok fejlesztése), a különböző besorolású utak csomópontjainak megépítésénél, valamint a gazdaságfejlesztési/beruházási területek és a közlekedés együttes fejlesztésénél fontos.

A közlekedésfejlesztés esetében hálózatok kiépítésére kell törekedni, meg kell oldani az integrált projektek támogatását, illetve a közigazgatási határon átnyúló finanszírozási és kezelési problémákat.

A kormány által támogatott nagyberuházások megyére gyakorolt pozitív hatása várható:

- Fejér megye fontos lehetőségnek tartja a V0 – fővárost elkerülő zöldmezős vasútfejlesztést, amely nyomvonal kijelölésénél javasolt figyelembe venni Székesfehérvár és Dunaújváros közötti jelenleg meglévő vasútkapcsolati hiányt.
- M11 – Esztergom/Párkányt az M6-sal összekötő kiemelt főút megépítésével a megye É-D irányú kapcsolatai javulhatnak.
- Fejér megye továbbiakban is támogatja az M8-as autópálya mielőbbi (legkésőbb 2025-re) megépítését, elsősorban a periférikus területeinek felzárkóztatásához.

Az országos fő- és mellékúthálózat fejlesztése a továbbiakban is fontos feladat. Ezen belül új nyomvonalak kiépítésére is és a közutak minőségének javítására is szükség lenne. A hiányzó mellékúti kapcsolatok (pl. zsáktelepülések) kiépítésének támogatását szükséges megteremteni. A jelenlegi támogatási rendszerben erre nem volt lehetőség, mert a ROP-okból csak mellékút felújításra volt mód, amit az önkormányzatok úgy próbáltak áthidalni, hogy mezőgazdasági útként építettek ki kapcsolatokat. Azonban azok nem váltak állami mellékúttá, így kezelőjük sem tisztázott. A mellékút felújítás támogatására továbbra is szükség van.

Csomópontok korszerűsítésének támogatása szükséges lenne. A korábbi forgalombiztonsági, baleset megelőzési pályázatokhoz hasonló lehetőségeket a jövőben is biztosítani kell.

A kerékpárút építését a jövőben hálózatos formában kell támogatni. A jelenlegi rendszerben nem jött létre folytonos kerékpárút-hálózat, mivel a KözOP és a ROP különböző módon engedélyezte a főút menti kialakítást lakott területen, illetve azon kívül. A megépült kerékpárút fenntartására kezelői szervezet létrehozására lenne szükség (mint pl. a közút esetében a Magyar Közút Nonprofit Zrt.).

A közösségi közlekedés fejlesztése elkezdődött, de további lépések szükségesek. A fejlesztési elképzelések nagy része a felsőbb szervektől indul ki, nem megyei szintről, az egységes tarifa rendszer kialakítása is felülről vezérelt. A megrendelői és a szolgáltatói oldalon jobban

összehangolt fejlesztések szükségesek. A járatok tervezésében egy megyei szintre is szükség lenne, mert a magasabb szinten nem látható minden probléma.

A közösségi közlekedés járműparkjának fejlesztésére eddig semmilyen lehetőség nem volt, ezt a jövőben orvosolni kell. A támogatásból megvalósított, új járműkövetési, utas tájékoztatási rendszerekkel a régi rozoga járműveket szerelik fel.

A megyeszékhely, Székesfehérvár agglomerációs szerepének segítése támogatandó, szükséges a bekötő utak, autóbuszjáratok fejlesztése. Ugyanígy támogatandó az újonnan kialakított járásközpontok elérhetőségének javítása, a járáson belüli közösségi közlekedési rendszerek újragondolása.

A vasúti és kerékpáros közlekedés összekapcsolása szükséges.

Az Alba Airport megvalósításához szükséges kormányzati támogatás, mely növeli a térség befektetővonzó képességét, turisztikai szerepét.

Az FMTK üzenetei a szociálpolitikának:

A humánpolitika és a civil szervezetek együttműködésének további erősítése elengedhetetlen.

A gyermekjóléti szolgálatok a preventív gyermekvédelem kulcsfontosságú szolgáltatói. Feladatuk ellátásához indokolt a személyi és tárgyi feltételek megfelelő szintű biztosítása: a szakmai munka színvonalának további emelésének támogatása, továbbképzések szervezésével; alapellátás, hatóságok, társintézmények közötti együttműködés erősítése; drog-prevenció és bűnmegelőzés területének fokozott figyelemmel kísérése. A társadalom legfontosabb alapegységének segítésére a preventív, szülő- és családsegítő szolgáltatásokat tovább kell fejleszteni, elérhetővé kell tenni mindenki számára.

Javasolt a leszakadó társadalmi csoportok felzárkóztatását elősegítő valós eszközök alkalmazása: mentorálás, szociográfiai felmérések, hosszan tartó helyi szociális-képzési programok reális kimenetekkel és nyomon követéssel, attitűd megváltozását segítő elemek, kampányok, hátrányos helyzetűek foglalkoztatását könnyítő elemek kiterjesztése.

A hátrányos helyzetű és fogyatékkal élők, valamint az autizmusban szenvedők ügyét össze kell kapcsolni a szakképzés nyújtotta lehetőségekkel, speciális támogatásokkal.

Országos szinten szükséges foglalkozni a gyermekpszichiátriai ellátás fejlesztésével, amelyhez területi intézményellátó rendszer kialakítása szükséges.

Javasolt a fiatal édesanyák munkába vissza menetelének elősegítése a bölcsődék állami támogatásának bevezetésével.

Az FMTK üzenetei az oktatáspolitikáért, kultúrpolitikáért számára:

Már az általános oktatásban fontos a jó pályaválasztást segítő intézmények fejlesztése, amelyhez elengedhetetlen a helyi ismeret, szakmahagyomány tudata (identitás), igény és kereslet ismerete.

A középfokú, illetve később a felnőtt oktatásban szükséges a vállalkozói ismeretek oktatása. Erre alapozva új tananyag készítése célszerű a vállalkozásokkal együttműködve.

A szakképzés tartalmi, szerkezeti és intézményi reformja sürgető. Itt is fontos az oktatási intézmények mentoráló, a fiatal pályakezdőt nyomon követő funkciójának kialakítása.

Erősíteni szükséges a vállalatok és felsőoktatási intézmények partnerségi programjait, amelynek elemei lehetnek a duális képzések (a tanulmányai során a hallgató már a cégnél dolgozik, szerződést köt vele, szakdolgozati témákat közösen alakítják); a felsőoktatási

intézmények mentori szerepének támogatása; a gyakorlati képzési helyek számának növelése; a diákok számára vállalkozói, álláskeresési technikák oktatása.

A tudásalapú társadalom felértékelődése szükségessé teszi a felnőttképzést, az egész életen át tartó tanulás támogatását.

A fenntartható fejlődés, értékeink megőrzése és az egészséges társadalom szempontjából távlatosan megtérülő befektetés az egészség- és környezettudatos életmód széleskörű terjesztése, valamint a diákság szemléletformálása az oktatási programokon, erdei iskolákon keresztül.

Az FMTK üzenetei a környezetpolitika, klímapolitika számára:

A megújuló energiák használatának elterjesztéséhez olyan programok támogatása szükséges, amely a komplex energia-racionalizálást célozza.

Az áramtermelő napcellák pályázati rendszerét úgy kellene átalakítani, hogy a forráshiányos önkormányzatok is hozzájussanak, megtakaríthassanak.

Nagyon fontos a környezetvédelmi hatóság működésének javítása annak érdekében, hogy ne legyőzhetetlen bürokratikus akadályként jelenjen meg a gazdaságfejlesztés számára. Ehhez szükséges az egyeztetési, engedélyezési eljárások felgyorsítása, az előzetes tájékoztatás és tanácsadás korszerűsítése, a segítő hozzáállás elterjesztése.

A fenntartható vízgazdálkodási feltételek biztosítása fontos feladat, a megfelelő szintű vízkárelhárítás, ár- és belvízvédelem, vízhiány- és aszály-kockázatkezelés (vízviszatartás, víztározás, öntözés, víztakarékosság stb.), vízminőség-védelem, valamint az alkalmazkodás az éghajlatváltozás hatásaihoz problematikája egymással összefügg. A vízgazdálkodási kérdések komplex, általánosan közigazgatási határon átnyúló megoldásokat igényelnek, ezért kezelésükhöz állami szinten is erősebb együttműködés szükséges a vízgazdálkodásért, vízkárelhárításért, a természetvédelemért, az agrárgazdálkodásért, a vidékfejlesztésért és a településfejlesztésért felelős szervek között.

Az FMTK üzenetei az agrárpolitika, élelmiszergazdaság, vidékfejlesztés számára:

Az ország számos térségben, így Fejér megyében is jellemző kiváló agrárpotenciál jobb hasznosítása érdekében javasolt a speciális helyi termékek (zöldség, gyümölcs) termesztésére épülő agrárvertikum helyzetbe hozása. Fontos az elsődleges agrártermékek feldolgozottsági fokának növelése, valamint a termelési és értékesítési szövetkezetek erősítése.

A mezőgazdaság diverzifikációjának ösztönzése a vidéki térségek számára alapvető feladat, amelynek az állam által segített fontos pillérei a birtokrendezés, az agrár-környezetgazdálkodási támogatások bővítése.

Az ökológiai gazdálkodás és az ehhez kapcsolódó képzések elterjedésével jelentősen javul az egészséges – várhatóan egyre növekvő piacképes – élelmiszerek előállításának aránya az agrártermelésen belül. A helyi hozzáadott érték, multiplikáló hatás növelése hozzájárul a vidék életlehetőségeinek javításához, a mezőgazdaságból élők életszínvonalának emeléséhez, a sajátos vidékgazdaság kialakításához. Az iparszerű mezőgazdaságot felváltó extenzifikáció, az okszerű területhasználattal együtt javítja a táji rendszerek működését,

növeli a biodiverzitást, a természetes élőhelyek arányát, csökkenti a környezetszennyezés, talajdegradáció mértékét. Az ökológiai állapot javulásával bővülnek a természeti erőforrások, javul a mikroklima. Az agrár- és vidékfejlesztési támogatási rendszernek érdekeltté és képessé kell tennie a gazdálkodók egy részét a fenti irányú változtatásokhoz.

Fontos kérdés a mezőgazdasági területeken az élelmiszer- vagy energiatermelés súlypontjának meghatározása. Elsődleges célként az élelmiszerbiztonságot kell szem előtt tartani, az energiacél másodlagos lehet. Energetikai célra történő repce vetésterülete jelentősen növekedett az utóbbi években. A piac ilyen irányú hatásait a támogatáspolitikával javasolt ellensúlyozni.

A hosszú távú erdőtelepítési koncepció megvalósításához a pályázati rendszer átalakítása szükséges, amelyekben jelenleg legnagyobb probléma a támogatások késedelmes kifizetése, sikertelenség esetén a szankciók szigorúsága.

A helyi közösségek mobilizálására, az alulról jövő kezdeményezésekre építő vidékfejlesztés sikerfeltétele a folytonosság, vagyis a jelentős szakmai tudással és kapcsolatrendszerrel rendelkező LEADER partnerségekre építő helyi szint. A LEADER közösségek együttműködésének erősítése a vidéki központokként működő kisvárosokkal további lehetőséget kínál a jövőben. A helyi kezdeményezéseket támogató források kibővülése lehetőséget nyújt a komplexebb, a gazdaságfejlesztést, a helyi adottságokat és szükségleteket jobban szem előtt tartó programok megvalósításához.

Az FMTK üzenetei a települési önkormányzatok számára:

Megfontolandó az erős vonzástérségekben (Székesfehérvár, Dunaújváros, Budapesti agglomeráció), a munkamegosztást, a kölcsönösségi alapon nyugvó komplementer szerepek vállalását, és az azokhoz köthető fejlesztések forrásait rögzítő „szerződés” megkötése.

Megoldást igénylő probléma, hogy egyes, a tágabb térség érdekében nagyberuházást befogadó települések a későbbiekben elesnek egyéb besorolásuktól, fejlesztési forrásoktól.

A települések egymás közötti együttműködése, munkamegosztása, közös gondolkozása a továbbiakban is nagymértékben növelheti a források hatékony felhasználást, a fejlesztések multiplikáló hatását. A helyi közösségvezérelt kezdeményezések (LEADER, CLLD) lehetőséget biztosítanak az önkormányzatok számára a tudatos tervezési, fejlesztési folyamatok elindítására.

VIII. A koncepció megvalósításának monitorozása

A környezetvédelmi monitoring mutatókra a horizontális és stratégiai célok esetében a következők javasoltak:

Horizontális cél	Javasolt környezeti szempontú indikátor	mértékegység
Foglalkoztatás növelése		
A klímaváltozás kedvezőtlen hatásainak mérséklése	A fejlesztések eredményeként visszatartható víz mennyisége	m ³
	Fenntartható térségi vízszétosztás-fejlesztést célzó projektek száma	db
	Kiépített árvízvédelmi infrastrukturális elemek hossza	km
	Árvízvédelmi intézkedések előnyeiből része-sülő népesség	fő
	Belvízrendszerek rekonstrukcióját célzó projektek száma	db
	Belvízvédelmi intézkedések előnyeiből része-sülő népesség	fő
	Elkészült települési klíma-stratégiák száma	db
	öntözött területek nagysága	ha
	A megújuló energiaforrásból előállított villamos energiatermelés	GWh/év
	A megvalósult megújuló energia fejlesztési projektek száma	db
	Új beépített megújuló energia kapacitás	MW
	Új beépített tároló kapacitás	MWh
	A fejlesztések eredményeként megtakarított energia mennyisége	PJ/év
	A jobb energiafogyasztási besorolással rendelkező háztartások száma	db
	A középületek elsődleges energiafogyasztásának csökkenése	kWh/év
	Azon közintézmények száma, ahol energiamedzsment rendszerek kerültek bevezetésre	db
	Az üvegházhatást okozó gáz kibocsátás becsült csökkenése	kt/év CO ₂ egyenérték
	Energia- és klímatudatos szemléletet közvetítő programok száma	db
	Az ÜHG kibocsátás becsült csökkenése CO ₂ egyenértéken	kt/év

Stratégiai célok	Javasolt környezeti szempontú indikátor	mértékegység
Hálózati együttműködések fejlesztése		
Vállalkozó – innovatív társadalom ösztönzése	újonnan bevezetett mezőgazdasági, vízgazdálkodási, megújuló energia ismeretekkel, valamint rekreációs oktatási programok száma	db
	Környezetvédelemhez és természetvédelemhez kapcsolódó innovációs projektek száma	db
	Környezetvédelemhez és természetvédelemhez kapcsolódó alap-, módszertani és alkalmazott komplex kutatási projektek száma	db
	Környezetvédelemhez és természetvédelemhez kapcsolódó innovációs és kutatási területen foglalkoztatottak száma	fő
Befektetés az emberekbe	Egészségtudatossággal kapcsolatos információnyújtásban részesített személyek száma	fő
	Egészség- és környezettudatos életmód terjesztését szolgáló programok száma	db
	Az erdei iskola tevékenységben résztvevők száma	fő/év
	A helyi lakosság aránya a nemzeti parki rendezvényeket látogatókon belül	%
	Rendszeres általános természetvédelmi rendezvények résztvevőinek száma	fő
	Szemléletformáló természetvédelmi kiadványok száma	db
	Ökoiskola címet elnyert iskolák száma	db
Természeti és kulturális értékek megőrzése, bemutatása, lakókörnyezet javítása	Település-rehabilitációs programmal érintett településen élő lakosok száma	fő
	A belterületi zöld infrastruktúra hálózat területi és minőségi változása	ha, ZFI index
	Felújított épített környezet értékek	db
	Városi területeken létrehozott vagy helyreállított nyitott terek	m ²
	Jobb lakhatási körülmények között élő háztartások száma	darab
	Minőségi fejlesztésen átesett közösségi és szabadidős terek és létesítmények fejlesztése által érintett lakosok száma	fő
	Jobb védettségi helyzetű élőhelyek területe	ha
	A természetvédelmi kezelés infrastrukturális hátterének fejlesztésével érintett védett és Natura 2000 területek kiterjedése	ha
	A Natura 2000 fogalmát ismerő állampolgárok aránya	%
	Natura 2000 területek bemutatását célzó	db

Stratégiai célok	Javasolt környezeti szempontú indikátor	mértékegység
	szemléletformáló kampányok száma	
	Élőhely-rehabilitáció, vagy rekonstrukció által érintett terület kiterjedése	ha
	Új természetvédelmi bemutatóhelyek száma	db
	Ökológiai hálózat kiterjedése	ha
Természeti erőforrások védelme	Hasznosított települési szilárd hulladék aránya az összes keletkezett mennyiségből	%
	Kialakított hulladék-újrahasználati központok, gyűjtőpontok, gyűjtőudvarok száma	db
	A házhoz menő elkülönített hulladékgyűjtésbe bevont háztartások száma	db
	Rehabilitált terület nagysága	ha
	Javított szennyvíz-kezelésben részesülő további népesség	LE
	Újonnan épített vagy fejlesztett/bővített szennyvíztisztító telepeken létrejött kapacitás	LE
	Újonnan épített vagy fejlesztett/bővített szennyvízcsatorna hossza	km
	Szennyvíziszap-hasznosítást célzó projektek száma	db
	Jó ökológiai állapotot elérő vizek aránya	%
Versenyképes vállalatok támogatása	Zöldmezős beruházások által érintett összes terület	ha
	Barnamezős területek felhasználásával megvalósított beruházások területe	ha
	Termőföld végleges más célú hasznosítás által érintett területek	ha
Versenyképes gazdaság feltételeinek megteremtése	Az újonnan épített utak teljes hossza	km
	Zöldmezős beruházások által érintett összes terület	ha
	Termőföld végleges más célú hasznosítás által érintett területek	ha
	A felújított vagy korszerűsített utak teljes hossza	km
	A felújított vagy korszerűsített vasútvonal teljes hossza	km
	A korszerűsített szakaszokon szállított áruk volumene	ezer tonna
	Az érintett szakaszon szállított személyek száma	ezer fő
	A megyei jogú városokat 30 percen belül elérő (autóbusz + személygépkocsi) munkaképes korú lakosság számának növekedése a bázis évi népességadatokra vetítve	ezer fő
	A közúti közlekedési balesetek halálos áldozatainak számának változása az érintett szakaszokon (3 év átlagában)	fő/év
	A közösségi közlekedés fejlesztése keretében létrehozott infrastruktúrát használó és így jobb közlekedési lehetőségekkel kiszolgált utasok száma	ezer utas/nap

Stratégiai célok	Javasolt környezeti szempontú indikátor	mértékegység
	Megtakarított utazási idő a helyreállított vasútvonalakon	ezer utasóra/év
	A támogatott városi tömegközlekedési szolgáltatást igénybe vevő utasok utazásai számának a növekedése	tömegközlekedési eszközön tett utazások száma (db)
Periférikus és vidéki térségek felzárkóztatása	Zöldmezős beruházások által érintett összes terület	ha
	Barnamezős területek felhasználásával megvalósított beruházások területe	ha
	Termőföld végleges más célú hasznosítás által érintett területek	ha
	Ökológiai gazdálkodással hasznosított területek kiterjedése	ha
	Legelők és kaszálók állattenyésztéssel történő hasznosításának aránya	%
	A természetkímélő kaszálással művelt területek aránya az összes kaszálással érintett területhez képest	%
	Legeltetett állatok állomány létszáma	db/faj
	50 ha nagyobb gazdaságok közül azok aránya, ahol legalább 3 növényfaj termesztése zajlik és 100 ha felett egy-egy újabb növényfaj termesztése történik	%
	Agrár-környezetgazdálkodási programba tartozó területek nagysága	ha
	A szálaló, átalakító és termelést nem szolgáló üzemmódban kezelt erdők területe	ha
	Őshonos fafajok területe	ha
	Természetes erdőfelújítással érintett erdőterületek kiterjedése	ha